

308732 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 3

చెన్న పట్టణము 1916 నం॥ మే నెల 9 వ తేది మంగళవారము

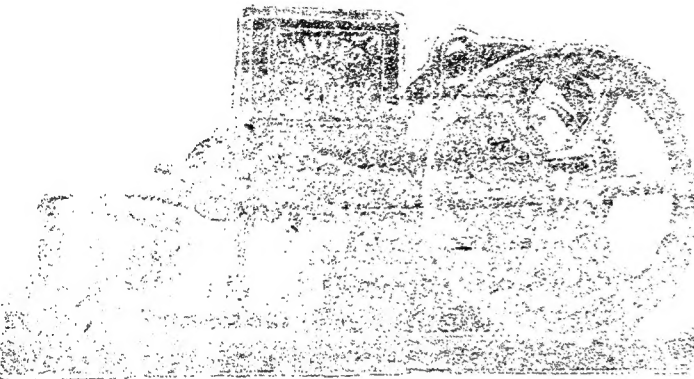
NO 32

నంపుటము. 3.

స శ నా మ స ం వ త్స ర వై శా ఖ మా స శు క్ల స ప్ర మ ౭.

(సంచిక 3౨)

యునైటెడ్ టెట్రోలు యింజనులు, పంపులు

ఇది తర క్షుడును మనము కనియ
వినియ యెరుగఁజూపఁజేయు సాధారణ
మాగా నిరూపించుకొనుటకు ఈ యోగింప
బడుచున్న యేకములు మోటరు పంపరా
లన్నిటికిం తెను నుభయముగా పనిచేయు
బహువిధము అతిస్వల్పధరలకు దొరకు
నదియు ఆయన యాదిన్న యింజనులు,
పంపులు క్యవసాయరక్షకు, తదితర చిన్న
మిషనులను స్వ తంత్రముగా ప్లాపించి
లాభములను పొంద గోరువారికి వార్త
పాలిటి భాగ్యజేతలవలె నవకూరనివి.

ఇది చిన్న పిండియంత్రములను, నూనెయంత్రములను, ప్రతియంత్రములను, ధాన్యపు యంత్రములను, సోడా
వాటరు పేషీనులను, అమ్యుయంత్రములను నడుపుటకు అతి యుపయోగకరమయినది.
ఇది కిరణజాయిముద అతితృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నది. యెటువంటివాని చేతనయినను నడుపబడును.
వలయువారలు ఈక్రింది చిరువామాగల సోల్ ఏజెంట్లకు వ్రాసి యావత్తు సంగతులను తెలిసికొనగలరు.
డి. యల్. శాస్త్రి అండ్ కో, 20, సి. సెకండు లైను బిచ్, మదరాసు.
వ్రాసించి: బెజవాడ.

THE DAWN OF HOPE

to the hopeless sufferers from bodily pains, such as, Headache, Rheumatism, Sprains, Lumbago, Stiff Joints, Neuralgia, Toothache, Cuts, Sore Throat, Cold, etc. is now certain as ever as it has been since the world famed.

(ERGD.)

AMRUTANJAN

(REGD)

has come to the rescue. It is prepared from pure drugs of Vegetable Origin, and is the tried remedy for all aches and Pains.

PRICE PER POT
ANNAS
EIGHT ONLY.

of
All dealers in
Drugs or from

AMRUTANJAN DEPOT Madras & Bombay.

వాధాపీడితులకు వరము: ఐనొడిక సహితమైన డా॥ వి డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అమరికుభృత రక్తమానవ జ్వరించువాద్యములకు కీటకులవంటి ముండు, బొకపులను, చచ్చులను, గండములను
తొంద్రగా, హఠనోద్వేగమున అన్ని విధములనుగల గంధములను నర్మహృదయము పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

28

వనోపధిసారసవరిల్లా నుండు మిమ్ముల నిశ్చంకము, సహజమైనను మధ్యకర్మము అన్ని విధములైన వోషములను
పోగొట్టును. రోగమునందలి సాదరనదోషములను, మలబద్ధకమును కాల్చెనబంధమును నొప్పిలను పోగొట్టి రక్తమును
శుభ్రపరచును. దీనికాశోగ్ధమును గలగ తేయును. 16 రోజులవరకు తుండుటకు 4 బొట్టుల బుడ్డిలతో అమృతమును.

ప్రాప్తికరు: వి. డి. సావంత్, ౧౪౪, వననవాడి నం ౨ బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

తేలుమందు:— తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష శాధగలను. తేలుకాటు విషము
నెత్తురులో ప్రవేశించదు. శాధనరములవెంట పెద్దనరము దగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టిన
చోటును మొదగునటులుచేసిన శాధతగ్గును. వెల సీసా 1-కి 8 ల.

అమృతాంజనము డిపో, 6 వ నెంబరు, తంబుశెట్టి వీధి, జార్జిటౌన్, మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

గ్రంథకర్త:—గా. హరినాథస్వామయ్య, ఎం. ఏ.
శైలిసులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని
అన్ని జేతములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందాపద్ధతి ఆరంభించినది 2-0-0
అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింపగలము లేదు.

సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుదుము.

అయ్యవారు:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(27) 145, కాలవీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

విద్యార్థి సౌకర్యములు

కొన్ని దినముల వరకు మాత్రమే.

విద్యార్థులకు కావలసిన వ్రాయిగు బుక్కులు, ఎక్సర్ సైజు బుక్కులు, స్టూడెంట్సు నోటు బుక్కులు, ఇటాలియన్ నోటుబుక్కులు కలర్, బాక్సులు, వ్రాయిగు ఇన్ స్ట్రుమెంటు బాక్సులు, పుట్టూర్లు రబ్బరుతుండ్లు మరియు అనేకవిధములైన సామానులు సరసముగా వొరకును వలయు వారలు క్రింది అడ్రెస్సుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వలయును.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అండ్ కో,

ఆనందా ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

304

కాటోల్ పాడరు

నల్లులు, చీరలు, పోగులు, చిట్టెలు మున్నగు వ్రాయి వస్తువులు పుట్టించు వుత్తరములను వంపజేయును. టిక్కెట్ లికి ౧. 0-౧-౧

కాటోలు వస్తులు

కోమలము, కలగలను నశింపజేయును, పారకోలును

240 కట్టులుగల పెట్టె 1-కి అ 12

మితి రోరదగ్ధములకు చీరలను కడకటిండ్లయందు నల్లులతో
కోమలము, పుష్కరచేటిలను చినుటలనుండి కాపాడును

సోలుమంజెల్లు:—టి. నారాయణమూర్తి

1-11, స్ట్రీంగద్దుస్త్రిలు, జార్జిటౌన్, మదరాసు

హుర్రాజోపట్టణము.

ఇటలీయన్ బాంబులు పేయటం

రోము మే 7:—ఇటలీయన్ నావామహాసములు నావాగు జయప్రసాద గజరాజోమీద బాంబులు పేసవి. విమానము నురక్షితముగ తిరిగి వచ్చింది.

జున్నులు, విరియే పైనికుల వరస్సర విషయములు చెప్పుకొనుట.

లండను, మే 5:—కెప్టెనువిలియం రెడ్డెండు ఎం. పి. గారు జాన్ రెడ్డెండుగారి కిట్లు వ్రాసెరి. వి:పు వటాలమున కాదుగా ప్రార్థనలు కొన్ని నోటీసులను జూపించిరి. కాని యింట్లు వ్రాయబడి యుండెను.

“బుగ్గండులో ఒక తిరుగుబాటు జరిగినది. ఇంగ్లీషువారు మీ భార్యపుత్రులపై తుపాకులు గాల్చుచున్నారు. ఇంగ్లీషు వైద్యక శాసనము తొలగివేయబడినది”

వి:పు వటాలమువారి నోటీసును వ్యాదయ ప్రార్థకముగా గ్రహించిరి. తమ జాతీయ గీతమును “రూల్ బ్రిటానియా” అను గీతమును గానము చేయును విరియేవారు తమ జవాబు నిచ్చిరి.

మెక్సికో స్వయవారము.

వాషింగ్టను, మే 7:—ఇట్లొక గారి అనుచరులగు దొంగలవిదగ అమెరికా ఆర్మీకి అకస్మాత్తుగపడి 42 గురను చంపించిరి. చాలమందికి దెబ్బలు తగిలినవి. అమెరికావారికి దెబ్బలు తగలలేదు.

ఆంగ్ల యువరాజు

ఇటలీయను సేనాధ్యక్షుడును జూచుట.

లండను, మే 7:—ఆంగ్ల యువరాజుగారు రాజుగారిలో గలపి ఇటలీ దేశపురాజు కెర్సో ఇమాన్యుఎల్ గారి అతిథిగా నుండుటకు వెడలిరి. ఇమాన్యుఎల్ పై చాల ముందుకుపోయిన ఇటలీయన్ వైద్యకంత్రి యువరాజుగారు దర్శించిరి. ఫిరంగుల కర్షణ జోరమున ముందుకుండెను. యువరాజుగారి కత్తు త్యాగజగతైవ స్వాగత మొసగబడినది.

హార్డింగ్ వైద్యకశాల

వాషింగ్టను మే 5:—హార్డింగ్ వైద్యకశాలకు వచ్చి రూ. 1000 లు చందా ప్రాగుచేయబడినది.

సర్ రవీంద్రనాథ్ ఠాకూరు.

కలకత్తా, మే 7:—“టూనుమారు” అను స్త్రీమరుపై జపానుకు పోవుచున్న 55 రవీంద్రనాథ్ ఠాకూరుగారు 6-వ తేదీనాయం కాంబు చాల చీకటిపడినవెనుక రంగూనులో దిగిరి.

కలకత్తా వారి కియవలచుకొనిన స్వాగతము ఈ సాయం కాలమునకును నిలిపివేయబడినది.

యోట్లాల్ మండల సభ

అభ్యర్థిపర్యవహ.

యోట్లాల్, మే 6:—యోట్లాల్ మండలసభ ఈ దినము క్రీసాయంత్రము నావాగు గంటలకు సమావేశమైనది. అహ్మద్ సుభాష్ చంద్రబోస్ స్వాగత మొసంగుచు మండలములకు పూర్వ చరిత్రమును, ప్రస్తుత స్థితిని వివరించి అందఱును సైన్యమునకే ప్రభుత్వమువారికి ప్రస్తుతయుద్ధమున దోడ్పడవలయునని చెప్పిరి. మధ్యరాత్రి గారు ఆనంద్ బిట్ గారిని ఆ గౌరవాధిపత్యము లంకరించుట కాహ్వానించిరి.

అభ్యర్థిపర్యవహ.

స్వరక్షింపబడును గూర్చి చెప్పెను ప్రభుత్వమువారు మనకు బహుమానము చేసిన సత్కరలేదు. కాని స్వరక్షింపబడన గల ఇతర దేశములలో పాటు ఈ దేశమునకును న్యాయము చేయుట ప్రభుత్వమువారి విధియై యున్నదని చెప్పిరి. తరువాత వై.కె.లకు కృషిపొందించు విషయమును గూర్చియు, అనురాగియందు ఒక కళాశాలను స్థాపించు విషయమును గూర్చియు, వా దినసమీపించిరి.

అంతల సభ ముగిసినది. వజ్రుల చేత సమావేశమగును.

దీక్షాపాటి కమిషనరు చాన్సెలరుగారు మొదటినుండి చివర వఱకు సభయందుండిరి. ప్రభుభారంభమున సభ విషయమై తమ యుత్సాహకరములగు వాక్యములను జెప్పిరి.

నూతనకల్పన స్థిరపరచు

భారతీయ కార్యాలయము.

నంద్యూర వృత్తాంతము.

కలకత్తా మే 6:—యుద్ధమునలన నూతనకల్పనములగు వస్తువులసంఖ్యను తగ్గించగలిగెను గాని క్రొత్తవస్తువుల తేయ (కనుమలను కనిపెట్టుటను తగ్గింపలేదు. ఈ కార్యాలయమునకు నూతనకల్పనల స్థిరపరచు నిమిత్తము 1913-వ సంవత్సరము లో 705 వచ్చినవి. ఈసంఖ్య 1914 సంవత్సరములో 588 కిని, 1915 సంవత్సరములో 445 కిని, తగ్గిపోయినవి. స్థిరపరచు వస్తువులకొరకు ఏటేట చెల్లించవలయు రుసుములందీ ఈ కార్యాలయపురాబడి ఆధారపడవలసియున్నది. స్థిరపరచినవస్తువులసంఖ్య ప్రతియేటను అభివృద్ధి యగుచుండుటవలన క్రొత్త వస్తువులు రాకుండువత్తమును భరింపగలిగెను. మొత్తముమీద తగ్గినఆదాయము రూ. 2,400 లు మాత్రమే కనబడుచున్నది. ప్రస్తుతమున్న చట్టములో 3-వ సెక్షను ప్రకారము 2416 దిర ఖాస్తులలో 1775 దిర ఖాస్తులే స్థిరపరచబడినవి. ఇంకొన్నియును దీనంబు 81-వ తేదీకి ఆముఖానున్నవి. మూడువత్సరముల వస్తువులను స్థిరపరచగూడదని పిటిషనును వచ్చినప్పటికిని దిర ఖాస్తుదారులకత్తముననే తీర్పుచెప్పబడినది. నికటిసంవత్సరము 4 పిటిషనులు వచ్చినవి. రెండుదిర ఖాస్తుదారుల కత్తము చేయబడినవి.

ఒకటి విచారణములో నుండుబడినది. ఒక్కటి మాత్రమే కొట్టివేయబడినది. కొన్ని క్రమదరఖాస్తులుగూడ స్థిరపరచబడినవిగాని ప్రస్తుతము ఆముఖానుకి రానీయలేదు. 7 రకముల వస్తువుల స్థిరపరచుటను తప్పించవలయు నని ఆరుదిర ఖాస్తులు వచ్చినవి. వానికి తై సెన్సు యివ్వబడినది.

వక్షి ఈ కేసును గలిగియుండుట:—22 పానుల ఈ గ్రేటు వక్షి ఈ కేసు గలిగియున్నదని రూ. 50 లు జుల్కానా వేయబడిన టేబల్ బుక్కుకు కప్టును చీఫ్ కలెక్టరుగారు రూ. 9000 లు జుల్కానా విధించిరి. 5 న్నర పానుల ఈ కేసును ఎగువతిచే యటకుకత్తియొత్తించుచుండెనని కలెక్టరు ఆదేశ క్షిజుల్కానా వేయబడినది.

తిరుపురము వశుద్రవరము:—కాసు 15, 16, 17 వ తేదీలను తిరుపురమునందలి తొమ్మిదవ కతుద్రవరము జరుగును. ఆనయమున కోయంబుత్తూరు జిల్లానుండు తియూరు చేయబడిన వ్యాధిసాయక, పారిశ్రామిక పదార్థములు గూడ వర్జియైవలదు. గవర్నరుగారు మాద క్రదర్శనము జూడ విచ్చేసెదరు.

యుద్ధసహాయ నిధి.

విశ్రాంతి లాభముకు మధ్య పరగణాలు జేరారు రాష్ట్రములలో యుద్ధసహాయ నిధికి గాను 60,204 రూపాయలు వసూలయినవి. మధ్యపరగణా సేనాధ్యక్షులకును మొసపాటేమియూ యందుకుల సై:కులకు సాకర్వములు కూర్చుట్టే ఈసామ్య పోర్తిచేయబడినది. దీనిలో 40,401 రూపాయలును, బహిరంగమున రెడ్ క్రాస్ సంఘమువారికొరకుగాను సెంటా ఎల యన్న బ్యాంకిలో చెల్లించండి 15.0 రూపాయలును ఖర్చు అయిపోయినవి. తమకు మార్చబడిన సాకర్వములకు నమస్కరించుచు నైతికులనుండి యుత్తరములు వచ్చినవి.

అమృతమి బడవినది. దీని ప్రాధాన్యము విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. దీనికి కారణంబులు పూర్వము, ఇయ్యనేల, చేతమందలించు నాకొరకునున్నది యొకటియే. ఇంతిరకు వాడి చూడవచ్చుచో కంటికి వాడుడు. నిశ్చయముగ సంతోషమును గలిగించుగ నొప్పునను. ఒక్కసారి వాడినచో అల్పకాలము మిత్రుల వలె వాడుకలగును.

హెచ్చరిక:—కామినియా ఆయిల్ అడిగినవృత్తు కొందఱు మోసగాళ్లు ఏదో యొక సామాన్యపు మాని చూసి “ఇది చాలామంచిది. విక్రీతి చాలాగ యదిజెప్పి వానిని కొనమని జెప్పుచున్నారట. అమాటలచే మోసపోకుడు. ఆ మోసాడో వాడికి మిక్కిలి లాభము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నాడు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టరు మార్కు చూచి కొనడు.

ఒక సి.పా 1-3 రు 1-0-0. వి.పి. రు 0-4-0
6 సి.పా రు 2-10-0. వి.పి. రు 0-7-0

సోలుపేటెంట్లు, ఆంధ్రో. ఇండియన్ డ్రగ్స్, అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
55, నామ్మూనీడ్ మార్కెటు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంట్లు- మెహతాపురమోత్త మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

లాహోరు రాజద్రోహపు కేసు

అప్పీల్ ఫలము.

లాహోరు మే 7:—స్వేమలు ట్రిబ్యునల్ చే నరణ్ బిక్షుబొందిన 6 గురు రాజద్రోహములు ఇయ్యకొనిన అర్జీలపై వంజాయి దొరతనమువారు తమ ఉత్తరువులను శ్రీకటిం చిరి. నరణ్ బిక్షు వేయబడిన 28 వ మద్యము మీరసింగుకు తెప్పి నెంటు గవర్నరుగారు యావజ్జీవ ద్వీపాంతరవాసశిక్షను విధించిరి. ఆతనిపై నొందబడియు త్తరువులలో చెప్పబడినట్లు దొర తనమువారివలన చేయబడును. తక్కిన విడుదల అప్పీల్స్ కు త్రోసివేయబడినవి.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము.

వై.సుచాన్యెల పద్ధతి.

ఉదకమండలము మే 7:—అనరవిల్ 55. పి. ఎన్. శివస్వామి అయ్యరుగారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు వై.సుచాన్యెలగా నియమింపబడిరి. వారు మే నెల 19 వ తేదీ నుండి ఆనదిని గ్రహించును.

“సాగంధిక గ్రంథకర్తలకు గుండు జగన్నాథము (కాకినాడలో) గారివద్ద పూర్వపు తెలుగు గ్రంథములు దొరకును”

త్వరపడుడు! మంచిలాభము!!

బహుమతి.

“లండన్ స్పీసుపాకెట్టు గోయూము”

ఈ గడియారము మేము శ్రుత్యముగా నీయలో నుండి రప్పించి యున్నాము. ఇది చూచుట కందమై తల లీగము ను దెన్చు ప్రార్థన అను గ్లాసు దూమును గలిగి బహు నాణ్యమైన పకతో చేయబడి యుండును. ఇది ఇంగ్లీషు మాదిరి గడియారము. అనేక గడియారములు విక్రయించితిమి. మా కంపెనీ పేరు ప్రఖ్యాతిపొందవలసిన రూ. 2-0-0 ఫోటోగల మేలక ఫోటోగ్రాఫ్ పేనా ఇవా ముగా పంపించబడును. గడియారం ఫోటోగ్రాఫ్ పేనాతో కలిగియుం రూ. 3-0-0. వి. పి. చార్జ్ 0-5-0 ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము ఇవ్వబడును.

మీ ప్రతిక నెగిబడదు తెలుపవలయును.

వి. ఎ. ఎస్. వాణి, నెం. 8 ఇనశిల్కావీధి, మదరాసు.

కుంతల

చక్కని తెనుగునవల. చదివితీరవలయు.

ఇది గుంటూరుకోర్టు క్లీకరు

మందపాటి వేంకట వరదరాజుమశర్క, బి. ఏ.,
విరచితము

వెల 8 అణాలు. గ్రంథాలయములకును, స్త్రీలకును విద్యార్థులకును వెల 7 అణాలు.

గ్రంథములు గ్రంథకర్తయొద్ద దొరకును.

స్త్రీజనమునకు ముఖ్యమగుభూషణము.

చక్కని స్త్రీలకట్టు.

కట్టువలె, మెత్తనై, దట్టముగానుండు వల్లనిశ్చిరోజముల కొరని స్త్రీలుందురా?

కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టరు)

స్త్రీలకు కప్పునీ కరి. మెదడునకు వలెట్లుపారలకును స్త్రీలకును, చప్ప బడయలేదు. ఉష్ణాధిక్యమున తలవల్లబడును, నొప్పిపోవు, బట్టకుల బాగుబడును, అన్నిటికన్న మిన్న సువాసన లభించును.

మొసూరు వస్తుప్రదర్శనమున బంగారుపతకము

అమృతమి బడవినది. దీని ప్రాధాన్యము విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. దీనికి కారణంబులు పూర్వము, ఇయ్యనేల, చేతమందలించు నాకొరకునున్నది యొకటియే. ఇంతిరకు వాడి చూడవచ్చుచో కంటికి వాడుడు. నిశ్చయముగ సంతోషమును గలిగించుగ నొప్పునను. ఒక్కసారి వాడినచో అల్పకాలము మిత్రుల వలె వాడుకలగును.

హెచ్చరిక:—కామినియా ఆయిల్ అడిగినవృత్తు కొందఱు మోసగాళ్లు ఏదో యొక సామాన్యపు మాని చూసి “ఇది చాలామంచిది. విక్రీతి చాలాగ యదిజెప్పి వానిని కొనమని జెప్పుచున్నారట. అమాటలచే మోసపోకుడు. ఆ మోసాడో వాడికి మిక్కిలి లాభము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నాడు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టరు మార్కు చూచి కొనడు.

ఒక సి.పా 1-3 రు 1-0-0. వి.పి. రు 0-4-0
6 సి.పా రు 2-10-0. వి.పి. రు 0-7-0

సోలుపేటెంట్లు, ఆంధ్రో. ఇండియన్ డ్రగ్స్, అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
55, నామ్మూనీడ్ మార్కెటు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏజెంట్లు- మెహతాపురమోత్త మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

చతుర్థాంధ్ర మహాజనసభ

కాకినాడలో నమావేశమగుట

రెండవ దినచర్య

(మా పత్రిక ప్రోత్సహకర్తలకు)

కాకినాడ, మే 9: (ఉదయము 9-10 ని.)— ఆంధ్ర మహాజనసభ సేటియందము 7.30 నిమిషములకు తిరిగి నమావేశమైనది. కాతా శ్రీరామకృష్ణగారు పాడిన వందేమాతర గీతముతో కార్యక్రమము ప్రారంభమైనది. తరువాత తీర్మానములు ప్రారంభమైనవి.

తీర్మానములు

మొదటి తీర్మానము కాటాను, మెహత, కీసపర్తి, ముఖ్యమంత్రి ఆశ్రయ పురములకు సంబంధించినది. ఈ తీర్మానమును ఆంగ్లీకరణకమిటీ ప్రతిపాదించింది. సభ్యులైన గ్రీకుముగ దీని సంగీతం దిరి. తీర్మానము జనకు నక్కుడు సభ్యులందరు నిలబడి యాదించిరి. పండిత నాగోడి రావు, ముట్లూరి ఆదివారాయణశర్మ, సురభాద ఆస్పరాయ కవి, వి. సి. మెట్టాపు చారణములకు విచారించుచు ప్రతి పాదించబడిన తీర్మానము రెండవది. తీర్మానము సభ్యులచే సంగీకృతమయినది. మొన్నపర్తి ప్రభువును మౌదయపూర్వక మైన స్వాగత మర్పించుచు ఆంగ్లీకరణకమిటీ మూడవ తీర్మాన మును ప్రతిపాదించిరి. సభ్యులందరూ తీర్మానము సంగీకరించిరి. తర్వాత తమిళనాడునుండి గాంగ్గే ముఖ్యమంత్రి, వారిమిశ్రానుండలివారికి విజయముకలుగవలయునని సభవారు తీర్మానించిరి. బాటి విద్య కళలు పురోగమము ఆటలకు సంబంధించినది ఆయన తీర్మానము. దీనిని సంగీకరించి తీర్మానమును ముగించుచు యోచించుటకు స్థాపితసంఘమువారిని కోరిరి. ఈ తీర్మానమును తప్పటి రామచంద్రరావు ది. వి. గారు ప్రతిపాదించి, కాతా శ్రీరామకృష్ణగారు సెకండు చేయుచు బాటియభిజ్ఞానము నభివృద్ధి పరువలసినదనియు బందన బాటియభిజ్ఞానము కోరినది. తరువాత సభ్యులకు తీర్మానమును బలపరచిరి. ప్రోఫెసర్ బులును రామ బోగి రావు గారు కీరీర వ్యాసానుమానుగుండి ముచ్చటించుచు పాశ్చాత్యవ్యాసానుమానుగుల సత్ప్రతిపాదన సభ్యులు కడలేబుట్టు నవ్వ మొదలు పెట్టిరి. పాతకాలలో దేశావ్యాధియనునది కర్మమున వలంబించునట్లు చేయవలసినదని దొరకనకాచారి దుగ్గిరాల నూర్యవ్యతికాశరావుగారు ది. వి. గారు కోరిరి. ఆంధ్ర కవిత్వలక్షణగున్నయ, తిక్కన పోరినలకు స్వాగత చిహ్నములను సెలకొల్పవలసినదనియు ఆంధ్రీకాతి యాధారముల వర్ధంతులకు జరుపవలసినదనియు వందగులను జరుపవలసినదనియు దివాకర్ల తిరపతి కృష్ణగారు తీర్మానము నుపపాదించిరి. తిక్కనాదులకు స్వాగత చిహ్నములను సెలకొల్పవలసినది ఆంధ్రీకాతి తమ బాటియభిజ్ఞానము గాపాడినవారగుదురనినది తమ తీర్మానోపపాదనమునందు నుడిచిరి. దీనిని బారిష్టరు ఉన్నర లక్ష్మీవారాయణగారు సెకండు చేయుచు బుద్ధ భీష్మ శ్రీరామచంద్ర శివాజీ కృష్ణరాయల వర్ధంతులకు శ్రీరామనాథుడు బుజు బాలవాగమ్య మున్నగు వల్లడు వీరుల వర్ధంతులను మనము జరుపుచుండవలయునని సెలవిచ్చిరి. మారేకలి రామచంద్రాశ్రమి వెన్నలకంటి ఆస్పరాయగారు బలపరచిన తరువాత తీర్మానము సంగీకృతమైనది. ఆరవ తీర్మానము విషయమై సెకండు తీర్మానమును గుర్తు గావించుచు చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారు ముచ్చటించిరి. కవి మౌదయమును తెలిసికొని వారి వద్ద కార్యములను జరిపించుటకంటే వేరే సుగ్రహమైనది సుగ్రహ శేధిని వరసించుముగాలు నడిచిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించినదియేదో తీర్మానము ఈ తీర్మానమును విశాఖపట్టణ ములోని సరసింగరావు కళాబలభిభావోపాధ్యాయులగు పి.టి. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు ఎ. ఎస్. ఎం. యు. గారు పాదించి పది వేలకుండిన వ్యాఖ్యలపరిష్కారములను వందమందికి పైగా బాటి యెందుడు యెంతవరకు కలుగనూ దో కలవరచి బాటియభిజ్ఞానములను పాటింపక చెప్పి పురాణధానికంఠము, కవిత్వవిద్యలను ముఖ్యంగా నియమములను చేయవలయునని సెలవిచ్చిరి. తీర్మానమును సెమిలి ట్రాభిరామారావు వేలవరపు రామదా ను, ఎం. చెంగయ్యగారు బలపరచిరి. ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహ ముగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ తర్జుమను సురంచి చచ్చించి జ్ఞానభాషాశాస్త్ర విద్యాభివృద్ధిమును గావించవలయునని సో క్తి చెప్పిరి. పురములలో పాటు శ్రీలను కూడ ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమందు చేర్చి కొనవలయును. శ్రీ

భావసంతోషి కారణము. ఆంధ్రీకృతమును పరికరింప జేయ వీరమాతము. బాటియ విద్యవ్యాధానము చేసి కొని మనమువృద్ధిపొందవలెను. ఇందుకు తగినసత్కారమును చేసి కొనవలెను. సెడింది మానుమంతరావు గారును నూతన విశ్వ విద్యాలయమునకు సరసింహము ముచ్చటించిరి. తీర్మానములో పాధ్య మైనంతవరకును అనువదలులను తీసి వేసి ముందునుండి క్రొత్త గ్రంథావళి ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు ఆంధ్రములో చదువు చెప్పవలయుననియు కోరినానుంతరావు గారు సోక్తివాక్కుచ్చి రి. ఆంగ్ల, బాటియ విద్యలచాత్రమును వాడవలెననినాని కృత్యాసమును పేర్కొని ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు బోధక ము కాబాలవని నాగు సెలవిచ్చిరి. మానుమంతరావు గారు తీసి వేయవలసినదని కోరినానుంతరావు గారు తీసి వేయవలసినది సభవారంగీ కరించిరి.

ఆరవ తీర్మానము సంగీతము.

సాక్షుంకాలము 4 గంటలకు తిరిగి సభవారును.

ఆంధ్రీకృతమును సీక్రింది క్రిందివారై మెచ్చునట్లు ప్రభువును పంపించి:— రెండుకోట్ల ఇరువదిలక్షల మంది ఆంధ్రీకృతము పక్షమున చతుర్థాంధ్రీ సభ సమావేశమయి మెచ్చునట్లు ప్రభువు గారు హిందూ దేశ పాలనము సహించిన సందర్భమున వారికి మౌదయపూర్వకము స్వాగతమునిచ్చిరి. వారిపాలనలో భారతీయుల కామితార్థములు సఫలీకృతములగు నాకాయని కోరుచున్నారని ఆంధ్రీకృత రాజభక్తిని బాటిచక్కరికి తెలియజేయవలయుననియు సభవారు కోరు చున్నారు. ఆంగ్లములకు మిక్కిలిమందలికిని త్వరలో విజయ ము కలుగవలెనని స్వాధాభివంతుల ఈ సభవారు పార్థియ చున్నారు.

దత్తతండలములనుండి చాలవంద ప్రతినిధులు వచ్చిరి. బరంపురమునుండి పి. పి. పాతాగారును బుడవలెనుండి గిరి రావుగారును చెన్నపురమునుండి టంగటూరు ప్రకాశముగారును విచ్చేసిరి.

II

కాకినాడ మే 8:— ఆంధ్రసభాసమిందమును వైదా వేంకటచలపతిరావు పురమందిరమునకు వెనుకనున్న బహిః ప్రదేశములో నిర్మించిరి. మందిరము వలయాకారముగను విశా లముగ నున్నది. తూర్పుననున్న ముఖద్వారమున నిలబడి చూచినయెడల ప్రభువుమున సభామంటపము కనబడును. సభావేదిక వాదాపుర వందలమంది జనులు ఆసీనులగునంత విశాలమై అర్ధచంద్రాకృతిగ నున్నది. వేదిక వివిధరకములగు పలురంగులతో గూడిన కృత్రిమలతో పుత్రపుష్పములతోను, జరితోగూడిన రక్తవర్షపు తుచ్చులతోను, ముద్దులొల్లు నున్ని తకాగితపు తుచ్చులతోను, బుద్ధితోను, కలశములతోను పక్షు లతోను నలరాయమండెను. వీనినన్నిటిని తోరణ తోరణ ములుగ గట్టిరి. సుందరమైన వివిధరంగులు గలిగి కలికాకృతి లోనున్న పెద్ద గుమ్మటమును మందిరమధ్యమున ప్రేలాద గట్టిరి. మందిరములో చుట్టును ప్రేక్షకులకును మధ్యప్రతిని ధులకును వీతము లనుర్చిరి. వేదికకు దగ్గరగా పత్రికావితేభు తులకు స్థానము లేర్పాటుచేసిరి. వేదికపై సన్మానసంఘము వారికిని ఆంధ్రప్రముఖులకును, నొకప్రక్క వసతి సేర్పరచిరి. మరొకప్రక్క శ్రీలక్ష్మి కొన్ని వీతము లుంచబడినవి. వేదిక నలంకరించిన ఆంధ్రప్రముఖు లనేకమందిలో నీక్రింది మహా జనులను పేర్కొనదగి యున్నది.

శ్రీరాజా కే. వి. కృష్ణారావుబహదూర్, శ్రీరాజా మహీ పతియార్యారావుబహదూర్ పితామహం, ఆనందలిలు బయ్య నరసింహేశ్వరశర్మ, ఆనందలిలు ఆ. కృష్ణారావు, ఆనంద లిలు నరసింహారాజు, సెమిలి పట్టాభిరామారావు కాకినాడుని నాగేశ్వరరావు, సెడింది మానుమంతరావు ది. వి. వి. ఎల్. న్యాయలినుబాపు, కూర్మా వేంకటరెడ్డినాయుడు, ఉన్నర లక్ష్మీవారాయణ, (వారిష్టరు) నడింపల్లి నరసింహారావు, (వారిష్టరు) ఎం. చెంగయ్య, ది. వి. వి. ఎల్. (నెల్లూరు) సి. మానుమంతరావు, (వైజవాడ) సి. వి. కృష్ణారావు, (బిం గోలు) శంకరరావు, (ధర్మవరం) కోవల్లి మానుమంతరావు, కొండవేంకటప్పయ్య, కె. కోటిశ్వరశర్మకృష్ణా, ఆర్. వెంక టరత్తునాయుడు, పి. జి. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, (విశాఖ పట్టణము) భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు, డి. శేషచలపతి రావు, కాటపల్లి సీతారామనాయుడుగారు.

సభాధ్యక్షులగు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారిని బాటియగీతములతో సభకు గొనివచ్చిరి. జయజయధ్యానములు జేలగ వారు సభావేదిక నలంకరించిరి. తరువాత సభ్యులందరు నిలబడి వందేమాతరం బాటియగీతమును బాడిరి. ఆనంతరము ఆర్యసమాజపక్షమున ఆదిపూడి. సోమనాథరావుగారును బ్రా హ్మసమాజపక్షమున ఇ. సుబ్బకృష్ణయ్యగారును, మహమ్మదీ యులపక్షమున ఒక సాహేబుగారును, క్రీస్తుమతపక్షమున సా లమకోరాజుగారును, ప్రార్థనలనుజరిపిరి. పి. వేంకటేశ్వరరావు గారు, కర్పూరహారతి పక్షమును హస్తమందుబూని స్వాగత గీతమును మనోహరముగ పాడి. తునుచుములను వేదికపైనను, సభాసదులవైని జల్లిరి. పిచ్చుట సన్మాన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీరాజా కొచ్చర్లకోట వేంకటకృష్ణారావు బహదూర్ గారు తమ యువన్యాసమును జరిపిరి.

కృష్ణారావు బహదూర్ గారి యువన్యాసమును విశేష ముగా మహాజనులు కొనియాడుచున్నారు. ఆంధ్రోద్యమము పట్లగల దురభిప్రాయములను పారదోలుటకై వారు ప్రాసిన మాటలను ఆంధ్రోద్యమ బాగుగా గుర్తించవలసి యున్నది. ఈ యాంధ్రోద్యమమును మఱియొక న్యాయమయిన విధముగా యోజింపవలసినదని వారాంధ్రోద్యమబల జేసిన ప్రార్థన ఆలకిం పబడునుగాక. ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణావకళకలను గురించి వారును స్పష్టముగా జేసిన యభిప్రాయములు సభా సదుల పూర్ణాంగీకారమును బడసినవి. హిందూదేశమునకు స్వ రాజ్యపాపి యవసరమనియు, భాషప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మా ణమందుకు సోపానమనియు వారు చెప్పినప్పుడు సభ్యులు "వినుడు వినుడు" అని కేకలు వేసిరి. ఏభాషలాడు వారికి ఆ రాష్ట్రముండి తీరవలయునని వారు తిరిగి నుడివినప్పుడు సభ్యు ల ఆనందము పూర్తియయ్యెను. ఈయద్యమమును మొట్టమొ దట గేలివేసినవారు సయితము ఇప్పుడు తిరిగివచ్చుచున్నారనియు, అభిప్రాయభేదము లడుగంటుచున్నవనియు కృష్ణ రావు బహదూర్ గారు చెప్పినమాటలలో విశేషసత్వములేదని ఎవరనగలరు?

కృష్ణారావుపంతులుగారు, తాముప్రాసిన న్యాయతోప న్యాయమునుండి చదువుటయేగాక మధ్యమధ్య తమయభిప్రాయములు బాగుగా బోధపడుటకయి ఉదాహరణములను గూడ జూపుచు వచ్చిరి. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును గురించియే చాలసేపు వారు ఆశుధారగా నుపన్యసించిరి.

ప్రతినిధులు ఈక్రిందిజిల్లాలనుండి సేటి మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకును నమోదుచేయబడి యున్నారు. గంటాము, విశాఖపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు, నెల్లూరు, మ దరాసు, చెంగల్పట్టు, కర్నూలు, కడప, ఆనంతపురం, బళ్లారి, తిరుచనాపల్లి, చిత్తూరు, మైసూరు, తెంగుటూరు, వాదా పు వెయిమండి ప్రతినిధులును, పదిహేను వందలమంది ప్రేక్షకులు సభనలంకరించిరి.

ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు చదివినగీత.

అన్ని దేశములందు నాంధ్రీనిర్మితము లె
వస్తుబాతములు వలంబుండ
అన్ని దేశములందు నాంధ్రులకొర్యాన్ని
విమలతేజంబుతో వెల్లుమండ
అన్ని దేశములందు నాధిభాషయోమ
యద్భుతంబుగ బాల్యమాడుచుండ
అన్ని దేశములందు నాంధ్రులనుగుజాలి
పరమప్రశంసను బడయుచుండ
గాంచుసౌభాగ్య మెన్నడు గల్గుకొక్క
యంచు: చమితో నిరీక్షించె నాంధ్రీమాత
తల్లికొరిక సరవేర్చి ధన్యులగుడు
అమలగుణసాంద్యులార! యోయాంధ్రులార!!

III

సేటి ప్రోత్సాకాలమున బందరు శేషకళాకళాల విద్యార్థులు బాటియగీతములను, మేసలంబులను బా. మునుడి సాధనాశ్రమమునాకు తమ యాశ్రమమునుండి స్వదంక ఫిడేలు తాళములతో కరవంకీర్తనములును పురమేసిరి.

ఆనంతరము ఆంధ్రీకృతములందము సభాధ్యక్షులగు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారిని సగౌరవముగా సెలకొల్పను టకు రయలు వేస్తేనుకును వెల్లిరి. ఆంధ్రీకృతములను గొందలు స్వా సమాజి పుష్పితాంబరములకు ధరించి నొసట తిలకంబులను దిద్ది పరిశ్రమించున మౌదయముతోవచ్చియుండిరి. బందరుకళా కాల విద్యార్థులు గుంటూరు విద్యార్థులు వారులుతీరి ఆదిమ ఆంధ్రీ వీరుడగు మానుమంత విగ్రహము గల పతాకమును హస్తమధ్యమంచి యొకరు యుండులబడ బాటియ గీతములను గానుమేమును ప్లాటుపారమున నిలబడిరి. కొంద రు ఆంధ్రీకృత పాశ్చాత్య నాగరకత యను దేవతల గానె

బూట్లులను బ్రౌజరును ధరించుచుండిరి. కొంతమంది శ్రీమతి ఆంధ్రమహిళా సభాధ్యక్షురాలిని నమస్కరించుటకై వచ్చియుండిరి. ఈసమయమునందు వివిధవర్ణముల మలలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యులతోనూ కలకత్తాలోనుండియు వివిధవర్ణములనున్న తనదేవులు ఒకవోచేరక తల్లి యేవిధముగా సంతసించుచో ఆనవిధముగా ఆంధ్రమత తనపుత్రులందరి యొకవోకేర్చి సంతసించుచున్నది.

రైలు నేటిదినున ఒకగంట ఆలస్యము గుట చే గలిగిన క్లియరు దోడు సభాధ్యక్షులు గాక పోవుటయు తటస్థించి ప్రజలకు గలిగిన నిరుత్సాహము తర్లించుకొనుచును. మహాభక్తముతో సభాధ్యక్షుని గొనిపోవలెనని యేర్పరుచుచున్న ప్రయత్నములయు విప్పువైచి.

స్త్రీవనరువచ్చిన ఆంధ్రమహిళలలో కొందరి ప్రముఖుల సీక్రింద నుదహరించుచున్నాము.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీరాజాశాస్త్రిగోట వెంకట కృష్ణారావు బహదూరుగారు, వైదా వెంకటాచలపతిగారు, డిగ్రీరాల శూర్యకాశరావుగారు మున్నగు ఆహ్వాన సంఘసభ్యులును, గొల్లపూడి వెంకటకృష్ణారావుగారు, గొల్లపూడి రాజారావుగారు, కొండ వెంకటప్పయ్యగారు కా॥ నాగేశ్వరరావుగారు, పి.టి. శ్రీనివాస ఆయ్యగారు, వల్లూరి శూర్యనారాయణ రావుగారు, శ్యామలి పాపమంతరావుగారు, కోదర్లి మామయ్యరావుగారు, పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, ముట్లూరి కృష్ణారావుగారు డి. శేషచలపతిరావుగారు, చల్లా శేషగిరావుగారు, శి॥ రామస్వామి గుప్తగారు వెలగపూడి సుబ్బారావుగారు గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారు ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు నడింబల్లి నరసింహారావుగారు చట్టి నరసింహారావుగారు చోరగూడి వెంకటాద్రిగారు రా॥ చెంచురామయ్యగారు ఆదిపూడి సోమశాధరావుగారు ఆయ్యగారి వెంకటరమణయ్యగారు కోడ సీతారామరావుగారు పిల్లలపూరి ఆంజనేయయ్యగారు ఆదిపూడి సుబ్బారావుగారు ఆకెళ్ల నూర్యనారాయణగారు భూపతిరాజు వెంకటపతిరాజుగారు కాతా శ్రీరామశాస్త్రిగారు శిడించి మామయ్యరావుగారు రా॥ వెంకటాద్రియ్యగారు మానవారి సాపాటుగారు.

ఈరీతి.

బహుశూర్యారావలతో స్త్రీవనరువచ్చి యూరే గింపు పోగొంభమయ్యును. ఆయ్యగారి ఆయ్యతరావుగారు ఉన్నత ఆహ్వానములయ నుండినవారు వాలంటీర్ల వివిధ సేవలందు బాగులు బాగులు తీరి ఇరుపార్శ్వముల జరుచుండచున్న నోకతో గానబృందములు మృదంగ వాద్యములతో జాతీయాది గీతములు పాడ, నోకతో బ్రాహ్మణ బృందము శస్త్రపాచకములను, వేదమంత్రములను ఘోషింప, వందల కొలది ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమున డిప్యూటీ సర్పంచులతోను న్యవేదికలనుతోను వెంకటాద్రి, వేలకొలది ప్రేక్షకులు యుగ పార్శ్వముల తిరుదోరేడములుగా నడుచుచుండ రైలు స్టేషనునండి యూరేగింపు బయలుదేరినది. ప్రజలందఱు "మందే మాతరం" ఆంధ్రమతకు జెయు భరతమాతకు జెయు అని తేలుచేయుచు పురస్కారములను పొందుకొనడమున సభాసభ్యులందఱు వచ్చి కొంతసేపు గీతములను పాడి కర్పూరహారతుల్యి విరమించిరి.

సభాసభ్యులందఱు వివిధవర్ణములనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులకు సగౌరవముగ ఆహ్వానముజేయుచు, బసలను జూపుచు, ఆయ్యతరావుగారు, మిగుల ప్రేమతోను సభ్యులందునుచున్నాడు.

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము.

ఆంధ్ర ప్రభుత్వము అధ్యక్షులు రామచంద్రారావుగారు చదివిన యుపన్యాసముల నుండి మరి కొన్ని భాగముల నిచట ముద్రించుచున్నాము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యుల శ్రద్ధగోరకు ఆంధ్రులలో నిమిడియున్న వివిధజాతులవారి సాంఘిక రాజకీయవిద్యావిషయక పురోగతికిని బాటపడుచుండునకు ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యులు గాఢమైనజాతీయ దర్శనముల బ్రాత్రుగా నెంచవలయుగాని యస్యభావానించుటకు పిలువేడు. భాషాప్రయత్న రాష్ట్రములమిగుల మంచియందర్శములు, వాంఛనీయులువైతను ఆములలోనికి తీసికొనివచ్చుటలో గొన్ని అనుభవముల వేద్యములను చిత్తులు గలవు. ఇది బహువిపులమైన విషయము. మన రాజధానికే కాక ఇండియా దేశములోని వివిధ రాష్ట్రములను సుబంధించియున్నది. ప్రస్తుతము ఓధుగింపు మన రాష్ట్రముల కన్నడ దేశముల రెండు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారి కింద విభజింపబడి యున్నాడు.

వారల సంకతి పూర్తిగా ఆలోచింపక పోలేదు. ఓధుగింపు తమములను మదరాసు ప్రభుత్వమువారిలో నుండి తప్పించి యుంకి రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు మార్చవలసినదని చేసిన ప్రయత్నములను రెండియు యెన్నాడు. మన రాజధానిలోని దక్షిణ కన్నడము జిల్లాను బొంబాయి రాజధానిలోని ఇతర కర్ణాటకమండలములతో గలగలయునను ప్రయత్నములు సఫలముకాలేదు. ప్రస్తుతము ప్రత్యేకము గానొక కమిషనరుయొక్క ఆధికారము క్రింద నున్న మార్గ రాష్ట్రమును మన రాజధానిలో గలుపుటకు బ్రయత్నించినప్పుడు దాతేమునాకు తన వ్యక్తిత్వమునకు భంగము గలుగునని యామారున కంగీరింపరయ్యి. కాబట్టి చిరకాలముగ నమములొన్న ఈయెర్నాటముల మార్పులలో జిత్తులు గలవని చెప్పక తప్పదు. మార్పులు చేయవలయునని కొందరంగీరింపకుండుటయు సమాజముకావున పూర్వమైన వ్రాసిన కారము లేక మార్పులు జరుగలేరని గతసంవత్సరములోపల నిరాష్ట్రాధిభజన విషయము వార్తాపత్రికలములమున గొంత వరకు జన్మించబడియున్నది. అయితే దేశీయమహాభక్తయు రాష్ట్రీయసభలను మున్నగు రాజకీయసంఘములు ఈవిషయమై ఇంతవరకును జన్మించి తన యభిప్రాయమును తేల్చలేదు. ఈప్రాంతములందలి మండలసభలలో కొన్ని మాత్రము యీ విషయమును గూర్చి గడచిన రెండుముగ సంతకరములనుండి చర్చించుచున్నవి. ఈవిషయమున భిన్నాభిప్రాయము లనేకములుగలవు. ఇదియుగాక పరిశాలలవారికి తమతమ యనుకూలములనుబట్టి యభిప్రాయభేదములుండును. ఈ భిన్నాభిప్రాయములకు రాజీతుదరనిదే విషయార్థమునకు పోలేదు. ఇట్టిరాష్ట్రీయ పునర్విభజనము పరిపాలనా సౌకర్యమునకు భంగములేకుండ చేయబడవలసి యున్నది. ఇట్లును, ఈరాజధానిలోని తెనుజిల్లా లన్నిటిని మాత్రమే పరిపాలనకొరకు యేకభాగముగా చేయుట పోలుగా నుండునో లేదో అనునది వివాదాంశము. మరియు బ్రస్తుతమున సీమనుండి నియమితుడైన గవర్నరు మనరాజధాని పాలించుచున్నాడు. దేశములోని రాష్ట్రపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమునై పాటుపడు నీ రాజులలో గవర్నరుకంటే తక్కువవోదాగల యెద్యోగునితో తృప్తిపొందుట యసంభవము. కావున మనము గోరేది రాష్ట్రనిర్మాణములో గవర్నరే ప్రభుత్వమునకుట ముఖ్యంశము. రాజ్యమునందుద్యోగులకు కార్యభార మెక్కువయినప్పుడును పరిపాలనా సౌకర్యముకొరకును ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రవిభజనకు గడంగుదురు. కావునభాషాప్రయత్న రాష్ట్ర నిర్మాణము జాతీయదర్శనములకు దోహదమునను ఆమార్పులను ఆచలులలోనికి దెచ్చునప్పుడు ఇబ్బందులున్నట్లు తెలిసికొనవలసియున్నది. అందుచేత నాంధ్రులలో జనభావోత్సముయొక్క ఆంగీకారము పొందనిదే రాష్ట్రనిర్మాణము ఆచలులలోనికి తీసికొనినప్పుడు దొరతనమువారిలో నొక్కిచెట్టుటకు పోలేదు. ఇంతవరకు ఈసభ నామగిల్లాలలో మాత్రమే మాడియుండెను. మిగిలినజిల్లాల వారియొక్క భావమును అభిప్రాయమును పూర్తిగా తెలిసికొనవలయునని ఇది ప్రస్తుత మాచరణీయము అను అంశమునుగురించి విచారించు పోలేదు. కాబట్టి యీవిషయములో మన మతినిందరగా ఫలసిద్ధి కావలెనని త్వరపడుటలో బాధము లనేకములు అన్నవి. ఈ యెద్యోగము జనుల మనస్సులకార్పించి వారిలో నొకవిధముగు నాత్మమామును బురిగొల్పినదని నేనిదివరకే మనదేశీయమున్నాడు. ఈయెర్నామును ప్రస్తుతకార్యములకు దోహదమునుకల్పించుచు భావ్యాదర్శసిద్ధికి బాటపడుచుండవలెను. ఇట్టిసభలు గావించియు తదితరమార్గముల నవలంబించియు ఆంధ్రమండలములయందు దంతటకు ప్రతిసంవత్సరము నెడతెగక వనిచేయుటకున గయ్యసాసము జేరగలము.

ప్రత్యేక సర్వకళాశాల.

జాతీయ జీవనాభివృద్ధికి, విద్యావిషయమైన ఏర్పాట్లు చేయుటకు తగు సాధనములను గురించి ఈసభలో ప్రముఖులు ఇదివఱకు మిగుల శ్రద్ధతో చర్చించిరి. తెనుజిల్లాలలోని విద్యావిషయమైన కొంతకంత తీర్పుటకు ప్రత్యేక సర్వకళాశాల కావలెననియు, విద్యులను జేశభాషల మూలముననే చాలవరకు బోధించవలె ననియు, యిదివరకు జరిగిన సభలలో చెప్పబడియున్నది. ఆంధ్రులకు అత్యంతవరకు విద్యావిషయమైన వాంఛలను కొరతలకు పూర్తిగా యెరిగియుండి అత్యంత జ్ఞానము కలిగిన విద్యాధికులచే ఈ విద్యావిషయకముల నిర్వహించి ఆంధ్ర సభలో పూర్తిగా చర్చించబడెను. అందును గురించి తిరిగి చెప్పక అందుగా ముఖ్యంశములను గురించి మాత్రమే ముచ్చటించెదను. ప్రస్తుతపు స్థితిలో కృష్ణాచెంది దూరదృష్టి లేనివారు కొందరు వ్రాసినములలో ఆంధ్ర సర్వకళాశాల మాట

చెప్పినప్పుడు యిహానించుచువచ్చిరి. కాని మనరాజధానిలో ఇంకా చాలాసర్వకళాశాలలు కావలెనని బహు జవాబిప్రాయము వెల్లడియైనది. గతసంవత్సరము నెల్లూరులోజరిగిన మదరాసు రాష్ట్రసభలో యీరాజధానిలోని విద్యావాంఛలను తీర్పుటకు మరికొన్ని సర్వకళాశాలలు కావలెనని యొక ప్రధానము చేయబడినది. దీనికితోడుగ గొప్పగాజుకీయ ఉద్యోగి యొకరు ముయ్యక్క కోకనాయకమైనదని చెప్పెను వారి యాశీర్వాదము నొసంగిరి. గతసంవత్సరముజరిగిన విశ్వవిద్యాలయ పట్టకధానసభయందు సర్ హోల్లె స్టూటెన్బర్గయ సుమారు అయ్యుకోట్ల జనవంశ్యుగల, మనరాజధాని కోక సర్వకళాశాల చాలదని నెలవిచ్చియున్నాడు. మఱియు తాము యీరాజధాని ఉద్యోగమునకు వచ్చిన మొదటి కోజులలో కాతేరి ఆ.ప్రాంతమున నొక సర్వకళాశాలయును గోదారి ప్రాంతమున నొక సర్వకళాశాలయును, కానిలసియుండెనని తాము అభిప్రాయ పడినట్లును చెప్పియున్నాడు. కాలానుక్రమమున యీ రాష్ట్రములో నుత్తర దక్షిణభాగములలోను, పశ్చిమ భాగములలోను వెక్కువల సర్వకళాశాలలు బహుముదలయెడల ఆశ్చర్యపడవలసినది లేదనగాద వారు నెలవిచ్చి ఈరీతిగా నామగు సంతకరముల క్రిందట పంచానా సుదదుగా నెంచబడిన యీ ఆంధ్ర సర్వకళాశాల విషయము, యిప్పుడు రాష్ట్రసభవారివలన సంగీరింపబడుటయే గాక, నేడోకే హొయితిత్తుక ఆచలులలోనికి రావలసిన విషయమని, ప్రభుత్వమువారి పక్షమునగాద అంగీరింపబడెను. విద్యా పరిపాలనాధికారము యొకరియందే యుండుట సమంజసము కాదని వర్తమానపు స్థితి నూచించుచున్నది. 1904 సంవత్సరంలోని విద్యావిషయమైన మార్పులలో లోట్లు పూర్తిగా ఖండించబడినవి. స్వాధికారము కలిగి, సర్వకళాశాలసభ్యులతో వ్యవహరించుటకు అవకాశముగల స్థానిక సర్వకళాశాలలు కావలయునన్న జ్ఞానము మెచ్చుచున్నది. మన సర్వకళాశాలలో కార్యనిర్వహణ సభయొక్క నిరంతరాధికారమును, గత్యంతరము లేక, నిరాధారముగ నున్న శాసనసభయొక్క దుస్థితియును, యీ రెండు సభలకు సభ్యులను నియమించు మార్గ పద్ధతులను నిబంధన కార్యమును, సర్వత్ర ఆసంతుష్టికి కారణమాయెను. 1904 సంవత్సరపు సర్వకళాశాల చట్టము ఇండియాలోనున్న ప్రస్తుత సంయుక్త సర్వకళాశాలలనే పురోదితములుగా జేసినను ఉన్నత విద్యులయందు ప్రజానా రాగముమెచ్చి సర్వకళాశాల యదర్శములయందు మార్పులనుబడుచున్నవి.

స్థానిక వార్తలు

షేక్స్పియరుకు బుట్ట:— ఈక్లబ్బువారు షేక్స్పియరు మృతదిన సాంవత్సరికత్సవము పచ్చప్పుకళాశాల మందిరమున జరిపిరి. సభ కనేకమంది విచ్చేసిరి. హెచ్. కజిన్నగారు నాటకముల పరిణామమునుగూర్చి సరసముగా నుపన్యాసించిరి. ఉపన్యాసము ముగిసినవెనుక క్లబ్బువారు "బ్రేఖ్" నాటకమును ప్రదర్శించిరి.

శ్రీరామకృష్ణ బాలసన్మార్గసభ:— శ్రీరామ కృష్ణపరమహంస దేవగారియొక్కయు, శ్రీమత్ స్వామి విశే కానందగారియొక్కయు జన్మదినమహోత్సవముల వైసభ వారు క్రిందటి ఆదివారము 7వ తేదీనాడు జరుపబడినవి. 14వ తేదీ ఆదివారము రోజున పేదల కన్నము పెట్టుటను, ఉదారపురుషులు తగినసహాయ మొసంగెదరుగాక!

నల్లమందుకేసు పట్టుబడుట:— అత్తూని, దొరేయి అను అన్నదమ్ములు నల్లమందును తయారుచేయుచు న్నారను సంతతి తెలిసికొని పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు నూశ నాథప్పిళ్ల అనునతే దొకరాత్రివేళ వారి గృహములో చొరబడి నల్లమందును తయారుచేయుచుండగా వారిని పట్టుకొనిరి. న్యాయాధికారిగారు వారికి రూ 100 ల జరిమానా విధించిరి.

ట్రైప్లి కేసు అన్నదానసమాజము:— వైసమా జమువారియజమాన్యముక్రింద శ్రీరామనమమి నాడుతుల్లాబాయి రెమ్మలుగారివలన 100 మంది పేదలకును, కె. ఎన్. దేవరాజు పెట్టిగారివలన 50 మంది పేదలకును, వల్లూరాచారిగారివలన 25 గురికిని, వీరస్వామి ముదలియారుగారివలన 50 మందికిని రాజాచారిగారివలన 25 గురికిని, కుప్పయ్య పెట్టిగారివలన 100 గురికిని, డి. బి. ఎస్. 2. ఆయ్యంగారి బ్రట్టిలవలన 100 గురికిని, కె. కృష్ణప్ప పెట్టిగారివలన 25 గురికిని, వెంకటాచలము పెట్టియారుగారివలన 50 మందికిని భోజనము పెట్టుబడినది.

న ప్ర మాంధ్ర మ హా న థ

నిన్న సాయంత్రము కాకినాడయందు గూడిన సప్త మాంధ్రమహానాథులందు సభాధిపతులు శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు చదివిన యువనాస్యమునందే క్రిందిభాగము లను ముద్రించుచున్నాము:—

దేశమందలి నాగరికతకు శ్రీయే సాక్షియని ఒకా నొకరు చెప్పియున్నారు. మనదేశములో శ్రీ విషయమున ఎన్ని అన్యాయములు జరిగినదియో వేదముల నాటినుండియు నెట్టి కష్టములు సంభవించు చుండినదియు మీకందరకు దె లిసినదే.

వీతారక్షతి కామారే | భర్తారక్షతి యావనే
పుత్రోరక్షతి వార్ధక్యే | నశ్రీ స్వాతంత్ర్య మర్హతి |
మను 5-148.

అర్థము:—“చిన్నతనములో తండ్రిరక్షించును, యావ నములో భర్తయు, వార్ధక్యమునందు తమారుడును రక్షించును. శ్రీ స్వాతంత్ర్యమునకు అర్హురాలు కాదు.”

స్వలభకాము లగు కొందరు ఈ శ్లోకమును చేతబట్టు కొని కాశ్రుసమృతమును నెపముతో శ్రీకి అపకారములు చేయ ప్రారంభించిరి. సంఘభివృద్ధికై తన యావజ్జీవము ధారపోసిన ఒకానొక ఘనము ఈవిషయమై ఇట్లు వ్రాయు చున్నాడు:—

“మన దేశపు శ్రీలను మనము గౌరవించి నిజముగ మనము వారలకు శ్రేయముచున్న అక్రమములనుండి వారలను తప్పించియుండిన ఎంత బాగుగ నుండియుండును? పసిబిడ్డ నాటినుండి ఆనేక కష్టముల పాలు జేసి, ఉత్సాహపూరిత లైన బాలికలకు చదువు చెప్పక, పసితనములోనే వివాహ బంధముల కట్టిపెట్టి భరింపరాని వైధవ్యముపాల బడవేయు చున్నాము. చంటిబిడ్డగానున్నప్పుడు, అటలాడుకొనునప్పుడు, ఒడికి పోవునప్పుడు, భార్యగా నున్నప్పుడు, కోడలైనప్పుడు, తల్లియైనప్పుడు వైధవ్యము సంభవించునప్పుడు, ఎల్లప్పుడును శ్రీకి మనము అన్యాయమే చేయుచున్నాము. ఇంతేగాక మన మనస్సులే మొదెక్కిపోయినవి. న్యాయమేదో, మన దేశమునకు లాభకరమేదోకూడ మనకు తెలియుటలేదు.”

విద్య

చిరకాలము దాస్యము ననుభవించిన వారలకు తమకు సంభవించిన యగౌరవములు గోచరముకావు. మొన్న మొన్న టివరకు హైందవ శ్రీలు తమదుర్గత గ్రహింపలేక తృప్తితో కాలము కడపుచుండిరి. ఇంతేగాక తమకు లాభకరమైన సంస్కారము లెవ్వియైన చేయునప్పుడుకూడ వానికి వ్యతి రేకముగనే తాము పనిచేయుచుండిరి. దాని కంతయు కారణము విద్యావిహీనతయే. కాశ్రుము లనుపేర మన సంఘము నందు విద్య వ్యాపింపకుండ జేయునట్టి ఆటంకము లెన్నియో కలుగుచుండెను. ఈ నిర్వాగ్య దేశమున అజ్ఞానము ఎల్లెడల వ్యాపించియున్నను, శ్రీలలో నది ప్రమరిత ఘోరముగా నున్నది.

శ్రీ విద్యవిషయములో ప్రతివారును చక్కగ యో చించి పనిచేయవలసియున్నది. ఇది సర్కారువారు చేయ వలసినపని యని ప్రజలును, ప్రజలు చేసికొనవలసినపని యని సర్కారువారును, ఒకరి నొకరు దూషించుచు, ఎవ్వరును పూచీపడనియెడల ఏమియు ప్రయోజనములేదు. ఈవిషయ ములో ప్రజలును, సర్కారువారునుగూడ శ్రీలకు మిక్కిలి అన్యాయము చేసియున్నారు. అధికముగ విద్యావ్యాప్తిచేయు టలో సర్కారువారు చూపు అశ్రద్ధయు, కుటుంబము యొక్కగాని, దేశముయొక్కగాని, పరిపాలనయందు మన లను మనదేశీయులు చేరనియకపోవుటయు మనదురవస్థకు సమానమైన కారణములే. ఇదేమి ఆశ్చర్యమోకాని బ్రటిష్ రాజ్యమునందలి స్వదేశ సంస్థానములకు సులభ సాధ్యమైన పనులుకూడ బ్రిటిష్ రాజ్యమునందలి అధికారులకు కష్టతరు ము లగుచున్నవి! విద్యావిషయమున స్వదేశసంస్థానములో జరుగుచున్న స్వల్పసంస్కారములకూడ మనకులేక పోవుట మిక్కిలి విచారకరము. ఇట్లుండియు బ్రిటిష్ వారు మిక్కిలి నూత్నుబుద్ధి గలవారట! ఉదారస్వభావులట! స్వదేశీయులు రాజకీయవిషయములయందు పనికిమాలినవారట!

శ్రీలకు నేర్పదగిన విద్య ఎట్టిదను విషయము నాలో చించెదము. పురుషు లట్టి విద్యనభ్యసించుచున్నారో శ్రీ లును అదేరీతిగ విద్యాభ్యాసము చేయవలెనా? విద్యార్థులకు హెచ్చుశ్రమకలిగించుచు తీరదార్ధ్యమును చెడగొట్టుకొని విద్య శ్రీలకు అగత్యమా? విద్యార్థుల సామర్థ్యమును తెలిసి కొనుటకు ప్రస్తుతము ఆచులులనున్న కఠినపరీక్షలు అవసర

మా? పిచ్చట జీవితకాలములో ఎందునకును కొరగాని విషయ ములను పిల్లల మెదడులో జొప్పించుటవలన ఉపయోగమున్న దా? అనువిషయములను మనము ముఖ్యముగ గమనింపవలసి యున్నది. ఏపద్ధతుల నవలంబించినను మనసంఘాచారములను, కుటుంబ కష్టములను, స్వాభావిక విధులను గమనిం చియే తీర్మానము చేయవలెను. ప్రస్తుతము మన మవలంబించు చున్న పద్ధతులలో మార్పుకావలసి యున్నదని ప్రజల అభి ప్రాయముయొక్క ప్రాఫెసర్ కార్వేగారి శ్రీకళాకాలా స్థాపనవిషయమై ప్రజలుకనపజుచు ఉత్సాహమునుబట్టి తెలి యుచున్నది. ప్రాఫెసర్ కార్వేగారు మిక్కిలి అవసరమై నట్టియు, ఉపయోగకరమైనట్టియు విద్యావ్యాపకము దేశ భావలమూలమున చేయ సమకట్టియున్నారు. ఇట్టి విద్యా వ్యాపకము ఇంగ్లీషునందు పాండిత్యము సంపాదించునెంచిన వారలకు అడ్డుము రాకపోయినను అనవసరముగ పిల్లలకంద జకు పరభాషయందే విద్య నేర్పవలెనను పాడునిర్బంధమును తొలగించుచున్నది.

దేశముయొక్క ఆర్థికతత్వములో శ్రీలు చేయవల సిన విధులు ప్రత్యేకముగా నున్నవని ప్రాఫెసర్ కార్వేగారి అభిప్రాయము. పురుషులతోబాటు తాము కూడ దేశహితార్థమై సమముగ పాటుపడుదుమని చెప్పచు, తమకార్యములు ప్రస్తుతము అభ్యసించుచున్న విద్యాపద్ధతినలనే అనుకూల ములగునని తలచువారు అదేపద్ధతులను అవలంబింపవచ్చును. కాని తమ విధులను, తల్లులుగాను భార్యలుగాను, కొమార్తెలు గాను, దేశమునందు చక్కగా నెరవేర్చుటకు వేరొక విద్యా పద్ధతి అవసరమని తలచువారలకు, ఆటంకములు చెప్పట నన్యాయముకాదు.

జపానులో శ్రీవిద్యావిషయమై ఈమధ్య ఏమి జరిగినదో చూతము. జపానులో శ్రీ విశ్వవిద్యాలయపు స్థాప కులలో నొకరు ఇట్లు వ్రాసియున్నారు:—

“శ్రీలకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపింప గోరునప్పుడు అమెరికాలోను విరోపాలోను ఇప్పుడున్న కళాశాలలను ఇక్కడ నిర్మింపవలెననిగాని, పురుషులకై ఇక్కడ ఏర్పడియున్న విశ్వవిద్యాలయములను మించి పని చేయవలెనని గాని మాఉద్దేశ్యముకాదు. శ్రీలయొక్క బుద్ధి తులతమను శరీరదార్ధ్యమునకును తగియుండునట్లు ప్రత్యేక పద్ధతులను నేర్పరచి క్రమముగ వానిని వృద్ధిచేయవలెనని మాయుద్దేశ్యము.”

ప్రత్యేకముగా శ్రీలకొరకై విశ్వవిద్యాలయమును జపానులో ఏర్పాటు చేసినప్పుడు అక్కడి శ్రీల దుష్ఫిలి ఇప్పుడు మనదేశములో శ్రీలస్థితివలెనే యున్నదని అవిశ్వ విద్యాలయ స్థాపకుల వ్రాతలవలననే తెలియుచున్నది.

“ఇంటివద్ద నొకరినిమిత్రమును, స్వగుటుంబమును వృద్ధి చేయు నిమిత్తమును, సృజింపబడిన ఒకయంత్రముగ శ్రీని ఈదేశపు వారనేకులు భావించుచున్నారు అట్టిస్థితిని తొల గించుటకై శ్రీకి విద్య నేర్పి పురుషులవలెనే వారికిని స్వ తంత్రవ్యక్తిత్వమును, ఆశలును కలవని తెలిసికొనునట్లు జేయ వలెనని మా యుద్దేశ్యము.”

శ్రీలు హెచ్చువిద్యను నేర్చినయెడల వారి నడవడి చెడిపోవుననియు ప్రాతపద్ధతులు మారిపోవు ననియు మనవార లిప్పుడు, ఈదేశపు శ్రీలనుగూర్చి చెప్పుచుండెడు దోహ రోపణము జపానుశ్రీలకుగూడ అప్పుడు తిప్పినదికాదు. ఈవిషయమునుగూర్చి జపాను విశ్వవిద్యాలయస్థాపకు లిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

“శ్రీలవిముక్తినిమిత్రమై మనముచేయు ప్రయత్నము లేవియును దీనికి సరిరావు. శ్రీయొక్క ముఖ్యమైనపని ఇంటినుండే యున్నదనియు, భార్యగను, తల్లిగను, ఆమెకు ఆపదపులయందే గౌరవస్థానము కలదనియు, ఇంటియందు ఒక యంత్రముగ గాని, ఒక అలంకారముగా గాని యుండక ఆమె దేశభిమానపూరితురాలై మానవసేవయందనరక్తితో ఉండునట్లు చేయుటయే మాయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము. జపాను రాష్ట్ర రాజ్యాంగ విషయచర్చలలో శ్రీలకూడ భాగ్యు లుగానుండి రాష్ట్రముకొరకై పనిచేయునప్పుడు తమస్వలా భమును, గమనింపకుండ రాష్ట్రవాదపాఠములను తమ స్వంత పనులుగాదలచి యుత్సాహముతో నెరవేర్చుచుండురను ఆశ తో శ్రీల కీ మున్నతవిద్యను నేర్పదలచితిమి.”

“ఏకాగ్రముచేతినైనను కొందలు శ్రీలు అవివాహి తలుగ నెప్పుడు నుండురు. అట్టివారలు తమయావజ్జీవమును

వృథాచేయక యథాశక్తిని తమకు చేతనైనంతజుకు రాష్ట్ర భివృద్ధికిని జాతీయాభివృద్ధికిని సహాయము చేయవలసియున్నది. శ్రీలకు విద్య నేర్పుటలో మాముఖ్యమైన ఉద్దేశ్యములు సం గ్రహముగా నెవ్వియన:— 1. శ్రీలుకూడ మానవజాతిలోని వారనియు, స్వతంత్రవ్యక్తిత్వము గలవారనియు, వారు తెలి సికొనునట్లుచేయుట. 2. మంచిభాగ్యులును, మంచితల్లులును అగునట్లు వారికి నేర్పుట. 3. తమ ఇంటిలో తాము నడుచు కొనుపద్ధతులకును, రాజ్యాంగపద్ధతులకును, మిక్కిలి అన్యోన్యమైన సంబంధముగలదనియు, తాము ఇంటియందు చేయు పనులనుబట్టియే రాష్ట్రముయొక్క అభివృద్ధిగాని, నాశము గాని ఏర్పడుచున్నదనియు వారు తెలిసికొనునట్లు వారికి విద్య గరపుట.

హిందూదేశమునకును, జపానుదేశమునకును శ్రీవిద్య విషయములో అధికమైన పోలికలదని చూపుటకై వైని జెప్పిన ఉపమానములను ఇంతగా నెత్తి వ్రాసియున్నాను. ప్రాఫెసర్. కార్వేగారు తాము శ్రీసమాజములకు ఇంతవ జకు నేర్పించుచుండు విద్యాపద్ధతి మిక్కిలి ఉపయోగకర ముగా నున్నదని తెలిసికొని ఇప్పుడట్టి విద్యాపద్ధతి చాల మంది ప్రజలకు వ్యాపింపవలయునను ఉద్దేశ్యముతో ఈ విశ్వ విద్యాలయ ప్రయత్నమునకు ప్రారంభించియున్నట్లు తెలియు చున్నది. కార్వేగారి విద్యాపద్ధతులయొక్క వివరములు ఇం కను చిక్కగ చునకు తెలియవుగాని వారి వ్యాసములలో నూచించిన మార్గములనుబట్టి చూడగా వారి ప్రయత్నములు ప్రజలసహాయమున్నయెడల తప్పక సఫలీకృతము లగుననియు దేశమునకు అత్యంతోపకారము లగుననియు నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చును.

ప్రభుత్వమువారి ధర్మము.

విద్యాసంబంధమున మార్పులిపు డెక్కువగా జరుగు చున్నవి. సర్వకళాశాలల వృద్ధియగుచున్నది. పురుషులకు మాత్రమే కళాశాలలును దిరిగిగా నేర్పాటు జేయుచు, మన విషయమై మూఁభావము ప్రకాశించి, ఏ లాభమును కలుగు జేయకుండుట మిక్కిలి యన్యాయ మని ప్రభుత్వమువారికి తెలుపుట యవసరము. అందుల కిదియే సరియైన తరుణము. మన ప్రస్తుతస్థితిలనుబట్టి ప్రత్యేకముగ శ్రీలకును సర్వకళాశాలలను ప్రభుత్వము వారు నెలకొల్పవలసిన యవ సరమున్నది. లేదా, లోకమాన్యులగు ప్రాఫెసరు కార్వేగారు స్థాపించుచున్న కళాశాలకు యుక్తరీతి ధనసహాయముచేసి ఆదరించి వృద్ధికి దీసికొని రావలయును. కాని సంస్థాపకుల స్వాతంత్ర్యమున కేమాత్రమును భంగముచు గలిగించరాదు. మరీయు హైంగవ తత్వము నెఱింగినవారి విద్యా పద్ధతుల యందును జోక్యము గలిగి చూసినాడు. పురుషులవలె యు ద్యోగములకు పదవులకు గాదు గాన చున కళాశాలలకై ప్రభుత్వమువారి సాహాయ్యమును నెక్కువగా నాశించుట యోగ్యముగాదు. కాని ఇండియా స్థితినిబట్టియు, హైందవ తత్వమును బట్టియు గవర్నమెంటువారి తోడ్పాటులెంతయు వాంఛనీయము. ఇది మొదటి విషయము. ఇక రెండవ మార్గ మేదనగా ప్రస్తుతమున్న శ్రీ విద్యాలయముల నన్నిటిని (అనగా వైపురీ పాఠశాలలు, హైస్కూళ్ళు, కళాశాలలు,) వృద్ధిజేయవలయును. పురుషులకువలె, వలసినచోట్ల నెల్ల భోజనసత్కారముల నెవ కొల్ప వలయును. ఇక మూడవ మార్గము. చదువుకొన గోరు శ్రీలకు మంచి సుసపాయము లులేనిచో విద్యార్థిని నేతనముల నిశేషముగా నియ్యవలయు ను. ఇట్టి సహాయ సంపత్తిలేక, విద్యాసక్తిగల శ్రీలెందరో నిరుత్సాహులై ఆనంతృప్తి నొందియున్నారు. నాల్గవది మి క్కిలి ముఖ్యమైనది. ఏదో ఒకానొక కాలవిషయమేర్పడిచి అంతవజకు బాలికలకు నిర్బంధోచిత ప్రాథమికవిద్యను గజప వలయును.

ప్రజల విధులు

ప్రభుత్వమువారు చేయగలిగిన దెంతోకలదనుట నిజ మే కాని మనము చేయవలసినదియు నంతకుంటె నెక్కువగ నున్నది. మనవారు, చేతులు చేతులు జేడంచుకొని, ఏదో తా నంతితా నకసాక్షుగా నే ప్రయత్నిములను, ఎంతోదోషము లేక వడిలో నూడిపడునని తెలంచుట వెట్టితనము. యుక్తకాలమున ప్రజలు సంస్కారమునుగూర్చి శ్రద్ధ వహించుటయెడల తుదకు సంస్కారములే నిలవంతముగ మనల నాక్ర మించునట్లు వాగవచ్చు. ఇది స్వభావ సాంఘిక సిద్ధాంతము. కొన్ని పట్ల ఈ సిద్ధాంత మూచరణలోనికి వచ్చిన దనియు జెప్పవచ్చును. మంచి కార్యమునకు కాలపడిమిలి యెప్పటికిని యుండదు. హిందూసాంఘిక యభివృద్ధికై మూ ర్దుల జేయుటలో పురుషులు మిక్కిలి యన్యాయముగా మాం

ద్యము నలంబించినారు. ఇది దోమగోపణకై జెప్పినది కాదు. ప్రతి యింటను మాధ్యమ తాండవ మాడుటకు ముఖ్య కారణమే! చునవారలంబించిన అతి పాల్వనివాహ దురాచారమే. భాగ్యముగా, కల్యాణముగా గృహకృత్యముల నిర్వహించుటనగా నేమో తెలియక, నిజముగ విద్యను నేర్చుకొన దగినయీడు వచ్చియున్నాముకనుమే, బాలికలు పాఠశాలను వదలవలసివచ్చుచున్నది. పాఠశాలను వదలక చదువు కొనగోరువారికి విశిష్టమైన బహుమానము. ఇట్లు పురోభివృద్ధికి అంతరాయము గలుగుచున్నది. శ్రీల విషయమైన యీ ప్రారాచారముల గూర్చి వారి యభివృద్ధినిగూర్చి, జన సాహాయ్యము సంకల్పింప చలనము గలిగి సదభిప్రాయము గలిగిన గాని, ప్రభుత్వము వారు జేయు సాహాయ్యములు, చిన్న చిన్న సంఘములు జేయు సాహాయ్యములు, తక్కిన సాహాయ్యములు, అన్నియు నిరుపయోగములు. సాంఘిక సంక్షోభముల నెదుర్కొనుటకు గట్టి సంకల్పమును, దృఢ నమ్మకమును, స్వార్థత్యాగమును మనకు గావలసియున్నది. నిజముగా కాలయాపనమే యీ విషయమున నెంతో తోడ్పడుచున్నది. ప్రాధా వివాహములు వానాటికి విరివిగా వ్యాపించుచున్నవి. కాని ఇంకను కావలసిన మార్పులను గూర్చి తలపోసినపుడు, ఇంతవఱకైనదియు, యొగబడుచున్నది. కానున్నదిగా, మహాసముద్రమునందలి గవవడకపోను. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యములు వికసింపజేసి, ధర్మమునే యవలంబించి, స్వసౌఖ్యములను పొందింపని మహాభావు లెంతయు గౌరవనీయులు. కాని యట్టివారు మిక్కిలి స్వల్పసంఖ్యాకులు. సుబలుకాని పూర్వాచారములకు దానులై, అభివృద్ధికరములగు మార్పులకు నెడముఖముపెట్టి, ముఖ్యముగా శ్రీలయధ్యరణము నిమిత్తముజేయు సంస్కరణములకు నిష్కారణముగా ప్రతి ఘటించు నీ సంఘములూ నంతకన్న నెక్కువగట్టి వెంటనే కనబడుట కష్టము. మహా సభాపు లీ విషయమున ఓపికతో, ఎడతెగక పాటుపడవలసిన యవసరమున్నది.

శ్రీల విధులు.

సంఘ సంస్కార విషయములలో పురుషులకంటె శ్రీలవలననే ఎక్కువపని జరుగవలసియున్నది. ఈ విషయమున అనేక ఇబ్బందులు మనవలననే కలుగుచున్నవి. ఒకానొకప్పుడు బహిష్కారమునకు భయపడక, పురుషులు ఏకాగ్రమైన ప్రయత్నించు నుత్సాహము శ్రీలయొక్క నిరుత్సాహముచే చల్లబోవుచున్నది. ఇది మన తప్పని నేనుచేపును. స్వదేశస్థులును, పరదేశస్థులును తరతరములుగా మనలను అడచిపెట్టి జాతీయజీవనమున నశింపజేసి దేశమును అజ్ఞానాంధకారమున ముంచియున్నారు. మనపురుషులగుడ తలయెత్తుకొని తిరుగుటకంటె కాలముపట్టినది. మనము నిద్రనుండి మేల్కొలుపుటకు అంతకంటె అధికకాలముపట్టుచున్నదనెడతప్పక ప్రయత్నించుచున్నాము. ఇంటినుంచిగాని దేశమునుగాని అభివృద్ధికి కావలసినవస్తువుల భారమునంతయు మనపురుషులు మోయుచుండుటచూచిన మేమియు సహాయము చేయలేనివారమైయున్నామగుటనునట్లుగను, ఒకానొకప్పుడు పురుషులుచేత కానివారలైయున్న మనమువారికి ఈ ఉత్సాహముకలుగజేసి సహాయము జేయవలసియుండును. ఎల్లప్పుడును శ్రీ పురుషులు ఒకరినొకరు సహకారులగుట మిక్కిలి అవశ్యకము. దేశభివృద్ధికి పురుషులెంత అవసరమో శ్రీలుకూడ అంతయునవసరమే. కావున దేశమునం దొకభాగము రెండభాగమునకు బరువైయున్న యెడల ఏకాగ్రమును జరుగదు. కాబట్టి నేను మిమ్ముమిక్కిలి ప్రార్థించున దేమనగా మీరు మనసాధారణముగ కుటుంబ భారమునందు పాలుగొనుచు, దేశమాతకు నిజమైన పుత్రులవలె నేవచేయుదురని కోరుచున్నాను.

దేశభి మానముకంటె ప్రయమైనవస్తు వేదయును లేదు. దేశసేవకంటె పునమైనవని ఎదియునులేదు. మనహిందూ దేశముయొక్క ప్రభుత్వస్థితిలో సాంఘిక సేవ అత్యవసరముగ నున్నది. మీరు విద్య నేర్చుకొనినను లేకున్నను, గొప్ప స్థితియందున్నను లేకున్నను, ఇంటియందు గౌరవింపబడినను లేకున్నను, సంఘము ముమ్ములను ఆదరించినను లేకున్నను, ఎట్టి కష్టములలోబడియున్నను, మీరు దేశసేవచేయగల మార్గము లనేకములు కలవు. దేశమునందు కోట్లకొలది జనులు అజ్ఞానాంధకారముల మునిగియున్నప్పుడును, దరిద్రదేవత జనులను అపారకష్టముల బడద్రోయుచున్నప్పుడును, లెక్కలేనివ్యాధులు నేలకొలిది జనులను అన్యాయముగ గొనిపోవుచున్నప్పుడును, చునకై నెంతయు ప్రోగుచేసి మనము దేశమున కుపకరింపవలసిన అవసరము మోచుచున్నది.

కాబట్టి నేను ముఖ్యముగ మిమ్ములను ప్రార్థించునదే మన:- దేశమునందు విద్యవ్యాపింపజేయవలెను, బీదసాదలకు శ్రీ కొలది సహాయము చేయవలెను, రోగాదులకు శిక్షావచేయవలెను. స్వదేశవ్యాపారములను వృద్ధిపరుచుటకై మిక్కిలి శ్రద్ధతో పాటుపడవలెను. ఈ మార్గములను మనము అవలంబించినయెడల మన సోదరసోదరీమణులను ఆ నేటలను కష్టములనుండి తొలగించినవార మగుదుము.

మా బరా జాబు.

(మా స్వకీయవిలేఖని వద్దనుండి)

విశ్వవిద్యాలయము

రంగు నవంబరు 28:—బాల్కనీ మాతముగా విశ్వవిద్యాలయముకంటె స్థాపింపబడి దొరతనమువారు కట్టిన జీర్ణోద్ధారణ గడచివారమున పురుషులవారి దొరతనమువారి సెక్రటరీచే పురుషులవారి సీటికల గతానుగతికై స్వకీయమున బంకజమును భరణింప విశ్వవిద్యాలయ నిబంధనల ప్రాసన్నతీయ యొప్పు దెచ్చుకొనక మాది నాదర్శములతో నూతనమార్గమున నిబంధనల ప్రకారమున వచ్చుచున్న ప్రాసన్నతీయమును మనదేశ విశ్వవిద్యాలయములయెడల యచ్చటి స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి జరిపించి యభిప్రాయమును విస్తారమున విని గమనించెదనని. నిబంధనలను సంతకం చేయుటకై శ్రీమతి కి. రామలింగారెడ్డి గారిని నిర్వహించుచున్న ఈ శాస్త్రవిశ్వవిద్యాలయ పద్ధతుల మనఃబునిమిగిలి పై చిత్తుపడవల పరిశీలించినచో మొత్తముమీద ఓపి దైర్ఘ్య పండుకల కొంతవఱకు అన్యాయమును ముడిపండుకల సాహసమునగును. ఈ దైర్ఘ్యపట్టుచున్నతరువాత మరయే సవరణలేకయే శాస్త్రవిశ్వవిద్యాలయమున ప్రకారమున పరిశీలించుచున్నది. నిబంధనల యావకాల్యముండు. వాచియారణము మరయొండు ఇక్కడ జనుల ప్రయోజనముల కెట్లు దోడ్పడుకో భావకాలంబై నిర్ణయింపదను.

పరిణామము.

బాల్కనీ మాత్రమే తరగతి భావాలను రెండే. ఒకటి సర్వార్థసారి కళాశాల. వాటిన్ని ముఖ్యకళాశాల మని యెందు. ఈ రెండును రంగునపురమునందు యున్నవి. బాల్కనీలోని వైఖరి కళాశాలల కేంద్రీకరించి, వివిధ కళాశాల కోవితుల భావ సంఘటన మొనరించి యథార్థమైన విశ్వవిద్యాలయ జీవనము సఫలము చేయుటకు ఒకే స్థల మానకకముని, రంగునపురమునందు విద్య పురోధించు నట్టియు; గురు శిష్య సాహసమునకు కనుకలు కలిగినట్టియు విశ్వవిద్యాలయ మొండు స్థాపించబడును. రంగునపురమునందు కాని పరిసరమున నుండు కళాశాలలు పాఠశాలలను దక్క జేరొంటిని యధికావక అంగీకరించు. ప్రస్తుతపురొరతనమువారి కళాశాలవిశ్వవిద్యాలయాధికారుల కళాశాలలను జేరెదను. వాటిన్ని ముఖ్యకళాశాల యెట్టివియు విశ్వవిద్యాలయచే పరివర్తించ బడును విశ్వవిద్యాలయ నిబంధనల ప్రాసన్నతీయమున కళాశాలగా నుండును. మన ప్రయోజనముచే నూతన ధన విద్యాలయమునకు కలయు ధనంబింపవలెను మన ఇప్పుడు స్థాపింపక యూరక కాలయాపనము చేయును భావతేజన యెంచి, సద్యకొన్న భవనములతోను, పరికరములతోను నూతన నిబంధనల సాధ్యమయింపజేయవలెను. ఈ దైర్ఘ్యపట్టు దొరతనమువారు నిశ్చయించి నున్నారు.

అధికారులు.

ఏబది సంవత్సరాల "కాకెనీల్", పరిపాలకు సంబంధించిన వివిధవ్యవహారముల, వారిలోని 20 సంవత్సర ఒకటిగా చేసెటచే నేర్పడిన కార్యనిర్వాహక (ఎక్సిక్యూటివ్ కమిటీ) సభ ద్వారా నిర్వహించును. తాతినామెనగు పాఠశాల పితాధిపతీచే బెర్నార్డు బడిని నొక్కనీకొ, అంగ్ల విద్యా ప్రచారకులైన క్రైస్తవ శాఖ వివిధశాఖలలోని పాదరీకులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గలదు. వివిధకళాశాల విద్యార్థులకు పరిశుభవృత్తులకై ముందుటకు పండిత గొప్పి కావడు నెనోల్, పాదరీకుల గలవు. ఇచ్చటి రెవెన్యూను గవర్నరు ఛాన్సలర్. రైల్వేర్ ఆఫ్ఫీస్ డిప్యూటీ కమిషనర్. డిప్యూటీ సెనెటర్. సెనెటరు పూర్వమునుండిలేక నెవ్యాదును పండితుడుగాని యువశాస్త్రజ్ఞుడుగా గాని నియమింపబడ కూడదు. దొరతనమువారు ఉపాధ్యాయులను, పండితులను పనిలోనికి దోహదపెడుచును. విశ్వవిద్యాలయాధికారులు.

కావల్య చర్యల ఖండించుటకు, నాడేపించుటకు, రద్దుపజుటకు కొరతము వారు సంపూర్ణ యధికారులును బొందియున్నారు.

విద్యార్థులయోగ్యత.

ప్రత్యేకపరీక్షలలో 16 సం॥ల చును పూర్తియయినవారు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులగా బరిగొనింపబడుదురు. ప్రత్యేకపరీక్షలయొద్దవివారలనుడ జేర్చుకొందురు. అయినమొదటితరగతికలమాత్రమే పట్టు పరీక్షలకు జనునవచ్చును. రెండవతరగతివారు కాదు. పీరు డిప్లోమ, లై సెన్సు, సర్టిఫికేటు నాబడు యోగ్యతా పత్రికల బొందవలెనీ అర్హులు. ఇక మొదట సర్కారు వారియనుచు పూర్వకముగా సెనెటరువారి సహాయమున జేయబడు వరతుల నిబంధనల ననుసరించి ఏదైన నొకవిద్యకాఖన మాత్రమే ప్రత్యేకముగా నిర్ణయించబడినవారు ప్రత్యేకపరీక్ష నియమింపబడిన విద్యార్థులుగా పరిగొనింపబడుదురు.

పట్టు పరీక్షలు.

వి. పి. ఎమ్. ఎ; డి. లిట్; పి. ఎచ్. కి; బి. ఎస్. సి; ఎమ్. ఎస్. సి; డి. ఎస్. సి; అనువిధులు లొంగబడును. ప్రస్తుతము కుద్దకాశ్రమము. కృత్తికాశ్రమము. కళాశ్రమముగాములు, బోధనాశ్రమము; వైద్యము; రాజ్యాంగ చట్టములు; ఇంజనీరింగు బోధించును. ఇట్లుకొంతకాలము గడచి యవతరమైనచో వ్యవసాయము, ఆరణ్యకము ప్రామిక కళలు; ఇల్లుము; పూచీనకళాశ్రమము; పాదరీకళాశ్రమము; బ్రిటిష్, భారతీయ, బర్మాదేశీయ చిత్రము; వాణిజ్యము; నేర్పడుచు దొరతనమువారు పురుషులయొద్దనున్నరు. ఉపాధ్యాయులయొద్దగూ చేయుచు బోధనాపద్ధతులు ప్రత్యేకముగాగాని, లేక వి. పి; బి. ఎస్. సి. పరీక్షలకు పురోగమము పాఠములకు తోడుపాఠములుగాగాని నేర్పబడును. ఉపాధ్యాయులకు ఎల్. టి. వంటి పట్టు పరీక్షల ఇక్కడ నుండదు. "కీప్రామా"మాత్రమే ముఖ్యమును వి. పి; బి. ఎస్. సి; బి. ఎ. పరీక్షలకు జనువువారు బర్మాభాషలోగూడ లేరనబడును. బర్మాదేశీయులు కాని వారలు, పాలీ, మొల్ క్లాసికల్ భాషలలో, లేక ఏదోనొక భారతీయ భాషలలో దేరవలయును. ఇండియా లేక సింహళ ద్వీపములో జరిగినవారలను, ఇంటిలోనే జరిగినవారలను సెనెటరువారు ప్రత్యేకముగా పరీక్షజేసి విశ్వవిద్యాలయములో జేర్చుకొందురు. గుడ్డియెద్దు చేబొబడ్డెట్లు వి. పి; బి. ఎస్. సి. పరీక్షలలో కృతార్థులయినవారు ఎమ్. ఎస్. సి. పరీక్షలకు చదువుకొనవలెగా నత్యా స్నేహముం దెచ్చుచు అభివృద్ధిగలవారల మాత్రమే చదువుకొనవచ్చునను నిబంధన యొండు కలదు.

గోధుమ రవ వర్తకము.

సి. లా, మే 6:—లై సెన్సుల క్రింద గోధుమరవ వర్తకము యథా ప్రకారముగా జనుచుండును. గోధుమ కమిషనరుగాని అన్ని సంవత్సర క్రింద లై సెన్సుల నిర్దురు.

ఒక పెద్ద సుకీ గాలి.

రంగున, మే 6:—నూడలేకగమునందు ఈ ఉదయము ఒక పెద్ద సుకీ గాలి పూర్వంబు అకాకా పెగోడా ధ్వంసము చేసింది. పెగోడా శిథిలమున అనుబంధించిన "నాటి" అనగా ధర్మము ఎరిగి క్రింద బడినది. ఈ "నాటి" 17 సంవత్సరముల క్రిందకు రి లక్షల వ్యయమున నిర్మించబడినది. దానియట్లు కొంత రి అనుగులు, ఎత్తు 22 అనుగులు, దీనిపై శిఖరములు, నిలువగలరాళ్లు చెక్కబడియున్నవి.

మద్రాసు కార్పొరేషన్ నో టీసు

1914 న. 11 సిటీ-ఆఫ్-మద్రాసు కె నంబరు మున్సిసిపల్ అక్టు 240 సెక్షను ప్రకారము, ఒక యెలక్టికు కేబిలును తీసికొని పోవుటకుగాను 11-5-16 న తేదీన రాత్రి 12 గంటలు మొదలు ఉదయము 6 గంటలవరకును మిస్సివీటు మలుపు వద్దను మాంటు రోడ్డుపైన బండ్లు వగైరాలు పోకుండుటకు యిందు మూలముగ తెలుపడ మయినది.

మద్రాసు కార్పొరేషన్ } జే. సి. మొలొసి,
9-5-1916 } వి. సి. ఎస్. వసిడెంటు

విద్యావిషయమున గూడ అధికార బిత్తికియే ఎక్కువగా నున్నది. ఈవిద్యాస్థానములు నల్ అసిస్టాంటు యిన్ స్పెక్టరు అనే ఉద్యోగస్థలయొక్క అనుమతి నున్నవి. ఈవిద్యచిన్న స్కూళ్ళున్న గ్రామములో కాపురమున్న ప్రజలయొక్క సహాయముగాని లోదావులుగాని యాస్కూళ్లయొక్క పాలనలో అంగీకరించుచుండుట లేదు. వీరివిషయము కొంచెముయినను ప్రజలసరింబడు కలఁగజేసికొనుట విద్యాపరిపాలనాకాళివారి కిష్టములేదు. గ్రామవాస్తవ్యులు

సహాయము ఆయాప్రాంతములనుండి ప్రముఖులతోడూ
టును లేనిదే విద్యాభివృద్ధికి కారణమైన శక్తి
సామర్థ్యములను సమకూరచేయును.

ఇదిగూడ డైరెక్టరుగారి నుండి బోర్డు ద్వారా
దీనినిబట్టి జేయవలయునని యిచ్చిన సాక్ష్యము
లను ఆయన ఈ ఆసాధ్యమైన పనిచేయు ప్రయత్నించినట్లు
నప్పటికడగలదు. విద్యాభివృద్ధికి, స్థానిక ప్రభుత్వము లొకటే
యొంటిమీద ఆయన పనిని ఖండించుటయేగాని మరయొకరికి
స్థానిక సహాయముగాని స్థానిక పాలనగాని స్థానికాధికారముగాని
గాని కారూపించి చెప్పియుండలేదు. కాబట్టి విద్యార్థులకొంది
సాఫల్యముగావలెనని విద్యావిషయమైన కార్యక్రమమునందు
ఆయా ప్రదేశములయందున్న వారియొక్క సహాయమునకును,
సాలనకును, తగినంత ఆదేశములను కలుగజేయుటలేదు.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట జాతీయపాఠశాలలను
నిర్మాణముచేసి అతీత దేశవిద్యాభివృద్ధి విస్తరింపవలెనని భావ
బలిన ప్రయత్నములయందు విద్యాభివృద్ధికి అనుగ్రహభావ
ము లేనదేమో. కొన్ని రాష్ట్రములయందు బోర్డుకూర్చు
సంఘము లేర్పించబడినవి. కొన్నిచోట్ల సర్కారువలన
గ్రాంటుమాలమున సహాయమునందు పాఠశాల
లకుకూడా ఈసంఘముల చేర్చబడుటకు ప్రయత్నములు
జరిగినవి. సంయుక్త రాష్ట్రములలో గ్రామపాఠశాలలన్నిటికి
యీసంఘము చేర్పించి. ఇట్టియేర్పాట్లను ఆయాప్రదేశ
ములయందు చున్నచోటి విద్యాభ్యాసమున కొంతభాగము ఆ
సక్రియము ఉత్సాహమును కలిగించుటయేగాక వీనియందు
అచ్చట స్థానిక విద్యాభివృద్ధికి అనుకూలమయిన యా
చర్యలను నిలబోయును చెప్పదగిన ప్రజాసమన్వయమును
కూడ కలిగించుచున్నది. ఈరీతి కార్యచరణములననే గా
ని పాఠశాలలయందు గాని ప్రభుత్వము చేయుచున్న ఆభిమాన
మును వహించి తమగానిచేతచుట్టలో నీపాఠశాలకూడా
ఉంతర్భాగమున తెలిసికొనవలసింది రాగలదు. ఈసంఘము
లేర్పాటుచేయవలెనని కార్యనిర్దేశమునకు తలచుట అను
చితము. ఇతరరాష్ట్రములలో కొన్నిచోట్ల ఇదిఅంత జరు
గదములగా నుండనేలేదు. అయితే కొంతకాలములకు
చివరకు తల్లిదండ్రులు గల గ్రామములలోని గాని ఇది సఫల
ములగా నున్నవి. ఈలాటిభాగము లొక ప్రజలయొక్క
దీర్ఘచైత్ర్యముతో కలగలేకపోయినది కావున
గ్రామపంచాయితీల ఏర్పాటును గురించి యీసభ్యు జరిగిన
యొత్తపుటల పట్టిమాడ గ్రామపాఠశాల కృషిచేయు రీ
తిచూపవలెనని కోరుకొనుచున్నది. యీపంచాయితీ
లను యితర గ్రామములలోని వారియొద్దనుండియును ఈ
విద్యాపాలనవిషయము చూడను. దీనివలన అధిక శ్రమను
రాగలదు. ఈవిద్యావిషయము పట్టిపొయ్యియులై యొక్క
యన యందునుగలది ప్రజాసహకారమును ప్రజాసహాయమును
ప్రజాధికారమును కలుగజేసి వీనికి తగినస్థితిలోనికి తెచ్చుటకు
గాని ప్రత్యేక అధికారములను విద్యావిషయము చేయుట
యోగ్యమని నాకు తోచుచున్నది. అట్లు విద్యావిషయము చేయ
బడిన అధికారములయొక్క కట్టుబాటు వారాచరించ వలసిన
పనులు వారు చూడవలసిన అధికారము వారివందవల
సిన కార్యసాధనోపాయములను జన్మతమును స్థానిక ప్రభుత్వము
వారితోపాటు చేయుటయందు నిరూపించవలసివచ్చును.

విద్యావిషయమున క్రొత్తాభివృద్ధి గలవారివందరికి సాధ్య
మైనంతవరకు చేరలేని సమర్థతాభంగము లేకుండుటకై వారి
స్థానికప్రభుత్వమువారికింద ఉద్యోగములన్నివిధములము
గ విద్యాభ్యాసము చేయవలయును. ప్రస్తుతము మన దేశములో
జాతీయబోర్డులు యొగిసిపోయితిమి చలించుచున్న వలవిధ
ములగు అధికారములను పెంపొందింపగల సామర్థ్యము లేకుండు
అయితే లేకుండు దేశములలో చాలామంది స్థానికాధికారులు
న్నారనియు అట్లుండుటవలన ఇచ్చుందిగానున్నదని ఆక్కడి
వారి అభిప్రాయము. ఈ విషయములో మనదేశములో ఆ
క్కడున్నదానికి కృతీకేంద్రముగా నున్నాము.

1884 సం॥రపు లోకములో చట్టమును ప్రారబ్ధముచేయు
మగు 1871 సం॥రపు సామగ్గర మదరాసు చట్టముయొక్క ఈ
చట్టి వింతగానున్నది. ఈ చట్టమునకు వెనుక మదరాసు వి
ద్యాచట్టమునది 1868 సం॥రములో ఆయనలోకి తీసికొని రా
బడినది. జనన స్వచ్ఛందముననుసరించి కార్యచరణలను చే
ర్చబడిన యీ చట్టము అప్పటికి ప్రభుత్వమునకు ఉపయో
గకారి కాలేదు. జన సహాయమును నడుపుచు విద్యను వి
స్తరింపజేయు విషయమున, అప్పుడప్పుడునున్న ప్రభుత్వము
వారిచేయు దృక్పథమునకువలెననినది లాభకారి కాలేక

పోయెను. ఈ కారణములనుబట్టి ప్రజలపయ విధానమునకు
వన్న వెంటనే విధించక తప్పదని యోచించుచు, అట్టిపన్ను
కొక్కవిద్యావిషయమునందు మాత్రమే విధించుట యనుకూల
ముగ నుంచుగా? లేక ఆయాప్రాంతములందున్న జనోప
యోగమున కవసరముగ కార్యసాధనముగాను, స్థానిక నిధుల
చేర్చుటయందు యుచితముగ నుండునా? యను సంశయముల విచా
రించిరి. కావలసినప్పటికీ వన్ను విధించి ప్రజలకు యిచ్చుంది
కలుగజేయుటకంటె ఒకసారి స్థిరముగా పన్నులెత్తవలసి
యేర్పాటుచేయుట బాగుండునని యోచించి జిల్లాబోర్డులకు
చట్టమును, విద్యాచట్టమును ఏకచట్టముగాజేసి, యేకపన్ను
ను విధించిరి. ఇందువలన ఆదాయమును, విద్యార్థులకును కొంత
కొంతయును యితర జనోపయోగమునకు పనులకును ఖర్చుపెట్టుచు
ఉచ్చిరి.

ఈ కనుమయొక్క విషయములను క్రమబద్ధ విద్యా
ప్రాతిభాభావములకలిగియుండ లేదు. విద్యుంబులము ప్రత్యేక
పన్ను విధించి, అతీత దృక్పథముచేసి అదృక్పథమును ప్రత్యే
కము విద్యా విషయమున ఖర్చుచేయవలెనని లాభము కలుగజే
రదు. స్థానికసంఘములు జేయు యితర వ్యవహారములకలె
యీ విద్యాపాలనా విషయముకూడ ప్రత్యేకము జరుపబడు
ట యత్నములేసినందునయు నున్నది. నాలుగు సంవత్సరముల
క్రిందట జేసి విద్యా విషయమును ప్రత్యేక పన్ను విధించిన
బాగుండునని చెప్పి వన్నును గా ముట్టు అంత రుచించలేదు.
అయితే రామరామ విద్యా వ్యాప్తి అధికముగా కలుగవలెనని
భావము ప్రజలయందు బద్ధిమనుచు ఉన్నందుననే, చాలకలు
జిల్లా బోర్డులను మునిసిపాలిటీలను, యిట్టి పన్నును విధించుట
కంగికార భావమున గవరచిరి. వారా పత్రికలయందు దీ విష
యమునుగూర్చి వ్యాసముచేసిన దానిని బట్టి చూడ, అనేక
స్థానికసంఘముల కీరీతిని పన్ను విధించి, విద్యను విస్తరింప
జేయు సభిలాషయున్నట్లు తెలియగలదు.

హైస్కూలు విద్య.

తెలుగుజిల్లాలలో విద్యావిషయమైన అత్యవసరములగు
ఇతరపాఠశాలలగురించి సంగ్రహముగా ముగియించెదను. ఈ
భాగములయందు దంతలను మధ్యమతరగతి విద్యనుచెప్ప పాఠ
శాలలు తక్కువగానుండుటచేత అధికఇచ్చుంది కలుగుచున్నది.
మధ్యమతరగతి విద్యావ్యాప్తి కీక్రమముగా జరగవలసిన విష
యమైయున్నది. 1916 సంవత్సరం డైరెక్టరు బోర్డు గారివలన
నమలుజాబికి తీసికొనిరాబడిన గ్రాంటునిబంధనల ననుసరించి
వ్యవహారపద్ధతియును ఆవిరుధము అనుబంధపుటలలో కనవచ్చు
బడిన కార్యమును గడవిన 10 సంవత్సరములలోను మధ్యమ
తరగతి విద్యాభివృద్ధికి నాకేపాటువులేనవి. వేలకంటె విద్యా
భ్యు లోవలన నెకండరీకేంద్రములైన తమవిద్య కొనసాగించుట
లేదనియును వీరిట్లు చేయుటకు వైవిధ్య నేర్పరిగిన పాఠ
శాలలు చాలినన్ని లేకపోవుటయే కారణమునను ఉన్నతవిద్య
ను నెర్పడు పాఠశాలలు అప్పుడున్న వానికంటె చాలావత్కు
వ కావలసియున్నట్లు తెలియజెగిన కారణము లనేకములు ఉన్న
వనియు 1893-97 లో అంత్యముగు పంచనాలా రిపోర్టులో
అచ్చటి డైరెక్టరు గారు డాక్టర్ డెంకె గారు నెలవిచ్చి
యొందిరి. దరిమిలార్ సంతకీరములకు తయారు చేయబడిన
రిపోర్టు అచ్చటి డైరెక్టరుకు దువాల్తుగావలెనని నడచిభయగ
యవకును ఖండనముచేయుచు తొలగినెకండరీ పరీక్ష అయిన
తరువాత చదువునుమానేనెను విద్యార్థులలో కొంతమందై
నను జాబికి అందుబాటులో తగిన స్కూళ్లు యెడల వైసి
క్షులకుపాఠశాలవదివియుండునని నెలవిచ్చియున్నాడు. బోర్డు
గారు ఇందుకు భిన్నాభిప్రాయములెయ్యింది. వీరు మధ్యమతర
గతి విద్యావ్యాప్తి అంత యవసరములేదనియును ఉన్నస్కూ
ళ్లయొక్కస్థితి చక్కచేసినచాలుననియును అభిప్రాయపడిరి
దీనికితోడుగా పాఠశాలకృతన విద్యాభివృద్ధి అంగీకరింప
టకు ఏర్పడిన నిబంధనలు కఠినముగా అనుబంధములను
వచ్చెను. ఈరెండుకారణములనుబట్టి మనరాజధానిలో 1896-
97 సం వ త్సర ము లో నున్న 548 నెకండరీపాఠశాలలు
1914-15 సం వ త్సర ము వచ్చే సరికి 380 అయి
నవి. పెద్దస్కూళ్లకు ఉపకాళముగాను పాఠశాలలుగాను
ఉన్న అసంఖ్యాకములలో బోర్డు నెకండరీస్కూళ్ల నేకములు
రూపుమానినవి. అందుచే ఇప్పుడున్న నెకండరీస్కూళ్లయందలి
కార్యభార మత్యక్తమయినది. ఇదిగాక బోర్డు ద్వారాగారు తను
1906 సం॥రం చట్టములన ప్రారంభవిద్యకును మధ్యమవిద్య
కును అమితమున భేదమును కల్పించియున్నాడు. స్కూలు డైరెక్టర్
పరీక్షవరకు చదువు వదలుకొన్న విద్యార్థి
విద్య ప్రారంభించినది లగాయకు ప్రారంభవిద్య నేర్పడి
స్కూలులోగాక మధ్యమతరగతిస్కూలులోనే విద్యాభ్యాస

ము చేయవలెనని నాకు ప్రతిపక్షముచేసిన నిబంధనలయొక్కయు
అందువైసి బోర్డుకాబడిన ఉత్తమపులయొక్కయు ఉద్దేశమై
యొందెను. చదువుకొనుటకు కావలసిన మధ్యమతరగతి పాఠ
శాలలు విద్యార్థులను ఆయా గ్రామములకునవిసానములలో
చాలినన్ని యొన్నయెడల ఈరీతిని విస్తరింపవలసింది మధ్యమ
తరగతి పాఠశాలలలో పిల్లలు చదువ వలగును. అట్టిది లేనందున
ఈ నిబంధనలు వ్యర్థములు. డాక్టరు డెంకె గారును మురయ్య
గారును నెలవిచ్చినట్లు ఈరాజధానిలో ఏప్రాంతమునందును
కూడ ఉండవలసినన్ని స్కూళ్లులేవు. ఈకారణముచే 1, 2, 3
తరగతులలో చదువుకొనలేనన్ని చిన్నపిల్లలు తమ ఇండ్లను
వదిలి వెట్టి తమకలిమారములలోనున్న పెద్ద స్కూలులకు వెళ్లి
యొప్పించిపడవలసినవారగుచున్నాడు. దీనివలన ఇచ్చుండును
కష్టనిష్ఠురములను పూర్తిగా వివర్ణుచేయించి చూచియుండెను
ప్రభుత్వమువారికి తెలియకమునుపు, ప్రభుత్వము నెకండరీస్కూ
ళ్లలో చదువుచున్న విద్యార్థులు చాలామంది తమ కాపురస్థ
లయందుంచి చాలామారులు చదువుకొనకుండు అక్కడ తమకు
తగినపనిపాఠశాలలు లేక దేశోగ్యము చెబుటకూడ తట
స్థముచున్నది. కొంతమంది చదువుకొనకు పూర్తిగా య
గ్రామములను వదిలివేసి స్కూళ్లు గానియునును స్థిరముగా
కాపురమునకు రావలసి వచ్చుచున్నది. మనరాజధానిలోను
ముఖ్యముగా తెలుగు జిల్లాలో కొన్నిటియందును
మధ్యమతరగతి విద్యనుండి విద్యకును జోటు చాలా
విస్తారముగా యున్నది. కాబట్టి ప్రారంభవిద్యమతరగతి
విద్యలందు ప్రతిజిల్లాయొక్క స్థితిని లోటుపాట్లను పరిశీలించి
చూచి ఏజిల్లా కాజిల్లాను లోటులేకుండా తగిన ఏర్పాటు
చేయవలసియున్నది. ఈ విషయములకును గురించి పూర్తి
యగు విచారణ అవశ్యకముగ నున్నది. సంయుక్త రాష్ట్రముల
లో మధ్యమతరగతి విద్యనుగురించి ఈలాటి ఇచ్చుంచులే వచ్చి
యొందెను. ఆరాష్ట్రపు గవర్నరుగారును శర్ జేయు
మెట్టెగాను ఆరాజధానిలోనున్న నెకండరీస్కూళ్లలో
నెంతమంది విద్యార్థులు చేరుట కడమున్నదో విచారించి తెలియ
పట్టుట కొక సంఘమువారి నీమధ్యనే ఏర్పాటుచేసి నాను.
అట్టి ఏర్పాటు ఏవోయొకటి ఈరాజధానిలో నతిక్రమముగా
చేయబడవలసియున్నది. ఈ విషయము ఆయా లోలూకా
బోర్డుల విస్తీర్ణతను ఆక్కడి స్థితిగతులను అచ్చట నెకండరీ
స్కూళ్లలో బడికిపోవు పిల్లలయొక్క వృద్ధి వీనినిబట్టి ఎంచి
చూచి పరిష్కరించిన బాగుండును. 4వ ఫాస్టువరకైనను సా
ధ్యమయినంతవరకు తమయొద్దకు నమోదప్రదేశములలో చదువు
కొ గలుగుటలు అసంఖ్యాకముల పాఠశాలలను ఉపకాళము
గానుపాఠశాలలుగాను ఉంచినయెడలనే ప్రభుత్వ హైస్కూ
ళ్లలోనున్న ఒత్తిడితగుటకు వీలుగానుండునని నాకు తోచుచు
న్నది. కాబట్టి ఈరాజధానియందంతటను అనుకూలమైన ప్ర
దేశములలో ఇంకాయెత్తున నెకండరీస్కూళ్లను స్థాపించ
బడుటకుగాను దృక్పథమునకుగాను ఈ స్కూళ్లకు హెచ్చు
స్థానమిచ్చుట అత్యవసరమున సేనూహించెదను.

మరి యొక రీతియును సహాయ పద్ధతి.

విద్యజేగాను ఇవ్వబడు ధన సహాయము పంచిపెట్టు
టలో విద్యాభ్యాసము తక్కువగానున్న ప్రాంతములలో విద్యా
స్థితి తక్కువగా నున్న జాతుల వారికి కనవరచిన సమకూ
తులకుతోడు సమకూరుతునకలదువలసినదని ఇదిగూడ ఈ
సభ వారు నొక్కి చెప్పి యే యున్నాడు.
జనాభా తక్కువగానున్న ప్రాంతములలో బోర్డు
బోర్డులకు రాబడి తక్కువగా నుండుటచే విద్యాపరిపాలనా
కార్యములను అనుకూలముగా జరిగించుటకష్టము అంతటను
విద్యాభివృద్ధి కావలెనని వైచిత్త్యము 2 సహాయపద్ధతులను
ఏకీభరింపజేయుట యవసరమై యున్నది. నర్వత్రా ఏకరీతిని
నడుపబడుచున్న ప్రస్తుతసహాయపద్ధతులన ఇప్పుడున్న వ్య
త్యాస విశేషము తగ్గక పోవడమే గాకుండా హెచ్చుననే
మాయని నాకు తోచుచున్నది. ప్రారంభవిద్యయందు విశా
భుపట్టణము జిల్లా మిక్కిలి హీనస్థితిలో నున్నది. అచ్చట
బడికిపోతగిన వయస్సుగల బాలరయొక్క సంఖ్యలో నూటికి
219 వంతుమాత్రమే ప్రారంభవిద్య నేర్చుచున్నాడు. ఇది
యెటుండ ఉత్తరానజిల్లాలో 23.7 అనంతపుర జిల్లాలో 25.5
బల్లారి జిల్లాలో 32.9 కర్నూలుజిల్లాలో 35.7 గోదావరిజిల్లా
లో 35.3 కృష్ణాజిల్లాలో 38.4 గుంటూరుజిల్లాలో 40.7 నీల
గిరిలో 45.2 వంతున బాలరు ప్రారంభవిద్య నభ్యసించు
చున్నాడు. మధ్యమ విద్యయందుకూడ ఆయాజిల్లాలలో ఇట్టి
తారతమ్యమే కనబడుచున్నది. ఈవిషయమున చెన్న పట్టణము
అగ్రస్థానము నొందుచున్నది. అచ్చటి పాఠశాలకు పోతగిన

వయస్సుగల బాలుర సంఖ్యను నూటికి 80, 60 కంటే పెరగదలచి వ్యవస్థపరచుచున్నాడు. తంజావూరు జిల్లా పన్ను కట్టుకూడ తరువాత వచ్చుచున్నది. అచ్చట నూటికి 8.15 మందియు పొరవల్లిలో నూటికి 6.4 మందియు చదువుచున్నాడు. దత్తమండలములను కొన్ని దక్షిణ జిల్లాలును ఈ విషయములలో మిక్కిలి దృక్పథినికాననన. అచ్చటి సంఖ్య యీ దిగువ వివరణబడిన రీతి నున్నది.

కర్నూలు	1.74	విశాఖపట్టణం	2.22
బళ్లారి	1.70	గోదావరి	5.72
అనంతపురం	1.10	కృష్ణా	4.96
కడప	1.44	గుంటూరు	3.41
కొంగారం	2.62	నల్లూరు	2.81
		కత్తూరు	2.24

ఈరాజధానిలో ప్రాంతీ విద్యాభివృద్ధి విషయమునను మధ్యమ తరగతి విద్యాభివృద్ధి విషయమునను ఉన్న వ్యత్యాసమును విూట బోధించుచును ఈ సంఖ్యలకు కనపర్చును. ఇట్టివ్యత్యాసములేకండి విద్యాభివృద్ధి అనకులముగ కలుగునట్లు చేయదగిన ద్రవ్యసహకారంతో అచటని పరిచయని యున్నది. ఇకచోట్ల ప్రస్తుతము అచటలోనున్న కర్తవ్యమును గురించి చెప్పెదను. ఇంగ్లీషువిద్యావిభాగములో 200 లగాయకు 500 వాకు జనాభాగల భాగములయందున్న పాఠశాలకు 10 పాఠాలు అనగా గు 500 ల ప్రత్యేకపాఠాలు చేయబడుచున్నది.

విద్యావ్యాప్తి కొరకు ప్రజల ప్రయత్నములు కొనసాగక పోవలెదనియున్న పట్టికి గ్రామములు లోనగు భాగములు విద్యా లాభమును పొందినదేమట ఈ సహాయము యొక్క ముఖ్యోద్దేశమే యున్నది. తరతరజాతాకలలోకూడ దీనిస్థితియందున్న భాగములకు ఇట్టి ప్రత్యేకద్రవ్యసహకారమును అచ్చట ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్నాడు. బంగళా దేశములలో ఉన్న తన స్థితి యందున్న జిల్లాలో సెకండరీ స్కూళ్ళకు రాబడిలో సగము మాత్రమే సహాయము చేయుచున్నాడు. అయితే ప్రజా ప్రయత్నము కొనసాగినచో జిల్లాలో స్థిరముగా నెప్పక రావలసిన రాబడిలో 2/3 కంటే కూడ సహాయము చేయుచున్నాడు. చోటా జాగ్రూరుజిల్లా, ఒరిస్సా, భాగల్పూర్, పాట్నా, మైసూర్, బెంగళ, డార్జిలింగ్, దివాజపూర్ వీరభద్రామి; నోఖాలీ, జిల్లాలో ఈ 2/3 కంటేన సహాయము చేయుచున్నాడు. కలకత్తా రాజధానిలో పోస్ట్ అండ్ టెలిగ్రాఫ్ భాగములలో దేశభాషను గర్రుటకు పాఠశాలలకు ప్రత్యేక సహాయము చేయుచున్నాడు. సింధు, రాజ్ పుండీ, డెహ్రాడూన్, అటర్ జిల్లాలు అట్టిసహాయము పొంది జిల్లాలో కొన్ని యున్నవి. న్యూవార్ పద్ధతిని అట్టి చూచినచేమి శాస్త్రవిధినిబట్టి చూచినచేమి ప్రస్తుత విద్యా సాధనముల యందున్న భాగమును ఒత్తిడిని తెగించి విద్య అనుకూలముగా కొనసాగునట్లు చేయుటకుగాను అదృష్టకాలై ఉన్నతస్థితిలోనున్న భాగములకు విశ్వవిద్యసంఘం విద్యా గ్రంథములని భాగములకు ద్రవ్య సహాయ విషయములలో తారతమ్యమును కనపరచు తప్పును. ఇట్లు చేసినచే సర్వ త్రీ విద్యాభివృద్ధి కలుగగలదని చెప్పవచ్చును.

విద్యావిషయము.

ఈరాజధానిలో నెక్కియైన దేశభాషగ్రంథములంత తక్కువగానుండుట కారణ మేమని విద్యాభాగంలో యొక గొప్పమార్గగ్రంథము నన్ను మధ్య నడిగెను. ఈ ప్రశ్న భాషాభివృద్ధియందు ప్రశ్న యయియున్నది. చుట్టును మన జాతీయాభివృద్ధికిని జాతీయతైదుమునకును అధికసంబంధము గలదని యున్నది. ఒకజాతీయారియొక్క గ్రంథమునాచూచుటవల్ల వారి జాతీయాభిలాషలను, రాజ్యపాలనాసంబంధ మగు నభిలాషలను చక్కగ గ్రహించవచ్చును. మతము ఆయాకాలములయందున్న గ్రంథకర్తలయొక్క గ్రంథములకును ఆయాకాలపు విజయయొక్క భావాభిప్రాయములను, ఉత్సాహకల్పమును తెలిసికొనవచ్చును. ప్రస్తుతము తెలుగు దేశములో తెలుగు భాషా గ్రంథోత్పత్తిని గూర్చియు, తిమోతమున తెలుగుభాషా సాహిత్యాభివృద్ధిని గూర్చియు అత్యుత్సాహముతో కార్యసిద్ధి నొనర్చుచున్న మనసీయులను, ప్రచుర సంఘములను మనకు మందసియులై యున్నాడు. అయితే సాధారణముగా ప్రతిపాలునా ముద్రితాంశమునుండి వెలువడు తెలుగు గ్రంథములలో విశేష భాగము పాఠశాల గ్రంథములుగా నున్నవి. ఈ రీతి గ్రంథ ప్రచురణకు, మనవిద్యావృద్ధి కారణభూతముగా నున్నదాయనంత మాత్రానికేమవలసియున్నది. ఈ సందర్భమున దేశభాషామూలమున విద్యాభ్యాసము జరగవలెనన్న విషయమునకు ముగించుచున్నది. ఉపాధ్యాయులు పాఠము చెప్పు

చుండి భాషయొక్క అర్థమును గ్రహించుటయందే, బాల్య తప్పి ధారణాశక్తి వ్యయముచేయుచు, పాఠపాఠమును తెలిసికొన వారికి శక్తి లేక పోవుచున్నదని కొందఱు అభిప్రాయపలన తెలిసికొన్నాడు. దేశభాషయొక్క విద్యగలపుట యపాధ్యయ గుటచే, ఇంగ్లీషుభాషామూలమున విద్యాభ్యాసము చేయవలెనని నీతిని చెప్పబడినప్పుడు కొంతమంది యవకాశముగాని కారణముగాని లేదు. ఇండియాదేశమునకు వివిధజాతి సంకీర్ణమునకు యొకభాషయూ నుండకనినది ఇంగ్లీషుభాషయే యగుటచే, ఆ భాషామూలమున విద్యాభ్యాసము జరగవలెనన్న యొక్క సహాయముగలప్పుడు, ఇంగ్లీషును పాఠశాలలలో రెండవతరగతిభాషగా తేలికయెడల యా మనోరథసిద్ధికాగలదని చెప్పవచ్చును. మనమీదనున్న బలమునకుగతి మాలి చేర్చుకొనుచున్నాడు. అక్కడ జనులయొక్క సర్వవిధముల అభివృద్ధికి, జాతిభాష సహకారియూ, వారికి ఈ కాలమున కాలసినీ పాఠపన్నుటికి తీర్చుచుండేన తత్వ శాస్త్రములను ఇంతేకాక సామ్యత్వశాస్త్రములను, చక్రలకు, రాజ్యతంత్రశాస్త్రమును, గృహకృత్రికశాస్త్రమును, జాతిభాషయందే ప్రాబుటకు వారికి విలువలిగెను. ఇది యిటుండెట్లగునో జీవితములేకండి, పిల్లలకు విద్యాభ్యాసముగ విద్య నేర్పరలెనో మనకు కోరుచున్నప్పుడు అట్టివిద్య దేశభాషయాలయైన విద్యయేగాని, మనయొక్క కాశీకము ఈవిద్యావిషయము, జాతీయాదర్శముల కనపరచుచు, మన స్థితిని పరిచయపరిచి యున్నది. ఈ రీతి దేశభాషయందలి, గ్రంథ సహకారము తీర్చుచు, మార్చించుటకు సహకారిగా చేయుటవలెనీ యున్నది. ఇంటిలో మాట్లాడుభాష తెప్పి; ఇంటిలో నొకభాషకంటే నెక్కువ భాషలు మాట్లాడుటకుచున్నచో అట్లు మాట్లాడుటకుయందేన యెడల, రాజకీయయొక్క పాఠశాల విద్యాభ్యాసములో, సారాభాషామూలము యవగతులలో మరల పాఠశాలకు లోపు మునున్నరాక ప్రారంభము ఆ యింకభాష తెంతకాలము నంతవరకు చేర్చుకొనబడనలె; అట్టివిద్యాభాషామూలము, ఒక్కొక్కరకము పాఠశాలయందు, యాలాగున రెండుభాష తెంతకాలము నేర్పబడుటకు. ప్రతిసాక్షి యంతకాలమునీ పరమమునకు వియమింపబడును ఈ విద్యాభాషామూలము యపాధ్యాయులకు వ్యవస్థిద్ధముగా కలిగినచో రెండవ; లేక తమ స్వభాషకుతోడుగా, విద్యాభ్యాసకాలములో నేర్పినచోరెండవ; ఈ ప్రశ్నలన్నిటి, మనకు యోచింపవలసియున్నది. 1911 సం.లో జరిగిన సామాన్యవిద్యాసభసందు యాచంకముల యొక్క యాచంకములను అప్పుడు విద్యాభాగధర్ వెన్సి డెంటుగానున్న గౌరవనీయులయిన సర్ జాల్మయ రెసిమన్ గారు ఆసభ విధిపరిచిగూడెడి. దక్షిణాఫ్రికా, కన్నడా, యంగ్లాండు, స్కాట్లాండు, అయర్లాండు, దేశములయందు విద్యమును, విద్యాభాషామూలమును చూచి అనుబంధము మనదేశములో యున్న అనుబంధములకుంట్ల భేదముగా నున్నదని వీరు తెలిపియున్నాడు. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో, కన్నడాలోను, యంగ్లాండు, స్కాట్లాండు, అయర్లాండు, దేశములలోను యింగ్లీషుతోడు రెండవభాషగా నుపయోగింపబడు భాషలు, యూరపులోని, యితర దేశములలోని భాష లయియున్నవి. ఇండియాదేశములో, సంస్కృతముగాని మరలయితరదేశభాషలకాని రెండవభాషగా నాడబడుచున్నది. నడరు రచీసిను నుగాడు యావిషయములో ఇండియాదేశములో కలుగుచున్న యబ్బుండులకును ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశాదేశములలోని యబ్బుండులకును భేదమున్నదని చెప్పివారు. అట్టిభేదమునకుగతి నా కరముకాలేదు. అయితే జాతీయ విద్యావృద్ధిలో యింటిలోభాష మాట్లాడు భాషనుపరిచి పాఠశాల ఖర్చు తని చెప్పు విషయమునుకురిచి యిటు సక్రమముగా నాలోచించి యుండలేదు. ప్రభుత్వమువారుగూడ యాదేశ స్థితిగతులకు రిగియుండు జాతీయాదర్శముల పరమసహకారి యా విషయమును పూర్తిగా విశ్వించియుండలేదు. ఈవిషయము మిక్కిలి చిక్కయిన విషయముయొక్కది. దేశస్థితి కనుగుణ మగు విద్యావృద్ధియను వృద్ధిచేయుటలోను విద్యావిషయమున కార్యవృద్ధి ననుసృటలోను విద్యాభాషామూలములను చేయుటకుని లాభములు యావిషయమున పరిశీలించి చూచినయెడల, స్పష్టమగుచున్నది. దక్షిణాఫ్రికా, కన్నడా, ఇంగ్లాండు, స్కాట్లాండు, అయర్లాండు దేశములలోనున్న స్థితిగతులకు గురించి, సదరు సభలో ఆయాదేశ ప్రతినిధులు చెప్పిన వివరములను మాకు తెలియజేయుచున్నాడు. దక్షిణ ఆఫ్రికాలో విద్యాభాషామూల విద్యావిషయమున గాక, రాజకీయ వ్యవహార విషయమునగూడ ప్రాముఖ్యతగలిగినదయి యున్నది. సదరు దేశ ప్రధాన ప్రతినిధి సభాసంతం వారు ఆదేశమునందున్న పాఠశాలలో ఇంగ్లీషుభాషయను అచ్చటి దేశభాషయగు దేవిభాషయను పరమీయ భాషయగా విద్య నీంపబడు విషయమును గురించి వివరించుటకు కొక కార్యసంఘ మేర్పాటుచేసబడెను. ఆ సంఘము వారు ఆచూకపురమునకు తమ అభిప్రాయములను తెలియబలిచి. ప్రారంభతరగతులలో మొదటితరగతి మొదలు శాల్వ

తరగతివరకు బాల్య స్వభాషమూలముననే విద్యగలవలెనని యును, శాల్వతరగతికి పయన రెండు భాషలలో పాఠములు చెప్పట కరకాశము కలుగజేయవలెననియును, అట్లు చేయుట కలక బాల్యయొక్క తలినందుగ్రి యిష్టప్రకారము బాలురు ఒకభాషయందు పఠనీయగ్రంథములను జరుపుచు, రెండవభాషమూలమున విద్యాభ్యాసము చేయుటకుగాని లేక రెండుభాషమూలమున ఉభయభాషయును చేయుటకుగాని వీలుండుననియును వారు చెప్పియున్నాడు. తలినందుగ్రియు తమకేది యిష్టమో తెలియజేయవచ్చును పిల్లకానికి భాగముగవచ్చిన భాషయందుగాని లేక భాగముగతెలిసిన భాషయందుగాని విద్యాభ్యాసము జరుపదలెనని వారు తెలిపియున్నాడు. ఈ సందర్భములకును పుటలకును విక్రమ లేకుండుటకుగాన, చాలామంది పిల్లలు నేలునేలుగా రెండుభాషలయందు చదువు చేయుచు వచ్చినప్పుడు ఆయాభాషలకు చదువు కొనుండునెచు 15 గురుజనులకు కేంద్రకాకుండా నున్న పుడు వారికి ప్రత్యేక మింకోకతరగతి నేర్పబడి వారిభాషలో వారికి పాఠములు చెప్పవలెననియును వారు తిక్కానించి యున్నాడు. నాగవరకరగతికి వైస చదువుకొనవారికి మూడు రకముల స్కూళ్ళనుచేయదలెను. అందులో గ్రంథములను చూచి నింగ్లీషు భాషామూలమున చేర్చుచు కొన్ని, దేవిభాషామూలమున చేర్చుచు కొన్ని, దేవిభాషామూలమున కొంతకాలము నేర్పవలెకొన్ని. రెండవభాషను చదువునాచు చాలామంది తేవప్పుడు వారికి కూడ ఆభాషలో చదువుకొనటకు క్షామలేర్పాటు కాలవలెనని వారు చెప్పియుండిరి. రాజకీయ వ్యవహారములలో, విద్యాభాషావ్యాప్తిలేని దేశములనుండి వచ్చినవచ్చి ధులుగూడ యావిషయమున తమకు గల యును భగ భాషమును తెలియ నలవిరి. విస్తారముగా ప్రాంతీ జనులున్న క్వెబెక్కు, కనడా దేశములందు గూడ విద్యాభాష పఠనీయ వృద్ధులు యావిధముగ నే చక్కజేయు బునెట్లు వీరు చెప్పియున్నాడు. జేక్సన్ దేశములోకూడ నట్లే సవర్ణింపబడెను. ఒకానొకప్పుడు జేక్సన్ దేశములో యింగ్లీషువచ్చు జేక్సన్ భాషను దగి రానియ్యలేదనియు, పిల్లలకు ఆరభాషనుచేసి ఇంగ్లీషుమాటల బందరలకు తప్పు మతీయొక లాభమేమియు కలుగలేదని ఉపాధ్యాయ సభులవారు వివరించి చెప్పిండున, యుపధితి మనిచేయవలసి వచ్చినదియును అంధలో ప్రసంగించిన విద్యాభివృద్ధి చెప్పియున్నాడు. ఈ విషయమునగూర్చి ఇక విస్తరించి చెప్పవలసినది. అయితే, మన దేశములోకూడ పయన చెప్పిన వృద్ధుల ననుసరించి, విద్యాభ్యాసము జరుగుటలేదని కర్తవ్య కొరకారి విద్యాభ్యాసము కార్యకర్త తీర్మానములలో యాచంకములలో కొన్ని కొంతకాలము చుట్టించబడియున్నది. విద్య చేర్చువారి తియ్యభాషయందు శ్రద్ధలేక ఉజేక్షాభాషను కనకలడియెడల, అనినందుభాషలకుండవలసివ జేస్సు స్థితిలో నుండి ముడిచిపెట్టి (గ్రంథములు నానుయలేక మాట్లాడుటకు ముట్టమే యుపయోగము పోస్థితి కచ్చునని సదరు తీర్మానములో చెప్పబడినది ప్రస్తుతము అమలలోనున్న విద్యావృద్ధియొక్క గ్రంథములను బట్టి చూచు, దేశభాషా గ్రంథముల కిగిన యవకాశము గాని ప్రాప్తి ఖర్చునాచి యియ్యబడిట్లు కనబడు ఈకాణములే. దేశ భాషాభివృద్ధిగాని, గ్రంథాభివృద్ధిగాని కొంతమయినను వీలుండునట్లు తోచదు ఇది నిజమునకు విషయమగుటచే, మి యాచంకములయొక్క యున్నది కట్టాక దేశమందలి మన సోదరులగూడ నిట్టి యవస్థయందే యున్నాడు కన్నడ గ్రంథాభివృద్ధిగాని తెగిం యాచంకములను పార్థములను, కన్నడ సాహిత్యగ్రంథభాషా చర్చించి యున్నాడు. బంగళాభాషలోను మనోరథప్రభాషలోను చుట్టించి యితర హిందూభాషలలోను అకే యభివృద్ధిగతి నున్న విషయముల యాచంకముల కలిగిట్లు తెలియచున్నది. అట్టి భాషాభివృద్ధి కారణ మేమో చి మర్చించి చూచుట కొక సంఘము నేర్పాటుచేసిన భాగమునని కొందఱు చెప్పియున్నాడు. ఈయంకము నీసభ వారలోనివ దగినయి యున్నది. అందువలన లాభమున్నట్లు నాచు గోచుచున్నది తెలుగు సాహిత్య పరివర్తనాని తెలుగుభాషా సాహిత్య గ్రంథభోధనను సాధకొట్టుటయే గాక, భాషాభివృద్ధి సాధకములగు కార్యాచరణ మొనర్చుచున్నాడు. ప్రాచీనాభిప్రాయ వేత్తలకు మనసీయులు మనకు విద్యావృద్ధిగల జనసామాన్యమున కర్థమగు గ్రంథతెలిసి గ్రంథరచనచేయుట కియ్యకొనవచ్చును. ఇట్టిగ్రంథరచన కొన్ని ప్రజల భాషాంధకారమును తెడవగట్టి శ్రేయోభివృద్ధి కలుగజేయు మనవారికొక వీరిన విద్యాభివృద్ధియను అభ్యుదయగా చేయవచ్చును. మన భాషాభిప్రాయములను స్పష్టముగాను పూర్తిగాను తెలిపుచుటకు భాష యుపయోగ ముట్లు గ్రంథముల వ్రాయునప్పుటయను, అట్టి గ్రంథముల మూలమున జానోత్పత్తిని చేయుటయు, భాషాభివృద్ధి కనుకూల మార్గములయియున్నది.

బంకంచంద్ర ఇకటి గారింటి యుత్తమస్థోత్తమ గాని, రవీంద్ర, ధ కాకూరు గారింటి భూవక్త్ర రిగాన మనలా బయలు దేరిన యెంత భాగమునను. భాషాభివృద్ధికి భాషాభివృద్ధి మూలము. భాషాభివృద్ధికి తదగ్రంథాభివృద్ధి మూలము కావున భాషాగ్రంథమునాచయను మార్చించుటకు సర్వ విధముల మనము పాటుబడవలసి యున్నది.

విషయానుక్రమణిక.

చతుర్థాంధ్ర మహాజనసభ	3-4-5-6-7
ప్రధాన వ్యాసము	
ఆంధ్రమండలములలో విద్యావ్యాపనము	8
సప్తమాంధ్ర మహాజనసభ	9
విరోధ మహాసభ గ్రామము	
విశేష ఆంధ్రపత్రిక	10
ఇంగ్లీషు కంట్రీ వార్తలు	11-12-13-14
సప్తమాంధ్ర మహాజనసభ (ఆనందం)	

ఆంధ్రపత్రిక

1916 వ సం॥ మే నెల 9-వ తేది

మంగళవారము.

ఆంధ్రమండలములలో విద్యావ్యాపనము

ఈ రాజధానిలోని ఆంధ్రమండలములు పదు నొకండు. ఇందులో కృష్ణా గోదావరిలు తక్కువ తక్కిన జిల్లాలు విద్యావిషయమున నెంతో యభివృద్ధిపూర్వమున లేవు. అందులోను దత్తమండలములు మిక్కిలి వెనుకబడి యున్నవి. ఈ సంగతిని చక్కగా విశదపఱచి గా॥ మోచర్ల రామచంద్ర రావు పంతులువారు నిన్నటిదినము మన రాజధాని విద్యాపద్ధతులను గ్రాంటు పద్ధతులను విమర్శించి సంస్కారములు జరుగవలసిన వైనమును సూచించిరి. ప్రాథమిక విద్యావిషయమున విద్యావయస్కులగు బాలురలో నూటికి 21 రు మాత్రము విశాఖపట్టణము జిల్లాలో విద్యాలయములకు బోవుచున్నారు. ఈ సంఖ్య చిత్తూరులో 23.7 గను అనంతపురమున 25.5 గను బల్లారిలో 32.9 గను కర్నూలులో 35.7 గను ఈ రీతిగా కనిపించుచున్నది. మధ్యమ విద్యవిషయమున చెన్నపురియం దీయంతే 30.60 గా కనిపించుచుండ తంజావూరులో 8.15 గా చూపట్టుచుండ తిరునల్వేలిలో 6.04 గా దోచుచుండ కర్నూలులో 1.74 గను, బల్లారిలో 1.70 గను అనంతపురమున 1.10 గను కడపలో 1.44 గను చిత్తూరులో 2.24 గను నెల్లూరులో 2.31 గను గంజాములో 2.62 గను విశాఖపట్టణములో 2.22 గను కానవచ్చుట గోదావరిలో 5.72 కంటె నెక్కువ దోచుకుంటు ఆంధ్రుల కసంతృప్తికరముగా నున్న దనిన నేమి వింత. గా॥ రామచంద్ర రావుగారు చేయుసలహా యొకటి ప్రభుత్వమువారు వెంటనే గమనింపవలసి యున్నారు. ప్రస్తుతము విద్యకు గ్రాంటులు తంజావూరుకును కర్నూలుకును రెంటికిని నొకే సూత్రము ననుసరించి పంచిపెట్టబడుచున్నది. అభివృద్ధి సీమ వెనుకబడిన సీమ యని విభేదముచేయక జనసమృద్ధిసీమ దిక్కులేనిసీమ యను వివక్షత చూడక ఒకేరీతిని గ్రాంటులిచ్చుటవలన బీదజిల్లాలు అశక్తమండలములు అభివృద్ధియగుట కవకాశమే లేక పోవుచున్నది. శాసననిర్మాణసభలలో సయితము వెనుకబడిన తరగతులవారికి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నేర్పరచి వారిలాభాలాభములను కనిపెట్టునట్టి ప్రభుత్వమువారు ఏల వెనుకబడిన మండలముల ప్రత్యేకత్వము నంగీకరించి వానికి ప్రత్యేక

సూత్రముల ననుసరించి గ్రాంటు లియ్యరాదో మా కర్థమగుటలేదు. ప్రభుత్వమువారికి నవసరంబగునేని గా॥ రామచంద్రరావుగారు ఆంగ్లసీమలోని యాచారమును గూడ నిదర్శనముగా కనబరచి యున్నారు. అయిన మన పరిపాలకాధికారు లాంగ్గులే యైనను కొంతవర కాయాంగ్లత్వమును వెనుక మరచి వచ్చుటయుం గలదుగదా. ఈ దేశములోని ఇతరపరగణాల నిదర్శనమైనను పనికి వచ్చునేమో యని రావుగారు దానిని గూడ నిచ్చి యున్నారు. రామచంద్ర రావు గారు మధ్యమ విద్యాక్షేత్రమును గూడ మిక్కిలి చక్కగా ప్రదర్శించినారు. మావిద్యాశాఖాధికారులు గమనింతురు గాక యని కోరుచున్నాము. 1896-97 లో అనగా ఇరువది ఏండ్ల క్రింద విద్యాశాఖాధికారి డాక్టర్ గారు 'లోయరు శెకండరీ పైగా వేల కొలది విద్యార్థులు విద్యనభ్యసించుట లేదని నిరూపింపబడి యున్నది. ఇందుకు ముఖ్యకారణము మధ్యమపాఠశాలల కొరతయే' యని వ్రాసెను. తరువాతి మైసూనంపత్తెరముల కార్యనివేదనమును వ్రాయుచు అప్పటి విద్యాశాఖాధికారి జి. హెచ్. స్టూలర్ట్ ఇదేరీతిని వ్రాసెను. అయిన నప్పటి కరవెట్లు తీర్పబడినదో కొంచె మాలోచింపుము. సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ బోరనూగారికి అది కరవుగా కన్పింపలేదు. విద్యావ్యాప్తి హెచ్చుగుటకంటె విద్యాగుణము బలవత్తర మగుట యావశ్యక మను పండితవాదమును ఆతడు ప్రకరించెను. నాటినుండి డాక్టర్ స్టూలర్ట్లు కోరిన రీతిని విద్యాలయములు పెరిగి కరవు దీరుటమాని కృశించి దుర్భిక్షమును నినుమడింపచేయ జొచ్చెను. 1896-97 లో ఈరాజధానియందు 543 మధ్యమ పాఠశాల లుండగా 1914-15 లో సీసంఖ్య 330 కి తగ్గున దయ్యెను. బోరగారు ప్రాథమిక విద్యను మధ్యమ విద్యను ప్రత్యేకముచేసివైచి దానికిని దీనికిని సంబంధము లేకుండజేసి అది చదివినవారి కదియేగతి ఇది చదివినవారికే ఇది లభ్యము అని ఏర్పరుప నుపక్రమించి మధ్యమ విద్యాలయ కార్యముచే సూచితమగు విద్యావ్యాపనసంకోచమునకన్న నెక్కువ సంకోచమును కలిగించెను. అధికారుల యాధీనమున నిట్టి పరిస్థితి మనకు బట్టినది కావుననే గా॥ రామచంద్రరావుగారు విద్యావిషయమున అధికారాధికారుల సంప్రతీకరణ మవసర మని గట్టిగా ప్రశంసించి యున్నారు. సంయుక్తపరగణాలలో మెట్టను ప్రభువుగారు మధ్యమవిద్యను గురించి విచారించుట కేర్పరచిన ఉపసంఘములను పేర్కొనినారు. అనధికారప్రాబల్య మున్నంత తోడనే అంతయు తీరిపోవుననువారు రామచంద్ర రావుగారు కారు. అపజయములు రావచ్చుననియు అవియే విజయమునకు మూలము కావలసియున్నవనియు విరి నమ్మకము. దేశభాషధారక విద్యావిషయమునను గా॥ రామచంద్ర రావు గారు చక్కగా నుపన్యసించినారు. అందులకై యే భాషాధారకవిభాగము ముఖ్యముగా కనిపించుచున్న దని నారు. దక్షిణాఫ్రికాలోని ఇంగ్లీషు డచ్చి భాషల ప్రశంస తెచ్చి అచ్చుట ఏభాషామూలాధారముగా కోరువారికి ఆభాషయే కరపబడునట్లు ఇచ్చటను కరవుట న్యాయమని సూచించినారు. ఇంత చెప్పి విద్యావిషయములలో ప్రజల స్వయం సహాయము

కూడ ప్రముఖముగా పురికొల్పి బ్రయత్నించినారు హైందవ శ్రైస్తవులు బీదగణములో చేరదగిన వారయ్యు తమ సంఘములోనివారి విద్యాభివృద్ధి లక్షలకొలది ధనము ప్రోగుచేయుటను అన్ని సంఘములకు నాదర్శముగా చూపినారు. తిరుపతి మహాంతాగారి విద్యాలయములను ప్రశంసించి దక్షిణ రాజధానిలో సుతాదాయములు ఏబడి లక్షల కుండునని లెక్కవేసి ఆయాదాయములో కొంతభాగము విద్యకు వినియోగపడినయెడల మహాలాభ మనియు విద్యకు వినియోగపడుట దేశకాలముల ననుసరించి న్యాయమనియు తెలియచేసినారు. ఇంత విపులముగా విద్యావిషయక చర్చ నాడు అబ్దురహీము న్యాయమూర్తి నోటినుండి వినిన తెరంగున నేడు గా॥ రామచంద్రరావుగారి ముఖ నిర్గళితమును గ్రోల కలిగినందులకు సంతసించుచున్నాము.

విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షత.

తొట్ట తుడకు గా॥ సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు విశ్వ విద్యాలయోపాధ్యక్షులుగా వియమింపబడినారను వార్త ప్రకటించబడినది హైందవునకు నియ్యరలసిన దని జరిగిన యాదోశనకు ప్రత్యుత్తరముగా హైందవునకు నిచ్చుట మన స్థానిక ప్రభుత్వమువారి సానుభూతికి నిదర్శన మగునని చెప్పవలసి యుండియును గూడ నీ తరుణమున నన్యాయము జరిగినదని స్పష్టముగా తెలియపరచవలసి వచ్చింతులకు చింతిలుచున్నాము సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు ఉపాధ్యక్షతను నమ్మాలాయర్హుల యను ప్రశ్న మేము విశేషముగా చర్చింపవలసినపనిలేదు. వాకి విద్యా వ్యవహారమున దభిలాష కలరు. వారి మండలములోనే యొక విద్యాలయమును స్థాపించి పోషించుచు కొంచె మించుమించుగా నడుపుచునే యుచ్చును. ఉపాధ్యక్షత విశా వారి యెదుటికి వచ్చు విద్యా సమన్వయను నాలోచించుటకు తగిన విజ్ఞానము గాని శిక్షణము గాని వారియెడల లే నని చెప్ప సాహసికరాదు. కాని వారి నియామకమునకు ప్రబలాభ్యంతరము లొక కొన్ని కలవు. వారు మన స్థానిక ప్రభుత్వమునకు జెందిన కార్యనిర్వాహక సంఘమున సభ్యులుగా నున్నారు. విద్యా విషయములు వారి వశకే కడపట విచారణకు రావలసి యున్నది. విశ్వవిద్యాలయమున నేరైనను నొక సంభవము కలిగి యందు మీద ప్రభుత్వమువారికి అప్పీలు రావలసిక యెడల విచారించి తీర్మాన మియ్యవలసినవారు సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారే యగుచున్నారు. విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులు విశ్వ విద్యాలయపు ముఖ్య కార్యనిర్వాహకు లగుటచేత సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు తామచ్చుట చేసిన చర్యపై ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభలో తామే తీర్మాన మిచ్చువారు కాగలరు. ప్రతివాదియు న్యాయ విచారణాధికారియు నొక్కండే యైన యెడల నెంత న్యాయము కలుగునో అంత న్యాయమే యీ సందర్భములలో గలుగ గలదు గాని వేరు గాదు. ఇది యొక యవరాపాదకమో ప్రత్యేకము వ్రాయ నవసరములేదు. అందులోను గా॥ సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు స్వతంత్రాభిప్రాయములకు పేరు పడినవారు కాదు. కార్య నిర్వాహక సభాసభ్యులుగ వియకొంద రైరోపియను సభ్యులకంటెను నెక్కువ సంకుచిత హృదయు లను ప్రతిష్ఠను బడసి యున్నారు. వారు తియ్యని

మాటలతో నైన హైందవాళలను కొంతకు కొంత సంతృప్తి కరచుటకు నేర్చినాను. వీరి కామాత్రము కూడ నలవడలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో మనవిశ్వవిద్యాలయమున నూతనవికాసము కల్పించి నూతనపాఠశాలలు ఆలోచించబడుచుండు సమయమున విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహక సంఘమున 18-వ శతాబ్దమునకు జేరదగిన ఆంగ్ల పండితులధిపతియిండు నప్పుడు శివస్వామి అయ్యునిగారి వంటి స్వభావము గలవారిని నుపాధ్యక్షతకు వియమించుట హైందవాభిప్రాయమున కే మాత్రమును సంతృప్తి నియ్యజాలదు. అంతియే కాక న్యాయమూర్తి అబ్దురహీము గారిని దేశమంతయును హిందువులు, మహమ్మదీయులు, పారసీలు అందరును ఏకమై కొరుకొనుచుండగా నాతనిని వియమించక అయ్యునిగారిని నియమించుటయు తృప్తి విహీనతకే కారణమును చున్నది. న్యాయమూర్తి అబ్దురహీముగారు మిక్కిలి స్వతంత్రులను అదికారముగా వారిని నియమించుటకు ప్రభుత్వమువారు వెనుదీసి నారనియు దక్షిణ రాజధానియొక్క తిప్పడు. పశ్చిమవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహక సంఘమున పూర్వాచారకరాయణులగు నైరోపియనుల సంఖ్య హెచ్చుగానే యున్నప్పుడుగూడ న్యాయమూర్తి అబ్దురహీముగారు స్వతంత్రులను నను ఆయిరోపియనులను తమతో సమానముగా వెంటతీసికొని పోగల సమర్థులని లోక మెరింగి యున్నప్పుడు గూడ పరిపూర్ణ ప్రజాభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా వాటికి నుపాధ్యక్షత యాయక పోవుట ప్రభుత్వాధికారుల మిశ్రమమున ఉత్తమవిద్యా విషయమున మిక్కిలి సుకునితాభిప్రాయము లున్నవని చాటుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితి మునకు ప్రజా రాజులసియుండుట యెంతలాభద్రమో ప్రభుత్వమునా రాలోచించవలసి యుండును.

సప్తమాంధ్రమహిళాసభ.

సన్నటిసాయంకాలము కాకినాడలో సప్తమాంధ్రమహిళాసభ సమావేశమయ్యెను. మనయాంధ్ర సోదరీమణు లగేకులు సభగూడి స్త్రీలకు సంబంధించిన విషయములను జన్మించుకొను వారైరి. డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీవతిగారి సతీమణి రుక్మిణమ్మగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. వీరి యుజన్యాసము ప్రోత్సహించి యిట్టి విషయ ప్రతిపాదకమై తనరారుచున్నది. స్త్రీవిద్య విషయమున వీరు చెప్పిన వాక్యములు గమనింపదగియున్నవి. నేటిదినము స్త్రీపురుషులకు భేదమే లేదను వాద మొకటకును నుండుట చేతను ఆచంట రుక్మిణమ్మగారి రాంగ్లవిద్యా విభూషితలను మొదలనుండి ఆంగ్లయాజమాన్యవిద్యాలయవిద్యారీనులను సగుణ చేతను వీరేమి చెప్పుదురో వినవలయు నని ఎడరుచూచినవారు మనసోదరులలో నేమి సోదరీమణులలో నేమి అనకు లుండకపోరు. ఏకాధిపుల నవలంబించినను మన స ఘాతారములను కుటుంబకష్టములను స్వాభావికవిధులను గమనించి యే తీర్మానము చేయవలయు నని వీరు చేసిన సలహా ఆంధ్ర దేశమందలి బుద్ధిమంతులయొక్కయు భారతభూమిలోని బుద్ధిమంతులయొక్కయు ఆమోదమును పడయు ననుటకు సందేహములేదు. స్వ సంఘపరిణామమును స్వదేశపరిణామమును ఆలోచింపక విద్య యనగా నేదో పుత్రత్వముగోని ప్రత్యేక భాగ మని బాలుర కేని బాలికలకేని నేర్పజూచుట వారిని సంఘదూరులను దేశదూరులను జేసి నిష్ప్రయోజకుల నొనర్చుటకంటె మేలుగాను. అందులో కుటుంబముతోను బంధుగులతోను

సంఘముతోను నిమేషనిమేషసంబంధమున కుత్తరవాది యగు స్త్రీకి ఆ కుటుంబమునకు ఆ సంఘజ్ఞానము ఆసంబంధముల జ్ఞానము లేకుండ జేసెననుట యింతోని వ్యక్తుల యొక్కయు కుటుంబములోని వ్యక్తులయొక్కయు కర్మరూపలంబనమునకు కరస్పృహతోబాటును నా సామంతు వ్యక్తిత్వమును బట్టి ఆధార పాతము లగు సావేదపాపరంపరలకు నామెను క్రొత్త పోగుట కుటుంబమునకు సామమునకు నాజంబును బురికొల్పుటయే గాక దేశచరిత్రంబున నాధిక పరిస్థితిని దెచ్చి పెట్టుట కూడ నగుచున్నది. ఈ విషయమును చక్కగా గ్రహించి శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారు ప్రాధేనికర్తవ్యగారి ముఖత్రయము నుగ్గరించి యుండుట యెంతే సుతృప్తి పొందదు. ఈ దృష్టి పథమును దీనే రుక్మిణమ్మగారు స్త్రీలకు ప్రత్యేకము పశ్యవిద్యాలయమున నెఱవలసినదనియు లేకున్నచో మామూలుగా ప్రాధేనికర్తవ్యగారు భావించుచున్న విశ్వ విద్యాలయమునకు యుక్తరీతిని ధనము సహాయముచేసి ఆదరించినట్టికి తీసికొనిరావలసిన దనియు నెక్కి చెప్పియున్నారు. స్త్రీల విద్య పురుషుల విద్యవలె నుద్యోగ పదవులను ఉద్దేశింపబడినది కాదు కావున స్త్రీల కళాశాలలకై ప్రభుత్వమువారి సహాయమును నెక్కువగా నాపించుట యోగ్యము నందని తెలుపుటలో గూడ వీరి కీదృష్టిపథమే గట్టిగా పట్టువడీ యుండుట స్పష్టముగా చున్నది. ఒకవేళ ప్రభుత్వమువారు ప్రవ్య సహాయము స్త్రీ విద్య విద్యాలయములకు గాని కళాశాలలకు గాని చేసినను వారు సృష్టావకల స్వాతంత్ర్యమున కే మాత్రమును భంగమును కలిగించరా దనుట ముందును హైందవ తత్త్వము పరిగినవారి విద్యావర్ధతులయందునుజోక్యము కలిగించు కొనరాదుఅనుటయును రుక్మిణమ్మగారు గౌ. సర్. శంకర నాథునిగారు ఇటీవలి ప్రకటించిన స్థానిక ప్రజానుకూలములకు నిచ్చిన ప్రాముఖ్యమును బహుసామర్థ్యముతో జలకరచుచున్నారనుటకు పండియములేదు రుక్మిణమ్మగారి తిట్టితో నిలువలేదు. బాలికలకు నిర్బంధోచిత ప్రాథమిక విద్యను గలపవలసిన దనియు వాదించుచున్నాను. బాలుర నిర్బంధోచితవిద్యనే తలపెట్టు యధికారులు బాలికల నిర్బంధోచితవిద్య కెట్టి ప్రాముఖ్యము నిత్తురో చెప్పజాలము గాని రుక్మిణమ్మగారి లోక మాత్రము మిక్కిలి న్యాయమైన దనుటకు సందేహములేదు. స్త్రీ యధ్యక్షుల ముఖంబుకుండియు స్త్రీల సమావేశముల తీర్మానముల మూలకముగను ఇట్టి కోరిక బయలుదేరుట కాలవిహింబై యున్నది. ఈ విషయంబైనను గమనించి మనయధికారులు హైందవాభివృద్ధికి ప్రజాను రంజకముగా తోడుపడదలంచుట యెల్లరకునునుపయోగకరము.

మనపారిశ్రామిక సాధికారసంఘము.

హార్దింజి ప్రభువర్యుడు ఏర్పరచిపోయిన సారి శ్రామిక సాధికార సంఘమునకు సర్ భాయను హాండుగా రధ్యతులనుట మాచమమన తెరుగుదురు. పని ప్రారంభించు నుద్దేశముతో హాండు గారు ఈ దేశమునకు విచ్చేసి బొంబాయిలో దిగినారు. వారు తమ యభిప్రాయములను కొంత వరకు నొక పత్రికావలసినధికి దర్శన మిచ్చి తెలియచేసినారు. వారు విచారించి నెర్పడియుండు విషయములలో హైందవ భూమికిని సామ్రాజ్యములోని ఇతర భాగములకును హైందవ భూమికిని మరియితర రాష్ట్రములకును నుండవలసిన సంబంధములు చేర లేదు. అయినను సామాన్యముగా

హైందవాధిక విషయములు వివరింపవలసి వచ్చినప్పుడు ఈ సంగతులను కూడ బహిరంగముగా చర్చించినను చర్చించకున్నను మనస్సులోనే ననుంచుకొని పనిచేయక తప్పదు. కావున మనకు నితరులతో గల సంబంధములకుట వీరి కెట్టి యభిప్రాయము నుండునదియు వీరు ముందు చేయగల పనిని సూచించును గాన వీరిప్పుడు బయట పెట్టిన యభిప్రాయములు గమనింపదగి యుండును. వీరికి వ్యాపారసంరక్షణమనిన వసహ్యము లేదు. మాకొచ్చెననిన ముద్దు బెట్టుకొని కౌగిలించుకొనవలెనను సభిలాషయు కానరాదు. హైందవ దృష్టిపథమున కావంత తాపిక తను మార్గమున తాము నడువవలయునను పట్టుదలయు వీరికి నుండునటులు కానరాదు. సురక్షణ సురక్షములు అధినివేళముల యుండువలె వివరితము కారాదట. అనిర్బంధ వ్యాపారమే ముక్తి యని లోకామైరు వాదించుటయు తప్పేదుట. హైందవభూమిలో ప్రతివస్తువులపై అంతర్దేశశుల్కము వైని లోకామైరు కూడ సంరక్షణపద్ధతి నవలంబించి బ్రతికినదట! ఆరోగ్యవంతు డెల్లప్పుడు మురు కోరని ఆటల ముంచిదేశ మెల్లప్పుడు సంరక్షణ కోరదట. కాని కొన్ని ఋజులను సంరక్షణ ముంచుచు మాత్రమేనట! లోకామైరు ప్రవర్తనను బట్టియే హైందవులు సంరక్షణ నడుగుట సంభవిం యున్నదట! సంరక్షణ సురక్షములు వైచుట వేరు అంతర్దేశశుల్కము తీసివేయుట వేరు కావున ఈ రెండవదానిని తీసివేసినయెడల హైందవ భూమికి లాభముకాక జపానుకు లాభ మునట! ఈభావములన్నియును హైందవ ధిపండితులు నిష్పక్ష పాతముగా సంగీకరింపగలరు. లోకామైరు అన్యాయమును తీసివేయుటకు అంతర్దేశ శుల్క నిర్మూలన ముచేయుటయు జపానుకుండి హైందవభూమిని సంరక్షించుటకు బలహీనునకు పుష్టియం దిచ్చినరీతిని సంరక్షణసురక్షములు వైచుటయు ఇవియే మానాయకులు కదులు ఏర్పగా కోరియుండు పరమేవయి. తమ విచారణలో నీ సంగతి చాకున్నను తమ యభిప్రాయ ప్రకటనయచే హైందవుల కోరికకు బలమును ప్రసాదించిన హాండుగారు ప్రశంసనీయులు. వీరి యాజమాన్యమున హైందవ పారిశ్రామికవిచారణయు ఫలవంతముగా జరిగి హైందవులకు తృప్తి సమకూరును గాక యని ఎదురుచూచుచున్నాము.

కలకత్తా రివాల్యుషన్.

ఇద్దయు శిక్షింపబడుట.

కలకత్తా మే 7:- ఎ. సి. కూడూ కంపెనీలోనుండి "బుల్ డాగ్" అయిదుగుండ బాతుపాకిని మోసముచే తీసికొనిపోని ప్రజాత్మింపిన దోషుడచేరెట్లు, హోగాను అనువాదవైని కచ్చికేసు నీవిననున విచారించి మేజిస్ట్రేటుగాను తేరెట్లున కామూసముల కరికెత్తుము, హోగానునట్ల ఒక సంవత్సరము కరికెత్తుట విధించిరి.

ట్రీస్టిలో ఇటాలియనులు బాంబులు వేయుట

అలహాబాదు మే 8:- ముంబయి పోస్టుకత్తి కాబుడా వెన్టులెఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

ట్రీస్టిలో ఇటాలియనులు బాంబులు వేయుచుండగా ఆస్ట్రీయనులు కలకరమునంద "మిరెంతిమిండి సిదిలియనులను చంపివేసిరి అన్ని మీ గొప్పగొప్ప మందిరములను మేము గల పాను చేసెదమి" యని తెదరించుచున్నాడు. ట్రీస్టిలోగుండ విసాన్తోవ సరజులు తీసికొనిపోవుట కష్టమగుచున్నది. యధానాకలు కలకరము నొంచుచున్నది. ట్రీస్టినగరముగుండ ఆగే టలు వైనివలు నడిచుచుండును. బాంబులవలన వీరి రాకపోకల కాటంకము గలుగును. మొన్న వేరుబడిన బాంబులవలన భోని సామగ్రి మంతయు నాశనమైనది. వైనికుల విశ్రాంతిగృహములు మున్నగువానికి నిష్పంబుకొనిరి. ముహూ 1000 మంది చెబ్బలుతగిలినవి. అనేకలు చనిపోయిరి.

బరోపా మహా సంగ్రామము

కటువద్ద అద్వితీయ పరాక్రమముతో పోరాడిన సేనను శ్లాఘించుట

అమెరికావారి జాబు—జర్మనుల జవాబు—పత్రికాభిప్రాయములు.

పరకరక్షణ—సర్ తామను ప్రాంతుగారి ఖండితాభిప్రాయము

(రైటర్లు ఏజన్సీ)

ఇంగ్లాండు

నిర్బంధపై నిక సేవ.

లండన్ జార్జిగారి ఉపన్యాసము.

లండన్ మే 6:—కాన్వేన్షన్లందును ఒకవేద సభలందును దుశస్వప్నించుచు లండన్ జార్జిగారు నిర్బంధపై నిక సేవను గూర్చి కొంతవడి చర్చించిరి. నిర్బంధ సేవను గూర్చి మంత్రి వర్గమువారి తీర్మానమునకు వారు శ్లాఘించి దేశీయలందఱును స్వాభిమానమునుబట్టి, యొకమత్యమునందే యుద్ధము ననుకూలముగా సంతోషించుచుంటున్నారే యే దేశీయల ధర్మముని నొక్కి చెప్పిరి. శత్రువుల మానమునందు నిర్బంధపై నిక పద్ధతి యగత్యముగా గలదనినది. డెర్బీగారి యేర్పాట్లయందు నిర్బంధపద్ధతి యందకలనే కొన్ని అమోదింపదగిన విషయములుగలవు. స్వచ్ఛంద సైనిక సేవాపద్ధతియందు నిర్బంధపద్ధతి డెర్బీగారి యేర్పాట్లయందున్న అవకూలములు కొన్ని లేవు. నిర్బంధ పద్ధతియందు నున్న దయేమియు లేదు. నిర్బంధ పద్ధతియందుగా అతనియొక సైన్యమును చక్కగాను, నులభముగాను ఏర్పాటుచేయుట, పరాను దేశము సమకూర్చుగలిగినంత సైన్యమును అంగ దేశము సమకూర్చుగలిగినట్లు, పరాను దేశపు సైన్యమునకును, స్వసైన్యమునకును అంగ దేశము ఫిరంగియందును మున్నగువాని ఆధారము చేయవలసియుండుటయే దీనికి కారణము. లండన్ జార్జిగారి నశేతులు ఆక్షేపణచేసిరి కాని విమర్శకులకు జార్జిగారు జవాబివ్వదలంబుకొనలేదు. “నా పక్షమున బలవంతముగా చేసికొని నాకార్యమునే కొనసాగించు కొనుటకు ఈ మొండివాడయిన మొదలు పెట్టితినిని ఎవ్వరైన అనుమతి. నీను తెక్కచేయు” అని వాడు చెప్పిరి. ప్రస్తుతము సమగ్రమునై నిర్బంధ భారము మనచేతియందున్నది. ఇంత సుపరికార మిడితకెప్పుడును ఉండియుండలేదు. కత్తువులను తిగింట్లు ముప్పయియేళ్లుగా చేసి మనము జయింపవలయును. అట్లేములు కొంచెము నెమ్మదిగా నడచువాడు. కాని ధైర్యసాహసాదిగుణములు వారియొద్ద లేకపోలేదు. మనము మం ప్రజలను బాగుగామి మనము చెప్పవలయు కొనిన విషయములను వారివ్యాధయములకు తట్టుకట్టు బాగుగా బోధింపవలెను. మనప్రజల హృదయములందు సైన్యమును, సాహసమును, రాజభక్తి, దేశాభిమానము, ఓర్పు బాగుగా వాడుకొనియున్నవి. ఇందు తుదకుమనకు సంపూర్ణ జయమును చేకూర్చును.

లండన్ జార్జిగారి ఉపన్యాసము ఉత్సాహపూరితములు సర్వజనులను మనస్సుల నాకర్షించెను.

రిక్రూట్లను సంఘసంఘములుగా బంపుట.

లండన్ మే 6:—రిక్రూట్లను సంఘసంఘములుగా పంపుట ఏప్రిలు 28 వ తారీఖునందే ఆపివేసిరి. కాని అది ముఱుల ప్రారంభింపబడినది.

డైలెటు రక్షణవిల్లు.

లండన్ మే 5:—డైలెటు రక్షణవిల్లు విషయపుచర్చ సోమవారమునాడు జలుగును.

కట్ పతనము

కిచెనర్ ప్రభువు జనరలు బొస్సెండును మెచ్చుకొనుట.

లండన్ మే 4:—ప్రభువుల సభయందు కిచెనర్ ప్రభువు కట్ను నంరక్షించుటకు జనరలు బొస్సెండుగారి నిశ్చయ త్వమును శౌర్య, ధైర్య, సాహసాదులను మెచ్చుకొనిరి. విపరీత పరిస్థితులయందు అంత స్వల్పసైన్యము స్వరక్షణముచేసి కొనుట కష్టము. కత్తుదేశమున ఖైదీలుగానున్నను తమదేశప్రజలు తమకు తమ సైన్యమును సాధ్యమైనంతవఱకు తమకార్యమును సాధించిరి మెచ్చుకొనుచున్నారని వారెఱుగుదురుగాక. ఇంత ధైర్యసాహసములతో సాధ్యమైనంతవఱకు తమపనిని

శోధించి విపరీత స్థితులవలన వారు లొంగిపోవలసివచ్చినందున (బ్రిటిషు సైన్యమునకైనను, భారత సైన్యమునకును న్యూనత లేదు. జనరల్ బొస్సెండుగారిని వారి సైన్యమును మెచ్చుకొని కిచెనర్ ప్రభువు బొస్సెండుగారు పంపిన తంతివార్తనందఱును హృదయపూర్వకముగా నామోదింపగలరని చెప్పిరి.

కట్ రక్షణము (బ్రిటిషు సైన్యముయొక్కయు, (బ్రిటిషు దేశముయొక్కయు చరిత్రయందు ప్రాముఖ్యమునొంది దేశీయుల హృదయములందు చిరకాలముండునని గ్రేకోఫెల్ ప్రభువు చెప్పెను.

ఇరాన్

ఇర్లాండు రాజప్రతినిధిపదవి.

లండన్ మే 7:—లింబోర్న్ ప్రభువుగారు ఇర్లాండు రాజప్రతినిధిత్వమును మానుకొనునెడల ఆపదవికి డెర్బీ ప్రభువుగారు నియమింపబడుదురని పార్లమెంటుసభలో అనుకొనుచున్నారు. మాంగ్ గుగారు ముఖ్యకార్యదర్శిపదవి నంగీకరింపలేదట. ఈపదవికి సుపర్థులగు వారింకెవ్వరును కనబడుట లేదు.

ఇర్లాండు లెఫ్టి నెంటుగారికి సహాయకార్యదర్శిగా సర్ మెత్తునాథ్ కేట్ బదులు డబ్లిన్ నగరమునందున్న సర్ రాబర్టు చామర్స్ గారు నియమింపబడుదురని తెలియుచున్నది.

ఇర్లాండు లెఫ్టి నెంటుగారికి సర్ రాబర్టు చామర్స్ గారు నియమింపబడిరని ప్రకటించబడినది.

ఇర్లాండు ప్రజలను నిరాయుధులనుగా చేయుట.

ఇర్లాండులో ప్రజలను పూర్తిగా నిరాయుధులనుగా చేయవలెనని కామన్సునభయందలి జాతీయవాదులు ప్రభుత్వమువారి నడుగుదురట. ఇదిసాధారణముగా అందరికి వర్తించునెడల కేవలన వలంబీరులు తమ ఆయుధములను వదలివేయుట కభ్యంతరము లేదనుచున్నారు.

ప్లంకెట్ ప్రభుప్రభ్యులు బంధింపబడుట.

లండన్ మే 8:—ప్లంకెట్ ప్రభువుకుమారుడైన జార్జికి 10 సంవత్సరముల నిర్బంధ సేవ విధింపబడినది. ప్లంకెట్ ప్రభువును, ప్రభ్యుణియును బంధింపబడిరి.

కేన్సెంటు కేసు విచారణ.

సివిలుకోర్టువారు విచారించుట.

లండన్ మే 5:—కేన్సెంటు కేసు విచారణ ఒక సివిలు కోర్టులో జలుగునని తెలియుచున్నది. దీనివలన జర్మనీలో కేన్సెంటుచర్య యంతయు బయటపడును. విచారణ పదునైదుదినములలో ప్రారంభమగును. సర్ ఎడ్వర్డు కార్నసుగారు తమ పక్షమున పలుకుదురని సర్ రోజర్ కేన్సెంటుగారు తలచుచున్నారు. బహుశా కార్నసు గారట్లు పలుకరు.

ఫ్రాన్సు

జనరల్ జోఫ్రీగారి మెప్పుదల.

లండన్ మే 5:—పరాను సేనానాయకుడగు జనరల్ జోఫ్రీగారి రీక్రిందివిధమున తంత్రివార్త నిచ్చిరి:—విపరీతమైన స్థితులు అభ్యంతరపఱచుచున్నను ధైర్యసాహసములతో జనరల్ బొస్సెండును, వారి సైన్యమునుచేత సైన్యంతవరకు కట్ రక్షణమును ప్రయత్నించిరి. ఈవిషయము పరాను వారికి తెలిసివారు ఆ సైన్యమును జనరలుగారిని అన్ని విషయల మెచ్చుకొనుచున్నారు. మెసోపొటేమియా యందు సైన్యాధిపత్యము కలిగియున్నవారికి ఈ సంగతి తెలుపుదురని ప్రార్థించుచున్నారు.

ప్రత్యుత్తరము.

సానుభూతిని తెలుపుచు పంపిన తంతివార్తకు నమస్కరించుచున్నామనియు, తమ మెప్పుదలను మెసోపొటేమియా యందలి సైన్యాధిపత్యము గలవారికి తెలియజేయుదుమనియు, యుద్ధకార్యనిర్వాహకసభ వారు తిరుగు తంతివార్త నిచ్చిరి.

వెర్దను రంగము.

జర్మను సైన్యోద్యోగి చెప్పుచున్నవి.

అలహాబాదు మే 8:—భూర్యము బంధుపక్షము: (వాయుయన్న బాస్టర్ వాక్చెక్ పత్రికయందు వెర్దను యుద్ధమునందు జర్మనుల నమ్మములనుగూర్చి ఒక జర్మను సైన్యోద్యోగి యట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—యుద్ధమింతింత తీవ్రముగా జరుగుచున్నదని నోటితో చెప్పలేము. పరానువారి ఫిరంగిగుండ్లు డోరక అగ్నివర్షమును గురిపించుచున్నవి. పరానువారి నుండి 100 గజముల దూరము లోనున్నాము కాని మాలోడ్లన్నియు కత్తువుల అగ్నివర్షముక్రింద నున్నవి. చచ్చివారిని భూస్థాపము చేయుటకును, గాయముల తగిలి పడినవారిని తోలనెట్టుటకును వీలులేనట్లున్నది. మావద్దకు ఆహారపదార్థములు మాన్చుకునని తీసికొనివచ్చువారు అగ్నివర్షమున దారిలోనే చనిపోవుచున్నారు. మాకు వంపబడు ఆహారపదార్థములు మాన్చుకునని ముప్పాతికా ముప్పైయ్యయ్య కలదనటయేలేదు. ఈసరకాన్ని నుండి ప్రాణములతో బయట పడటకు ఆశలేదు.

గ్రీసు

ఒకజుష్టిను ధ్వంసముగుట

సెలోనికా మే 6:—సెలోనికా నగరవాసులు చాలకాలమునుండి కత్తువిమానముల దాడిచే భయపడుచుండిరి. ఈమధ్య ఒకజుష్టిను ధ్వంసముచేయబడినదిని విని వారికానందము గలిగించినది.

తెల్లవాడజాయున నొకశ్రీయమునందలి ఒక యుద్ధనౌక మూడు ఆకాశబాణములు కాల్చినది. ఈ ధ్వనిని విని పురవాసులు మేల్కొని బయటికి వచ్చిచూడగా నగరసభ్యులను ఆకాశమున ను ఒక జుష్టిను గనబడినది. యుద్ధనౌకనుండి అగ్నివణిజ్యోతి జల్లులు పైపఱకబడియుండెను. ఒక నిమిషములో ఆ నౌకనుండియును పరానువారి ఫిరంగులనుండియును గుండ్లు జల్లులై క్రిందపడినవి. జుష్టిను తోకయెదురుకొని, సుజడ్రీయు వైపు వాటిపోవసాగెను. దాని తోకవెంట ఒక గుండు పేలి దానికి నివృణంతింత జుష్టిను నాశనము చేయుచుండెను. ఇంకొక నిమిషములో జుష్టినుమందును దాని పొకతోకే అది కనబడకుండెను. ఇంకొక అగ్రంబుకట్ట ఏమియు విసబడలేదు. ఒక పరాను వైమానికుడు దాని చేతుకట్టోయి బాంబులు ప్రయోగించి దానిని ధ్వంసముచేసెను. తుదకు ఆ జుష్టిను వర్షారనదీ ముఖద్వారమువద్ద ధ్వంసము చేయబడి క్రింద పడినది.

గ్రీసు దేశ గ్రామములు దోచుకొనబడుట.

అలహాబాదు మే 8:—మార్మంగుపక్షపుత్రికా సెలోనికా విలేఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:—బల్గేరియను జర్మనులను ఆహారపదార్థములచాలక గ్రీసుదేశ గ్రామములను దోచుకొనుచున్నాడు.

బాల్కన్లు

బాల్కన్లు రంగము

గ్రీసు దేశస్థితి

రష్యావారి యభిప్రాయము.

అలహాబాదు మే 8:—సెంట్రల్ న్యూసుపత్రికా సెలోనికా విలేఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:—గ్రీసు దేశము ఒకపక్షమున నిర్ధారణము చేయకుండుట విచారకరము. పరాను దేశమునపొర్టునుగండునందున్న గ్రీసు దేశ గాయ వారిద్వారా పరానువారినుండి అశ్వదెచ్చుకొనుటకు తరతరమున తరములు జలుపుచున్నది. సెర్వీయనులకు గ్రీసు దేశములగుండ పోనిచ్చుచున్నది దీనికరణసాసమును కట్టియుండును.

గ్రీకుదేశ మంత్రీవర్గము.

మార్మంగుపక్షపు విధ్వంసలేఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:—మంత్రీవర్గములోని ముల్లాదీను గారు కొంతకాలము నుండి రాజీనామా యాయుతలచుచుండిరి. జామిన్ మంత్రీ అరినికి బదులునియోగింపబడునగాని అతడు మంత్రీవర్గమును చేర్చుటకు సమ్మతించలేదు.

మెసోపొటేమియా

మెసోపొటేమియా యుద్ధరంగము

సిమా మే 8:—కట్ యుద్ధరంగమునుండి తెలిగియునది. ముఖ్యశిబిరమునకు మే 4 తేదీని రెండవర్యాయము 200 మంది దెబ్బలుతగిలిన సైనికులును; 5 వ తేదీని మూడవర్యాయము 248 గురును తీసికొని రాబడిరి. వాల్కన్ ర్యాయము సైనికులను తెచ్చుటకు 6 వ తేదీ ఉదయమున ఆనుపత్రియాడ. మరల కట్ నకు పోయినది.

THE GREAT WAR.

Eulogistic Reference to Kut's Gallant Army.

Germany's Reply to America's Note: Opinions, Press and Official.

SIR THOMAS HOLLAND'S FRANK OPINION ON: PROTECTION.

MYSORE CHAMBER OF COMMERCE—SPLENDID SPEECHES.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Stirring Speech by Mr. Lloyd George. Reply to Radical Critics.

LONDON, May 8. Addressing a great gathering at Conway, Mr. Lloyd George delivered a trenchant speech defending himself against personal attacks from Radical quarters, rejoicing at the Cabinet's decision with reference to compulsion, and exhorting the nation to unity and a vigorous prosecution of the war. He said that he still considered that the necessity for compulsion arose in September. The Derby scheme had most of the disadvantages of compulsion and voluntarism without the advantages of either. There was no indignity in compulsion. It simply meant organising consistently and resolutely for war. Great Britain could not contribute men equally with France because she had to supply her with war materials. He had been the subject of a cloudy discharge of poison gas delivered in the first place clandestinely and afterwards openly. He refused to reply to the criticisms. If anyone believed him capable, while the fate of the Empire was perhaps hanging in the balance, of using treacherous intrigue to advance his own ends, let him believe it. There had been differences between himself and his chief. What use would he have been if he had always agreed with him? They wanted counselors, not automata. A Government must not only be resolute. To-day we had a more complete command of the sea than ever before. No alliance had ever worked with more perfect unison and harmony. We must apply our means to the methods of the Central Powers, and we should win. The British were a sluggish people, but not faint-hearted. He would trust the people entirely and tell them everything. In the hearts of the people were treasures of courage, endurance, and devotion that endured to the end. The speech was received with rapturous cheering.

The Destroyed Zeppelins. End of the "L-7."

LONDON, May 8. COPENHAGEN.—The destruction of the "L-7" was witnessed by many people. The airship could be plainly observed from Hornsreef Islet off the Danish Coast. She was struck by shots from British cruisers, caught fire, and the wind drove her eastward off Blavands Huk, whence she could be seen dropping into the sea. She rapidly disappeared below the surface.

Group System Reopened.

LONDON, May 8. The group system of recruiting, which was temporarily closed on April 26th, has been reopened.

Daylight Saving Debate.

LONDON, May 8. The Daylight Saving Bill will be debated on Monday.

France.

General Petains Promotion.

LONDON, May 8. General Petain has been promoted to be Commander-in-Chief of the central armies from Soissons to Verdun, inclusive. General Nevelle succeeds him in the command of the special army at Verdun.

A French Communique.

A Paris communique says:—On the left bank of the Meuse extremely violent bombardment, which has already been incessant for two days in the region of Hill 304, was followed to-day by a strong German attack between Hill 304 and Morthomme. The enemy, after repeated efforts, penetrated a communication trench east of Hill 304. Everywhere else the enemy was repulsed with heavy loss from maxim and artillery fire.

The Germans on the right bank of the Meuse, after intense artillery preparation, delivered several successive attacks between Haudromont Wood and Douaumont Fort. They gained a footing 500 yards in length in a first line trench on the western part of this front. Everywhere else the attacks were shattered. There was artillery activity in Woivre.

Germans in Verdun Fighting.

A German Officer's Account.

ALLAHABAD, May 8. The "Basler Nachrichten," hitherto notoriously pro-German, publishes a letter from a young German officer referring to the heavy officer losses before Verdun. The terrible ferocity of the fighting was incredible, and there was a tempest of French shells. He concludes:—"We are now within a hundred yards of the French lines, but all our roads are under the enemy's fire. We are unable to bury our dead or pick up our wounded. Our rations reach us sometimes, often not, as the men bringing supplies are constantly shot. Few of us have any hope of emerging from this hell alive."—"Pioneer's" special.)

Russia.

The Germans in Tukkam.

LAHORE, May 8. LONDON, May 7th.—PETROGRAD.—The "Bourse Gazette" learns from Riga that the Germans, about to evacuate Tukkam, ordered the inhabitants to surrender all their valuables and confiscated the few remaining cattle.—"C. and M. Gazette.")

Russian Bombardment-Courland.

A Berlin communique mentions Russian bombardment of the Courland coast.

Turkey.

Turco-German Dissensions.

LAHORE, May 8. LONDON, May 7th.—The "Corriere D'Italie" Constantinople correspondent says that a German Prince is expected there to endeavour to end the Turco-German dissensions.—"C. and M. Gazette.")

Turkish Resort to Trench Warfare.

LAHORE, May 8. LONDON, May 5th.—The "Central News" Amsterdam correspondent mentions a Bucharest report that the Turks are attempting to resort to trench warfare on the coast westward of Trebizond. The Russians are bombarding the diggers violently and attacking the trenches already made.—"C. and M. Gazette.")

Bombs on Smyrna.

A Turkish communique says hostile aircraft have dropped bombs in the neighbourhood of Smyrna.

Italy.

Bomb Dropping on Trieste. Austrian Threat of Reprisal.

ALLAHABAD, May 8. The "Morning Post's" Budapest correspondent says that the Austrians, disturbed at the Italian bomb dropping in Trieste, have threatened reprisals for the few civilian casualties against historical buildings and works of art. Large quantities of supplies for Trieste and the warships in the harbour are seriously menaced by the frequent raids. All supplies to Isonzo traverse Trieste, and thousands of troops are continually passing. Much foodstuff was burned during the recent raid, and the barracks were hit and set on fire. Hundreds of soldiers were wounded and many killed while attempting to escape.—"Pioneer's")

Greece.

Situation in Greece.

A Russian View.

ALLAHABAD, May 8. The "Central News" Petrograd correspondent is of the opinion that the growing ambiguous situation in Greece is objectionable. Greece should define her position more clearly. Greece is negotiating a loan through the minister in Paris. The solution of the question of the passage of the Serbs may depend thereon.

The Greek Cabinet.

The "Morning Post's" Athens correspondent has good authority for stating that M. Skoulloudis has for several days been disposed to resign. M. Zamis would succeed him, but he refused to take any steps towards forming a Cabinet.—"Pioneer's" special.)

Pillaging of Greek Villages.

By Bulgo-Germans.

ALLAHABAD, May 8. The "Morning Post's" Salonika correspondent records the pillaging of a Greek village by Bulgo-Germans, who believed there was a lack of food.—"Pioneer's" special.)

Vivid Story of Raider's Destruction.

SALONIKA, May 8. The inhabitants have been haunted by fear of visitations for months and are jubilant at the destruction of a Zeppelin. The town was aroused at two o'clock in the morning by the discharge of three red rockets from a warship in the harbour, and a searchlight immediately caught the intruder above the centre of the town. A hurricane of shells followed, including the new French incendiary shells, which lit up the town. The Zeppelin apparently lost its bearings and made for the sea presenting a magnificent broadside target to the warships. A shell burst close to the Zeppelin's tail, and the monster dipped. It seemed to twist and writhe and then disappeared in a self-produced cloud of vapour. Nothing was heard for half an hour, and then two loud reports, followed by flame, showed that the Zeppelin

TELEGRAMS.

had been destroyed at the mouth of the Vardar. A French airman ascended in the darkness and claims to have hit the Zeppelin twice with bombs.

IRELAND.

Lord Derby and the Viceroyalty.

LONDON, May 8. It is rumoured in the Lobby that Lord Derby will be offered the Viceroyalty of Ireland if Lord Wimborne resigns. It is stated that Mr. Montagu has refused the Chief Secretaryship, which it is very difficult to fill up.

The New Under-Secretary.

It is reported that Sir Robert Chalmers, who is now in Dublin, will succeed Sir Matthew Nathan, Under-Secretary to the Lord Lieutenant, who has resigned, Nationalists and Disarmament.

It is understood that the Nationalist Members of Commons will shortly ask the Government to secure the complete disarmament of Ireland. The National Volunteers are willing to surrender their arms if the measure is general.

Arrest of Count and Countess Plunkett.

LONDON, May 8. George, son of Count Plunkett, has been sentenced to ten years' penal servitude and not the Count himself, but the latter and his wife have been arrested.

The Casement Trial.

Reason for Civil Court Investigation.

LONDON, May 8. It is intimated that Sir Roger Casement will be tried in a civil court, as it is desirable publicly to investigate his activities in Germany. It is stated that the trial will take place within a fortnight. Sir Roger Casement wished Sir Edward Carson to defend him but this is not likely.

AMERICA.

Further Details of the Note.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—The German reply to the American note recalls the German proposals rejected by the United States which would have reduced the dangers to American travellers and goods to a minimum, and renews the offer of such an agreement. Germany is prepared to do her utmost to confine operations for the rest of the war to the fighting forces of the belligerents, thus ensuring the freedom of seas, but neutrals cannot expect Germany, for the sake of neutral interests, to restrict the use of her effective weapon if the enemy is permitted to continue to apply at will methods of warfare which violate international law.

Reception in America.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—After the receipt of the official text of the Germans note it was indicated that it was improbable that President Wilson would reach a decision before next week. While official opinions vary, it is clear that the United States must continue to regard discussions with other belligerents as irrelevant to its discussion as to Germany's conduct, and while the tone of the note is resented it is felt that its language is immaterial if the assurances are real.

Rapture Postponed.

LATER.—New York despatches from Washington indicate that the German note has had the effect at least of postponing a rupture. It is thought that President Wilson will accept the German pledge not to torpedo merchant vessels without warning and without saving lives, unless they endeavour to escape or offer resistance; but the newspapers scout the idea of America, in return, bargaining with Great Britain for the stopping of the blockade.

Consideration in Cabinet.

WASHINGTON.—President Wilson and the Cabinet considered the unofficial text of the German reply for two and half hours.

Official and Press Opinion.

Opinion of the official circles and of the newspapers is divided, one section holding that the Government will wait and see whether Germany really abandons her present submarine methods; and the other that the United States is bound to break off relations, as President Wilson has already told Germany that the United States cannot make her submarine demands conditional upon the British blockade.

British Press Denunciation.

The British press denounces the German reply as a clumsy attempt to prolong negotiations, and says that Germany's effort to embroil Anglo-American relations is merely a cloak for refusal to accede to President Wilson's categorical demands. Beneath the hypocritical evasions of the note it is clear that Germany is most anxious to placate the United States while stubbornly adhering to her submarine warfare.

A Noteworthy Fact.

It is noteworthy that the reply was published on the eve of the "Lusitania" anniversary, which will be celebrated in London by a procession through Hyde Park, in which contingents of the Allies and the wounded soldiers will participate. The feature of the procession will be a model of the liner "Lusitania's" raft and other relics.

Painful Anxiety in Berlin.

A telegram from Berlin shows that America's decision is awaited with painful anxiety, though the newspapers express satisfaction at the note and hope that the United States will recognise in a friendly and serious spirit that Germany is basing her hopes of peace on American action with regard to the blockade. This is confirmed by a professedly neutral article in a Zurich newspaper which has been semi-officially published broadcast throughout Germany, and hence is believed by neutrals to be a peace-feeler. The article says:—"If, while protesting against German submarine war, the United States insists on her right to send goods to Germany without damaging British interests, then the belligerents, will be bound to consider how this terrible war can be ended."

TELEGRAMS.

Rumor of Peace Negotiations.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—It is understood that the Ambassador in Berlin has informed the State Department that there is much talk of peace in Germany, and that the Kaiser is anxious for the United States to take the initiative in negotiations with the Allies on the subject.

Germany.

Exchange and Submarines.

LAHORE, May 8. LONDON, May 8th.—The Copenhagen correspondent of the Exchange Telegram Company says: The belief that German submarine is decreasing has led to enormous rises in steamship shares on Scandinavian Exchanges.—("C. and M. Gazette.")

The Recent Riots.

ALLAHABAD, May 8. LONDON, May 8th.—The supply of Berlin newspapers to Scandinavia and Switzerland is interrupted. This is attributed to the desire of the Germans to conceal the riots of the 1st to the 5th instant.

The "Daily Telegraph's" Milan correspondent mentions that the Swiss report that the rioting was on a considerable scale in certain parts. The Berlin police thrice dispersed a big mob of women and children. At the third time the troops intervened and maxims were used. Over 50,000 persons assembled in the Potsdam Gardens. The transport of tired troops from France bound for Russia caused serious misgivings.—("Pioneer.")

The Socialists.

ALLAHABAD, May 8. The "Daily Telegraph's" Rotterdam correspondent says that, despite Herr Liebknecht's disagreement with other socialists, the whole group in the Reichstag has tabled a resolution demanding his release. ("Pioneer's special.")

German Battleships in Baltic.

LAHORE, May 8. LONDON, May 8th.—Captains who have arrived at Malmo report that German battleships are out in the Baltic ("C. and M. Gazette.")

Mesopotamia.

The Surrender of Kut.

Lord Kitchener's Warm Tribute to Defenders and Relievers.

LONDON, May 8. In the House of Lords Lord Kitchener spoke of the dogged determination and splendid courage of General Townshend and his troops and the excellence of his dispositions for the defence of Kut. Lord Kitchener emphasized the strain upon the troops holding positions under the most difficult conditions. In their honorable captivity they would have the satisfaction of knowing that in the opinion of their comrades, of the House, and the country they had done all that was humanly possible. Their surrender was no discredit to the British or Indian army. Lord Kitchener paid a tribute to the devotion of the relievers and thought that the House and the country would endorse the words of General Townshend's message. Those who held, and those who strained every nerve to relieve Kut had alike earned our admiration and gratitude.

Lord Grenfell said that the defence of Kut would long be remembered with admiration by the British army and the country.

General Joffre's Admiration.

LONDON, May 8. General Joffre has telegraphed to the War Office expressing in the warmest terms the admiration with which the French army has followed the heroic defence of Kut and the brilliant efforts of the relief column in the face of most unfavourable conditions. General Joffre asks that these sentiments be conveyed to the Commander in Mesopotamia. A reply has been sent thanking General Joffre for his message. It adds that the troops in Mesopotamia will be cheered and encouraged by the assurance of the admiration of the great army which for many weeks has broken the enemy's most powerful efforts to reach Verdun.

The Sick and the Wounded from Kut.
Reached the Headquarters.

SIMLA, May 8. General Lake reports that the second and the third parties of the sick and the wounded from Kut reached the Headquarters of the Tigris Corps on the evenings of the 4th May and 5th May respectively. The second party consisted of 200 and the third of 243. The Hospital ship returned to Kut on the morning of the 6th May to bring back the fourth party.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Bombay.

Theft in Government House.

Marriage Presents Stolen.

POONA, May 8. Theft is reported at the Government House, Mahabaleshwar, of all the presents received by Mr. James Crerar, I. C. S., Private Secretary to the Governor, and his wife on the occasion of their marriage last week. The property lost is said to amount to over Rs. 2,000. Vigorous inquiries are being made by the Police.

TELEGRAMS.

Commission on Industries.

Sir Thomas Holland at Bombay Interviewed.

BOMBAY, May 8.

At an interview granted by Sir Thomas Holland, Chairman of the Commission on Industries, Sir Thomas said that he valued greatly the opportunity of attempting once more to assist the industrial development of India, for India gave him the best years of his life. Proceeding to the main theme he said:—"The task before us is not one that I have undertaken lightly. I realise its magnitude. I recognise the fact that we cannot expect to see immediate results of direct value, and I see the danger of controversial borderland questions which many witnesses will doubtless tell us must be tackled as necessary corollaries of our main enquiry. Obviously, methods of finance, fiscal question, railway administration, river transport and technical education are questions that have a direct bearing on industrial development, but if our work is to be of practical value it is evidently necessary to be rigid in defining the limits of our enquiry. From Home I got the co-operation of two members with ideal qualifications on the score of personality, technical experience and freedom from distracting interests, either political or financial. No one else at Home was invited to serve. The ready acceptance of the seats on the Commission by public men, so distinguished and so occupied by strong counter-interests at Home, is a fine testimony to the public spirit of Sir Horace Plunkett and Dr. Edward Hopkinson, as well as an indication of the rapidly growing appreciation of the value of India's place in the Empire. In India we have been equally fortunate in finding the right men, ready to undertake honorary services on behalf of the country. While the object of the enquiry was formulated, and the Commission appointed by the outgoing Viceroy and his outgoing Minister of Commerce, the object of our mission occupies a foremost place in the policy of Lord Chelmsford and Sir George Barnes, whose acceptance of office at this anxious time is regarded at Home as further evidence that India is now attracting the best among our ablest administrators. During the debate in the Council Mr. Low indicated as satisfactory the progress that had already been made in the development of manufacturing industries in India, and he also referred to the many ways in which the Government have attempted to assist industrial enterprise. But many of these essays in assisting nascent industries were obviously undertaken with some hesitation, and evidently in some doubt as to the form and scale likely to be most in accordance with the best interests of the country. Our chief problem will be to appraise these tentative and more or less experimental measures. The lessons thus learnt should form the foundation on which to build with greater confidence and on a larger scale."

Continuing, Sir Thomas Holland said:—"With Mr. Low as a member of the Commission, we benefit by having the view of the Government continually before us. He will also carry on where we leave off, for there is no doubt in the mind of anyone about the real object that we all have in view, the suitability of the present time for reviewing the progress, and the necessity for prompt and energetic action on a scale appropriate to the importance of India's premier position among the dominions of the Empire."

Continuing Sir Thomas Holland said:—"According to the terms of reference of the Commission no opinion is to be offered upon the much vexed question of the fiscal relationship between India and either the rest of the Empire or foreign countries. This problem is to be left with other great problems for discussion and settlement after the war is finished." This, notwithstanding the position that Sir Thomas Holland occupies, makes his opinions on the fiscal question of more than usual interest. With the caution that his words were in no sense inspired and should not be considered as a forecast of the manner in which post-bellum fiscal reform would shape itself, Sir Thomas thus summarised some of his views:—"During the past few years I have seen fiscal systems worked under two extreme conditions, and, if one were to judge by this experience alone, one would condemn both as undesirable. In the colonies protection is maintained on such a scale as tends to hamper manufacturing industries and thus cause a form of growth that is not entirely robust. Lancashire, on the other hand, having progressed most markedly under free trade conditions, imagines that absence of a tariff is the real cause of its prosperity, and though it allows itself to be regarded as the home and stronghold of free trade, it has most conspicuously used a form of protection in its own commercial interests by forcing on India a countervailing excise on cotton goods. I doubt if the cry for protective tariffs, which has been uttered so frequently during recent years by Indian public leaders, would be repeated so persistently but for this apparently successful use of protection by Lancashire in a way that seems to challenge the right of Indians to have a determining voice in purely domestic affairs of their own country. The attitude of many of Indian's public men is, it seems to me, largely due to the natural tendency to resent forcible imposition of the Lancashire form of 'kultur'. It is necessary, therefore, to be quite sure that, in resenting the imposition of cotton duties, India is not asking for some thing that may be more harmful to the country. The removal of the cotton duties which probably benefit Japan more than Lancashire and the erection of a protective import tariff are, from an economic point of view, wholly independent propositions. One does not preach temperance by advocating the use of drugs instead of alcohol."

In conclusion Sir Thomas Holland said:—"It is not easy to say which is the most harmful to the industrial development of a country, over-protection or absolute free trade. Using the terminology now so commonly on the lips of the world, the former I would compare to demoralising militarism, and the latter to dangerous disarmament. Protection should be regarded rather as a medicine. It may be good if taken in measured dose and for specific complaints, but no healthy man wishes to live on tonics as his daily food."

English Mail Steamer.

BOMBAY, May 8.

R. M. S. "Sardinia" which left London on the 20th Ultimo and has on board the mails arrived at Port Said on Monday the 8th instant.

TELEGRAMS.

The Taj Mahal Hotel.
Converted Into a War Hospital.

BOMBAY, May 8.

Following closely on the opening of the Freeman-Thomas and the Victoria War Hospitals, the Taj Mahal Hotel, Bombay, is now being converted temporarily into a war hospital, with accommodation for 600 British Troops comprising of officers and men with medical staff. Seventy rooms only will be reserved for civilian residents in or visitors. The hospital will in main be for slightly wounded cases. A number of wounded officers as well as the entire staff of medical officers and nursing sisters of one stationary hospital are already using the hotel. The main dining hall on the first floor will be used as a dining room for non-commissioned officers and men. Necessary alterations of arrangements in the building are being effected.

Bengal.

A Railway Collision.

CALCUTTA, May 8.

The District Traffic Superintendent, E. B. Railway, Seeldah, wires:—At 1 hour on the 7th instant, No. 202 down passenger train from Santahar collided with the rear part of 354 down goods train which was being detained outside the outer signal of Bhairamara. The brake van of 354 down goods train was badly damaged. A few passengers and railway staff got slight injuries. The main line was cleared at 9.52 hours on the same day. An enquiry is proceeding.

United Provinces.

The Allahabad Municipality.
An Extraordinary Meeting.

ALLAHABAD, May 8.

At an extraordinary meeting this morning the Allahabad Municipal Board considered a Government letter regarding the introduction of the new Municipal Act, although it has not yet been assented to by the Viceroy. The Board decided to exercise the privilege of electing their own Chairman and to advertise for a suitable candidate for the post of executive officer, which is to carry a salary of Rs. 700 rising to Rs. 1,000, but let the actual selection to be made by the Board to be constituted under the new Act. A Moslem member objected to any consideration of details till they got their representative on the Board. The general consensus of opinion was that matters were being rushed by the Government. It was also resolved as soon as the new Act comes into force, to add 14 Moslems as a temporary measure till the general elections next March.

PONDICHERRY.

Pondicherry Notes.

PONDICHERRY, May 8.

Six more Hindu Volunteers of Pondicherry were enlisted yesterday. The total till yesterday comes to 15 altogether.

The summer vacation for the High Court commences from the last week of May.

Simla.

Director of Music to the Viceroy.

Resignation Accepted.

SIMLA, May 8.

The Director of Music to H. E. the Viceroy has on medical grounds tendered his resignation which has been accepted by His Excellency. Mr. Buchners resignation will take effect from the 1st October 1916.

Central Provinces.

The Anglo-Indian Force.

A Recruiting Meeting.

JUBBALPUR, May 8.

At a recruiting meeting for the Anglo-Indian Force held at the Railway Institute on Saturday Mr. Mayes, Commissioner of Jubbalpore Division presiding. 27 candidates were enrolled.

పరమస్వ ప్రకటన.

హృదయ, మే 7:— నన్ను సామంతులము జర్మనులు జోరుగ ఫిరంగులను వారుచేసిని తరువారి, లిహావ దక్షిణ మును నున్న పరమస్వ కంధకముమీద పడరి కాని మేము ఫిరంగులను వేసి వారి నుండుదగ్గర కంచెలవరకు రాకమును వే ఆపివేసితిమి. 804వకాండమీదను, హర్షోదాంబు, త్రైహంబుల మీదను జోరుగ నగ్నికర్మము కురియుచున్నది. నెయింట్లు మనె ఒకరు దక్షిణమున కేళువుల వేసువారిని వెనుకకు నెట్టితిమి. మేమిదివరకు కేళువులపట్ల పట్టాకొనిన 20 తెలుసులు గారికి కట్టు, త్రైంతుకొని వానిలో చాలభాగము జర్మను నైక పంకి నెవక దిగివని. వానిలోనుండి కేళువుల గుట్టును కని నెట్టుచున్న మనవారు యంత్ర సాహాయ్యమువలన మనవైపుకు వచ్చి వేసిరి.

బెల్జియను సైన్యము

లండన్ మే 7:—హావర్—సుంగనుయొద్ద జయమునాం

ది బెల్జియను సైన్యము దక్షిణమున శమదగ్గరనుగా కివునర న్ను వరకు పోయిన ఏప్రిలు 21-న తారీఖున కేళువులనువేసు కకు లెడిమిచేసిరి. ఏప్రిలు 20-న వేడిని కేళువులకిందనున్న ఇస్పాగిని స్వాధీనము చేసికొనిరి.

TELEGRAMS.

Mysore.

MYSORE CHAMBER OF COMMERCE.

Dewan Sir M. Visveswaraya Opens.

BANGALORE, May 8.

Sir M. Visveswaraya, the Dewan of Mysore, this evening performed the ceremony of inauguration of the Mysore Chamber of Commerce before a large and representative gathering of Indian and European gentlemen. Among those present were Messrs. A. K. Bannerji, H. V. Nanjundayya, A. P. Barton, M. Chatterton, D. M. Narasinga Rao, P. G. Dsouza K. Chaady, M. Hiranyah, Mr. Mirza Iamail and K. P. Puttanna Chetty. Mr. W. C. Rose, Chairman of the Chamber, opened the proceedings with the following speech:—

Chairman's Inaugural Address.

My first duty to-day as chairman of the Mysore Chamber of Commerce is a pleasant one, and it is to tender to you, Sir, as the Head of the Government of Mysore, the grateful thanks of the Mercantile Community of the State for the generous concessions and privileges your Government have been kind enough to accord to the Chamber-privileges, which, it is unnecessary for me to remark, are of the highest and the most cherished and without which much of the good that a Chamber is capable of doing would be lost. To-day we see the happy fruition of the efforts of the Government of His Highness to give the merchants and traders of this State the opportunity to actively promote and protect their interests, as well as assist in the progress and development of the industries and resources of the State. I would also like to extend our vote of thanks to the members of the Industries and Commerce Committee, who have by their long and patient labours been successful in presenting a scheme for the formation of a Chamber of Commerce for the State. To strike a personal note I would specially associate in our vote of thanks the names of Mr. Chatterton, Mr. Garudachar and the indefatigable Secretary of the Industries and Commerce Committee, Mr. C. Ranganatha Rao Sahab.

Passing now to the objects of this meeting I need only briefly touch on the importance of the occasion and the necessity which exists for a Chamber of Commerce for the State and the benefit to be derived therefrom.

The importance of this inauguration of this Chamber of Commerce by the Head of the Government can scarcely be overrated. Your presence here to-day is a further proof of the desire of the Government to give us every encouragement at the outset of our existence, and I am sure the Government will not hesitate to test the practical usefulness of this chamber whenever a question of mercantile nature comes before them for consideration. Next if we take up our newspapers, we read of reports of Chambers of Commerce and other kindred Associations discussing measures and principles to guide their future trade policy. Not only is this future policy of our Empire being investigated by Chambers of Commerce but also by the Governments of the Allies, and as you all know an important economic conference is now sitting in Paris to consider and report what is to be the future trade and general policy of the allies in order to destroy the cancer of German influence in the trade and industry which she has in the past so cleverly adopted for her own national defence.

The Chambers of Commerce in India are similarly engaged and it would indeed be unfortunate if so important and progressive a State as Mysore was not in a position to add its voice in support of the concerted measures likely to be adopted in other parts of India to gain the objects which our whole Empire is now determined to secure by the active co-operation of all its members.

The formal inauguration to-day of this Chamber will, I hope, have the effect of vitalising the mercantile community of Mysore and be the means of safeguarding and developing their future interests and trades.

I began my address by pointing out the importance of to-day's proceedings in relation to the Empire's future trade policy, which some may perhaps think of mere academic interest, but whatever this policy may be, it is evident that it is not going to be a selfish one and in support of this statement I cannot do better than to quote from a speech delivered recently in London by Mr. Hughes, the Prime Minister of the Commonwealth of Australia: "The true ideal to be sought for is that of the British Empire as an organised Empire organised for trade for industry for economic for justice for national defence for preservation of the world's peace for the protection of the weak from the strong". To gain this ideal, Mysore must do its share!

Turning now to the local circumstances which call for the formation of a Chamber of Commerce, I have only to draw a picture which will depict the present unfortunate position to which certain trades of this State have fallen. The trade statistics of the whole Mysore State for the two years 1913-14 and 1914-15, excluding treasure, disclose an average trade totalling 1,130 lakhs of rupees for both exports and imports—no small figure for a population of 6 million souls, of which only 6 per cent are literates and with its merchants and traders dependent until 1913 for their finance upon outside agencies of somewhat rapacious character. Let us consider for a moment the principal trades within the State, and by whom they are controlled. The most important is that of grains and pulses. The value of their imports in 1914-15, including rice, is close upon 88 lakhs of rupees with 34½ lakhs of rupees of exports. Formerly, this business was chiefly in the hands of local Mysore merchants, but gradually the Kathiawadis have encroached, and now the business is more or less entirely controlled by them. What is the reason for this state of affairs? I have not heard of the existence within this State, of one of those Associations existing in other parts of India for the protection and development of a particular trade, such a Grain Merchants Association, Native Piece Goods Association, etc. It is not for me to pronounce judgment on this retrograde state of affairs, but from all I can gather on the subject, the cause is apparently due to a dead weight of inertia and prejudice or unwillingness to move with the times. There is no corresponding push or determination on the part of the Mysoreans to meet his more active rival. It can safely be estimated that from 4 to 6 lakhs of rupees are thus annually lost to Mysore merchants in this one trade.

Next the trade in cloth was, also, I believe solely in the hands of the local merchants; but here, too, the business has passed into the hands of outsiders. The piece-goods trade, both European and Indian, is valued at over 80 lakhs, and a similar estimate of loss to local traders would not be far off the mark. The same unfortunate conditions, more or less, exist to-day in the hides, skin and leather trade, metals, oils, tobacco and wool.

Fortunately by the establishment of the Bank of Mysore Ltd., the financial drawbacks are at last removed, and it is to be hoped by the inception, to-day, of this Chamber that the merchants of Mysore will themselves rise to the occasion, and also take steps to secure for their sons that thorough grounding in business matters, facilities for which are so liberally provided by the Government, in order to regain their former supremacy in trades for which they are so naturally well fitted.

In passing, I may mention that the oldest Chamber of Commerce is that of the small island of Jersey, established as far back as 1768. Here we have an example of a handful of industrious and thrifty traders taking measures 150 years ago to protect and encourage the trade of an island whose area does not exceed 12 miles by 6, and which to-day annually produces for export the common potato to the value of 75 lakhs of rupees. I have been a witness to the work and remarkable energy of the inhabitants of this delightful island, and there is no finer sight of the practical results of the labours of the farmers than to watch the hundreds of carts loaded with potatoes daily wending for a month or so, their way through the valleys to the market places and docks.

Well, we must not be down-hearted at the lateness of our start, but take hope and heart at the fact that the largest and most important Chamber of Commerce in the world, viz, that of London was established only 35 years ago.

Now the advantages of a well-organised and equipped chamber lies chiefly in the fact that it is truly representative of general commercial interests and its labours are of a thoroughly practical nature. Its object being to protect the general interest of trade as well as to advise, disseminate and facilitate the obtaining of commercial information, the expression of its views is invariably sought for by Governments when legislation of a mercantile nature is contemplated. It becomes thus something of an advisory Board. As you all are no doubt aware, every chamber is usually divided into trade sections, and questions relating to a particular trade referred to the section concerned, and disposed of promptly by members who are specially interested and experts in the business.

I will now read for your information the orders of the Government in connection with the formation of this Chamber and the conditions attaching to the concessions which the Government have been pleased to sanction.

Government are pleased to approve of the recommendations of the Industries and Commerce Committee and sanction the grant of the following concessions to the proposed Chamber of Commerce:

- (a) A Government contribution of Rs. 1000 towards the preliminary expenses of the Chamber.
- (b) A grant not exceeding half the amount of the annual subscriptions, subject to a limit of Rs. 750 per annum, for a period of three years from the date of the formation of the Chamber.
- (c) The Chamber will have the right of returning one member to.

- (1) The Mysore Economic Conference.
- (2) The Bangalore City Municipality, and the Industries and Commerce Committee of the Mysore Economic Conference, provided there are not less than fifty members on the rolls of the Chamber on the day of election.

The Chamber will be supplied with all copies of Government publications which are placed at the disposal of the Press but are not available for purchase.

3. The grant of concessions will be subject also to the following conditions:—

- (1) The Chamber will be found to undertake all investigations in matters relating to trade that may be required by Government.

- (2) It should endeavour to start commercial associations and similar organisations affiliated to it in important business centres.

- (3) It should prepare and publish a weekly market report for Bangalore and eventually a similar report for the whole State, a copy of the same being forwarded to the Secretary to Government, Departments of Education and Agriculture, the Director of Industries and Commerce and the Secretary to the Industries and Commerce Committee.

- (4) It should maintain a reading room and also open as funds accumulate, a library of commercial literature.

- (5) The Chamber should submit once a quarter a brief report of the work done by it and also a copy of its annual report to the Government.

4. As the improvement of commercial education is one of the most important means for promoting trade, the Chamber will be expected to devote special attention to the subject and co-operate with the Education Department whenever necessary.

5. The question of allowing the Chamber of Commerce the privilege of returning a member for the Legislative Council will be reserved for consideration after the Chamber has been in existence for a year.

6. The Chairman, the Vice Chairman and the other members of the Managing Committee will be appointed by Government for the first year.

7. The Chamber will be an entirely independent body and will have no official relation with any department of Government. It will not be subject in return for the assistance granted by the Government, to any other obligations than those already mentioned, nor liable to any interference from any department of Government so long as its functions are properly discharged.

The Government are also prepared to lend to the Chamber the services of a capable officer of the Government for a few years to assist the members to replace the organisation on a thorough working basis.

I would specially draw the attention of those who intend joining the Chamber to the important announcement by the Government that the Chamber will be an entirely independent body and will have no official relation with any department of the Government, nor will it be subject to any other obligations than those already mentioned nor liable to any interference from any department of Government, provided we discharge our function efficiently. The importance of such a declaration is not to be lost sight of the Cham-

ber is given absolute freedom for the expression of its views to Government or any other body desiring the same. While the Government can bring no pressure on the Chamber, we on the contrary can exercise all pressure and influence we can command and I need hardly point out that such can also be brought into play through the polling booths and other constitutional means.

I am induced to specially ask your attention to this declaration by reason that there can in the future be no amuse that merchants are not now in a position to freely give their views of matters concerning their interests whether in accord or not with the opinions or intentions of the Government.

And now, it may probably be expected that I should give some indication of how we intend to begin our labours. I have pointed out the absence in Mysore of associations for the protection and encouragement of any particular trade, and we are thus without any recognised rules to guide us when discussing the mode of business as at present conducted in Mysore. I believe business in Bangalore, is based entirely on personal considerations. The Managing Committee therefore think that it would be in the best interest of the mercantile community if selected committees were appointed to report on the present practices, conditions and customs of the important trades within the State, a grievances and difficulties, and to submit recommendations with their view to establish just and equitable principles in the trades, and such a line of conduct as will facilitate trade as well as encourage a friendly feeling amongst the merchants. The necessity of fixed principles in business is of the highest importance, and it is most desirable that merchants here as well as all over the world should, so to speak, have a fixed code of honour. Nothing helps to develop trade so much as a strict code of morality amongst the merchants themselves. The report of each committee, after it has been approved by the Managing Committee, will be submitted, in general meeting, to the members of the Chamber for ratification, and thereafter it will be expected that every member of the Chamber will abide by the rules laid down for his particular trade, and have no dealings with those who do not fall in line. As concerning the trade of the districts and the means to be adopted for its development I do not think the Chamber could do better than follow the practice of the Punjab and Upper India Chamber, and constitute local Committees or affiliated branches of the Chamber, of from 4 to 7 members each, at trade centres where membership is sufficient to warrant such a step. Such local committees or branches will have power to communicate only with the central Chamber. Full power to manage their own local affairs will be accorded to such committees in the hope that the members will rise to a sense of their own responsibilities and take a broad outlook on their own and other affairs. The work which I have thus sketched in a general manner will, I am sure, keep the Chamber well employed. We shall, of course, consider all trade grievances and submissions of every nature, but I do not think that at a general public meeting of this kind I should formulate a cut-and-dried programme of wants and grievances before we have either studied the general position of trade or been approached by the mercantile community themselves for the removal of difficulties, etc. There is nothing easier in this world than to create grievances, some trivial and others of greatest importance. But the committee's attitude in this matter is this. They do not want the usual taunt levelled against them that they are a pack of busy bodies with no claim to be regarded as the representatives of the trade of the State. No doubt, during to-day's proceedings, grievances and wants will be ventilated, and I can assure you that due note will be taken of one and all for the Chamber's consideration. If I have sufficiently dwelt on the benefits and usefulness of a Chamber, I would like to conclude by mentioning what a Chamber of Commerce is not. It is not a trading body with the personal consideration of its members. It represents no clique or party, its discussions are not coloured by any feelings to support the acts of any persons, firm, or even administration or Government. It only remains with the members themselves to make this Chamber truly representative of the best interests of the trade of the State. There is no room for local jealousies or bickering. All must sink their individual self and work for the common good.

Now I must close with a somewhat at personal reference to the members composing the managing committee and myself. I trust that it will be conceded that the Government nominated members of the committee are truly representative of the general mercantile interests of the state as well as fitted by their experience and ability. As we gain experience and show our usefulness we shall no doubt enlarge the number of members on the Managing committee sons to include members of certain trades for which we, at present, have no direct representative, but for the present I think we can remain satisfied with a committee of twelve. And finally I must personally express my thanks to the Government for the honour they have done me by nominating me as the first chairman of the chamber. I feel the honour all the greater for I am after all a new copper to this state but nevertheless determined to do and give my best for the furtherance of the general welfare of the State and its people. In accepting the honour I need scarcely add that with the assistance of my colleague, on the committee, no effort will be wanting on our part to keep to the true ideals of chamber and thus in time raise this the youngest of chambers to the proud position which its older sisters enjoy all over the world.

Committee Members.

In the course of his speech Mr. Rose announced the names of 9 members of the Committee of the Chamber. They were Mr. Hiranyah, Vice President, and Messrs. Garudachar, Ramachandra Gowda, Lakimechand Vardamamah of Mysore Chennabasappa, Mr. A. P. Barton and Hajee Haroon Sait.

Dewan's Reply.

The following is the Dewan's speech at the inauguration of the Mysore Chamber of Commerce to-day:— We meet here to-day to inaugurate a Chamber of Commerce, the object of which is to safeguard and promote the special interests of trade and industry in Mysore. That those interests needed protection has long been apparent and a proposal to start an organisation for the purpose has been on the programme of the Economic Conference for over three years. During the past eighteen months the question has received the special attention of the Industries and Commerce Committee. We owe it to that Committee

TELEGRAMS.

and particularly to Mr. Chatterton, Mr. Rose, Mr. Garudachar, Mr. Vardhamanaya and Mr. Ragnunatha Rao Sahab that all the preliminaries are completed and we are now in a position to announce the birth of the Chamber. In his exhaustive and interesting address Mr. Rose has drawn attention to the fact that the trade in grains and pulses, in piece goods and cloth, in leather and skins, metals, oil seeds and etc. has passed largely from local merchants into the hands of outsiders from distant provinces. It is no fault of the outsiders that they have come in and captured our trade. They have advantages which our local merchants have not hitherto, namely practical training in large business houses, capacity to work hard and under severe discipline, cheap capital and a powerful organisation behind them. Whatever may be the external causes the loss to the local merchants which is deplorable, is attributed to the apathy of local merchants, their prejudice, lack of enterprise, and unwillingness to move with the times. It is no wonder that the trade conditions in Mysore should be so unsatisfactory. The bulk of the trade carried on in the most primitive fashion, the outlook of our merchants is narrow, their power of co-operation is feeble and their business methods are out of date. They are ignorant of trade statistics and for lack of training, they are unable to adapt themselves to the rapidly changing conditions of the world trade. It is perhaps the fault of circumstances that this is so. Every occupation requires study and apprenticeship. As in every other profession merchants require training and guidance, and these can be given by providing the necessary institutions and facilities calculated to broaden their outlook. One of the first means to this end is the establishment of an association like this which would give them opportunities of personal service and of joint deliberation and action on large questions connected with industries and trade generally.

The work to be done by the Chamber is described in the address of Mr. Rose and also in detail in the draft prospectus. I need only emphasise a few salient points: The Chamber should bring the wants and grievances of men engaged in industry and trade to the notice of the Government and of public service corporations like railway companies, Municipal and other local bodies, Bank, post and telegraph or other authorities whose operations affect them. The Chamber should do for its clients and to the trades what a lawyer does to the litigant public. In the second place it should maintain a continuous study of large commercial questions of local interest and constantly strive to strengthen the conditions under which trades and industries are carried on at present. It should also focus and consolidate commercial opinions on current topics and publish the united judgment of representative merchants and business men regarding them for the information of the public. Some of the earliest things which the Chamber of Commerce might put its hands to will be to undertake a compilation of trade statistics, a commercial survey of business houses, closer study of imports and exports and publication of a trade directory. It should promote co-operative enterprise and the establishment of business concerns on the partnership and joint stock company principles. It should encourage the habit of travelling among merchants and introduce the system of commercial correspondence.

No individual or single group of men can do the work which an organised association like the Chamber can. The business portion of the public should be taught to recognise that whatever benefits accomplish, the community, benefits also the individual, sooner or later. By co-operation and joint action the mercantile community may become a power in the land. An individual having a grievance may be snubbed. He may have to submit to unjust exactions, but no public authority can afford to ignore the joint representation of 500 merchants. Mr. Rose has referred to the Economic Conference sitting in Paris, where questions connected with the world's commerce after the war are being discussed. There is no doubt that great attention will be paid to industry and commerce and that an era of large developments will follow at the end of the war. Our first duty is to put our house in order, remove the disadvantages and strengthen the position of our merchants at home. We shall be contributing our shares of the effort, however humble it may be, to promote the commercial interests of the Empire, by studying what is going on in other parts of the Empire and by working in close association with similar bodies in British India.

One of the many ways in which a Chamber can make itself useful to the country is by interesting itself in the industrial and commercial education of the people in qualifying them for practical pursuits and by making science popular among them. The more urgent and essential directions in which the people of Mysore need training are:—(1) in manufactures and building work, (2) in commerce and business and (3) in science and applied chemistry. It is aptly remarked that the day of the rule of thumb man is past. The day of the practical man is passing and the day of the scientific man is coming. The Chamber should interest itself in spreading a knowledge of elementary sciences among the masses. It should see that a sufficient number of young men are kept under training in the schools and colleges to supply the future needs of business and trade in the country. It is our interest to induce a fair percentage of the best young men, the flower of the youth of the country, to take to industrial and business careers.

One of the first duties of the Committee of the Chamber should be to appoint a section or sub-committee whose chief function would be to induce as many merchants and manufacturers as possible to become members. The committee has to organise trade sections at headquarters and to start town committees or branch chambers, commercial museums and enquiry offices in eight or nine business centres within the State. May I express the hope that by the end of the first year the Chamber will have on its rolls at least 500 members of whom perhaps 150 or 200 may be drawn from the cities of Bangalore and Mysore. You may be sure that merchants from the moffusil will not be indifferent to your appeal for co-operation. They will join if they feel they will get some return for their money or see a reasonable prospect of the same.

Before I close I may be permitted to add a word or two regarding the work of your committee. I hear constant

complaints of unpunctuality in the working of some of the local organisations—but the composition of your committee is a guarantee that it will be an active body. No committee or association in the country should remain inactive even for a month because some leading man or other connected with it has no time to participate in its work. When a member has no time for the work he should be required to abdicate for the time being in favour of a substitute. I would suggest the formation of a vigilance committee consisting of at least three high class business men selected from the Chamber, whose duty it should be to see that the committee of the Chamber regularly prepares its annual and quarterly programmes before hand and to respectfully remind the committee whenever its performances fall short of promises. It is only when every member works and no body shirks that the committee can keep itself continuously active and become an effective working force in the country.

Our best thanks are due to Mr. Rose who is doing such excellent work in another sphere for acceding to the request of the merchants to become the first Chairman of the new Chamber. His Highness' Government greatly value the co-operation of other members also particularly of European gentlemen, who have so readily come forward to help us. Thus piloted, the Chamber will be beginning its career of beneficent activity under the most favourable auspices.

Gentlemen, this association has been started with the gracious sanction of His Highness the Maharaja and nothing will be dearer to His Highness' heart than that all active elements in the State should work in unison to make the scheme a practical success. I will now conclude with what I know will be the fervent wish of every one present here to-day that this chamber may fulfil all the expectation formed of it, that it may grow in utility and influence from year to year and that it may long remain the premier representative and guardian of the industrial and commercial interests of Mysore.

Vote of Thanks.

At the conclusion of the Dewan speech Mr. B. K. Garudachar proposed a vote of thanks to the Dewan Mr. Puttanna Chetty seconded the vote on behalf of the Bank of Mysore, Municipal Council and the Mercantile classes of Mysore. Mr. Chetty in the course of his speech expatiated on the advantages of the new Chamber to trade and commerce of the State and dwelt on the fact that local trade had been captured by outside merchants owing to the apathy and lack of enterprise on the Mysorean merchant and that young men should be trained in commercial schools and colleges so as to be able to cope with the fierce competition of the modern trade conditions. He stated that the off spring of Mysore was first the Mysore Economic Conference and the Chamber of Commerce was a natural sequel to it. He thanked His Highness the Maharaja and the Dewan for the far seeing statesmanship displayed in instituting the Chamber and wished it a career of usefulness in promoting the material prosperity of the producer, the manufacturer and the merchant.

Punjab.

An Executive Engineer.

Tried and Relieved of His Duties.

LAHORE, May 8.

The "Tribune" informs that Tala Sita Ram, Executive Engineer, who was tried under the Public Servants Enquiries Act, 1850, before a special Commission was relieved of his duties on Friday last.

Sanatan Branch College.

Principal Appointed.

Mr. Ram Prasad Khosla, an Oxford graduate and Professor, Government College, Lahore, has accepted the post of Principal of Sanatan Branch College, Lahore, and his services are being applied for from the Punjab Government.

The Lahore Criminal Trials In Camera.

Four Police constables who were some time ago arrested in connection with the murder of Mr. Priestly, late Manager of the Alliance Bank, Lahore, were placed before Mr. Keogh, Additional Magistrate, Lahore, on Saturday. The accused in the students affray case near Ravi in which one M. Sc. student was fatally stabbed and some others injured more or less severely were placed on trial before the same Magistrate to-day. The proceedings in both cases were in Camera.

Sind.

Cinematograph in Education.

A Demonstration Lecture.

KARACHI, May 8.

At a demonstration lecture in Karachi by Mr. Bulchand Karamchand, a Sindhi educationist, on "the use of the cinematograph in education" Mr. M. Hesketh, Educational Inspector in Sindh said that unlike the Hon'ble Mr. Sharp, Director of instructions, he believed that moving pictures had great advantages over still pictures and he added that Sind should consider it a matter of great pride that one of her sons was the pioneer of this great educational reform. Mr. Hesketh appealed to the philanthropists and the rich of Karachi to help and support the scheme by paying for the cost of film demonstrations to poor boys and girls in schools. Some time ago Mr. Bulchand placed his scheme before the Government of India, but owing to the war no financial assistance could be given to him. Undaunted by the failure to receive Government financial aid he risked his own money to give a practical shape to the scheme he had been working out for some years. In this attempt the Educational Department accorded him their full sympathy and were co-operating with him in its working.

Burma.

More American Drillers.

RANGOON, May 8.

This morning 22 more American Drillers who have left service of the Burma Oil Co. Yenangyaung, arrived here making 84 in all who have left the oil fields.

Very Bad Weather in the Bay.

Report of Steamers.

The four steamers which arrived here since last evening report having had very bad weather in the Bay. "Tosha Naru", "Teesta" and "Bangala" came from Calcutta while "Kohinoor" from Chittagong. The "Teesta" had to alter her course on the 5th May towards Arakan Coast. The "Bangala" though she changed her course could not avoid the cyclone. No serious damage was done to them but the "Kohinoor's" experiences were according to her captain that she left Chittagong on the 4th with 69 passengers and cargo. The Captain on Friday at 8-30 P. M. decided to stop the steamer as the wind was fierce but finding the storm approaching his section he took westward course to give it a wide berth. The increased with rendered the steamer unmanageable. He did everything in his power but the rapid falling of the barometer was such as he had not previously experienced, the wind being at 120 miles an hour. The fitting about the deck were blown to pieces. Coverings of the bridge were badly damaged. The weather moderated at 8-30 a. m. on Saturday when he resumed the course at full speed arriving (36 hours late) at 1 p. m. this afternoon. Passengers on the whole behaved very well. Not a single one was hurt although many of the crew were badly knocked about.

LATEST TELEGRAMS.

Supplement to the India Consolidation Act.

LONDON, May 8.

The House of Lords to-day passed the First Reading of the Bill supplementing India Consolidation Act of 1915. The most important provisions are the following. Clause two provides for the insertion in section eighty-four of last years Act after the words Governor-General in Legislative Council the words or a Local Legislative and at the end of the section the words or (s) in case of any law because it bars the right to sue the Secretary of State in Council in particular cases or classes of cases.

Clause three provides that the Viceroy with the approval of the Secretary of State may declare eligible for appointment to any civil or military office to which the natives British India may be appointed the ruler or subjects of any state in India, subjects of any State in the territory adjacent to India or members of any independent race or tribe in the territory adjacent to India.

Clause four provides that admission to the Indian Civil Service of British subjects who or whose parents were not born in his Majesty's Dominions shall be subject to such restrictions as the Secretary of State with the advice of the Civil Service Commissioners may prescribe.

Dr. Wilson's Mind-Official Views.

LONDON, May 8.

WASHINGTON.—Opinion is held in official circles that Dr. Wilson ignoring the bullying insolence of the German note will accept the face value of Germany's concession that submarine commanders shall be ordered to observe the rules of Cruiser-warfare but will refuse to discuss with Germany differences between United States and Great Britain and that rupture will immediately follow if there should be any further atrocities.

Situation in Mexico.

A Raid by Villistas.

LONDON, May 8.

ELPASO.—Fifty Villistas crossed Rio Grande and attacked American garrison of ten men at Giesapings killing four and wounding four. Villistas escaped.

The Shackleton Expedition.

Immediate Relief.

LONDON, May 8.

The Daily chronicle states that the Government has decided immediately to organise an expedition for relief of Shackleton.

The Chinese Revolution; Japan's Denial.

LONDON, May 8.

TOKIO.—Foreign Office flatly denies enemy reports of Japanese intervention in China. On the contrary the Premier and the Cabinet unanimously declare that Japan's fixed policy is not to interfere in the crisis in China, but to endeavour to demonstrate the sincere desire of Japan to promote a peaceful solution and permit the Chinese to establish effective administration.

A French Vessel Sunk.

French sailing vessel Marie Molinos has been sunk. The crew was picked up.

A Swedish Schooner Sunk.

A German submarine sank Swedish Schooner Goetberg and picked up the crew at their request as the weather was stormy and placed them on board a Norwegian steamer.

Derby Groups to be Called up.

It is understood that the remaining Derby groups will be called up on June 13th.

LONDON, May 8.

The death is announced of Doctor Dirk Bos Dutch Liberal Democratic Leader and authority on Dutch East Indies.

LONDON, May 8.

A German Communique says that in the air fight on Friday a hostile aeroplane was brought down off Flanders. A German Torpedoboot on Saturday captured a British Aeroplane undamaged off Flanders and its two occupants were taken prisoners on Friday. One of our ships sank a British Submarine Ezo off Hornsreef. The communique admits that Zeppelin L7 has not returned.

With reference to the above the Admiralty states that two naval aeroplanes are missing and the body of one of the aviators has been picked up, also the observer's lifebelt. The alleged sinking of E 31 is untrue. She has returned safely to her base.

Amrutanjan

Best Indian Pain Balm.

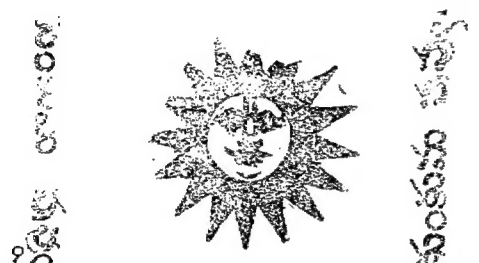
తల నొప్పిలకు! నొవ్వులకు!!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పిలకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
చక్కని డబ్బీలో నూనె సీసా 1-కి వెల 0-8-0
తలనొప్పిలమాన్పును, నాయువుతోట్ల బొగ్గొట్టును
చర్మపునోపుల బారదొలును. పొట్లబొగ్గొట్టును
వనము-లికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
నువాసన గలిగి యుండును.
అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుచెట్టిపేడి, మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు

వ్యవస్థాపక నిర్వహణ నకు కుంకుమపువ్వు
మాచివద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమా-
న్పును గమనింపుడు. కరస్పాండ్లను మొదలవరకు
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును :—
సీక్స్ మార్కెట్ లు అందు కలదు.
(53) 31, హమ్మింగ్స్, బొంబాయి

గ్యాస్ మోటారు పాతశాల

హాటాటాను నడుపుటను, వాటిని బాగుచేయు
నటుని రుకీయదు నిచ్చుటలను మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడు-
చునో రోలుభాగములు రోలుపనులుచేయునో అది ఇది
హోయనపుడు కృత్యముగానేయి రుకీయను యాయంకముల-
పై అభ్యాసభూమిగా ఈ పాతశాలలో, యూరోపియన్
బోధకు సేవించుచును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి
గతిర్లు పెంబుబావిదగ్గనుంచి లై సెన్సు యొప్పించి పంపిండును.
యందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.
తిరిగి క్లాసులు జూన్ నెల 15తేది నుండి ప్రారంభమగును.
క్లాసులో చేరవలసిన విద్యార్థులు మే 31 వ తేదికి గాని
అంతకు ముందుగాని ధరఖాస్తు చేసికొనవలయును. పాద-
సూరి విద్యార్థులు బోరింగ్స్ నివసించుటకు తగినంతగలదును.
ఈ క్రింది పాఠశాలను దానికి ప్రాసీకోవడు.
(41) గ్యాస్ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

180 పువ్వుల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును బాల్వేకుసుఖమునుపొందుట స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధులను ఆచరించుచువలసిన కల్లునున్నది.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలగజేసి
శరీరస్థానియను దృఢగాకమును ఆచర్యుద్ధిని ఇప్పించు-
ను. ఈ పుస్తకము ఇనాం గా నీయబడును. బోట్ల చార్జీ-
యు మేమే భరించినంతము. వెంటనే పొందెడు.
వైద్యశాస్త్ర మునీకంకర్ గోవిందజీ,
ఆంధ్రకవిగ్రహబోధధామము, 157, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మోహనీ తైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0
ఇది మనోహరముజేయు విద్యాగళు, పీడదర్శ.
ఆరోగ్యములు మొదలగు వారికి సుఖిద్ర, విక్రాంతి నిచ్చును,
అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుచెట్టిపేడి, మదరాసు.

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్నంజిల్లా అనకాపల్లిలోనుండు శాధాకృష్ణ
స్టీమ్ ట్రాక్ సిటీ కంపెనీవారివల్ల ఈ 1916 సం॥ మేయి
1 వ తారీఖు లగాయితు మిక్కిలి నవీనపద్ధతుల ననుసరించి
చక్కని యేర్పాట్లతో ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థము అనకా-
పల్లి మాడుగుల గ్రామములకు చోడవరము వద్దాదిగ్రామముల
మార్గముగా స్టీమ్ మోటారుబండ్ల రాకపోకలు స్థాపించబడును.
ఈ బండ్లలో మొదటి రెండవ తరగతుల చోట్లు మాత్రమే
అనురంబియింపబడినవి.

బండ్ల రాకపోకల కాలములవివరం.

(1) మాడుగులనుండి తెల్లవారి ౫.05 ని 80 కు బయలు
దేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా అనకాపల్లికి ౫.07 ని 45
కు చేరును. (2) అనకాపల్లినుండి తెల్లవారి ౫.10 ని 15 కు
బయలుదేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా ౫.12 ని 30 కు
మాడుగుల చేరును. (3) మాడుగులనుండి ౫.౫౫ ౫.01 కు
బయలుదేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా ౫.03 ని 15 కు
అనకాపల్లి చేరును. (4) అనకాపల్లినుండి రాత్రి ౫.09 ని 20
కు బయలుదేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా రాత్రి ౫.11
ని 35 కు మాడుగుల చేరును.

టిక్కెట్ల క్రయముల పట్టి.

టిక్కెట్ల వివరము	మొదటి తరగతి	రెండవ తరగతి
అనకాపల్లి - చోడవరము	0-12-0	0-6-0
అనకాపల్లి - వద్దాది	1-2-6	0-9-8
అనకాపల్లి - మాడుగుల	1-8-0	0-12-0
చోడవరము - వద్దాది	0-6-6	0-3-3
చోడవరము - మాడుగుల	0-12-0	0-6-0
వద్దాది - మాడుగుల	0-8-0	0-4-0

పాచ్చిక:—11 మాసముల బాబడిన పిల్లలకు అర్హ
చార్జీలు వున్నవోరును. మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు
25 పానులను రెండవతరగతి ప్రయాణికులకు 20 పాను
లను చార్జీలు మినహాయించబడును. ఇంతకు పాచ్చికు
5 పానులకు మైలు 1-కి 1 పై అనగా ఒక డబ్బుదీ పంతున
చార్జీ వున్నవోరును.

రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాంసిట్ కంపెనీ, అనకాపల్లి.

ప్రాత్రయలుకు:—వాగులకొండ రాధాకృష్ణయ్య, మదరాసు.

N. Radhakrishniah,

148-149, Devarajamodali Street, Madras.

న దా చా ర ము

సాంఘికతాత్పర్యము
సూక్ష్మకయాత్నాత్పర్యము లేమట మొదలు రాత్రి
కేయింనుకలకు ఆచరింపవలసిన విధులన్నియు ధర్మశాస్త్ర
వచనములతోను తెలుగు చరక ముక్తిరాది వైద్యగ్రంథ
వచనోదాహరణములతోడను సంక్రమణులు మున్నగువానికి
తెలుగు దాతృత్వమును ఇందు పొగిసియున్నాను.

దీనియందుగల విషయములు:— పౌరీకస్వరణము 15
విధములు, ఋగ్వేదీయ పౌరీతస్మాక్తములు, పౌరీతకాల దర్శ
నీయములు, మార్గీపురీషాత్సర్గవిధి, శాచవిధి, గంధూషవిధి,
గ్రాహ్యదంతకాష్టములు, దంతధావనకాష్టములు, నిషిద్ధ
తిధులు, ఋగ్వేదీయ పౌరీతస్సాస్త్రవిధి, యజుర్వేదీయ
పౌరీతస్సాస్త్రవిధి, స్వాహార్థ జలచారణము, ఊర్ధ్వ
పుండ్ర భస్మధారణవిధులు, తృచాకల్ప సూర్యనమస్కార
పద్ధతి, సౌరమంత్రములు, సూర్యోపసాఢము, శుభధ్యానము,
ఆత్మయజ్ఞము, నమకచమక బ్రాహ్మణములు, యజ్ఞ, విష్ణు,
సారస్వతి, వసిష్ఠ, గణపతి, రాత్రి, స్యుష్టసూక్తములు,
ఋగ్వేదీయ యజుర్వేదీయ భోజనవిధులు, భోజ్యపదార్థ
ములు భోజనానంతర జప్యమంత్రములు, పంచాయతన స్థాపన
విధానము, యజ్ఞోపవీత ధారణవిధి, తైలాభ్యంగ తైలాదివిధులు,
అమావాస్యతిల తర్కరము, తాంబూలవిధి మున్నగునవి
ఎన్నియోగవు. అందఱు పఠింపవలసింది. 1-8-0.

ఇతరగ్రంథములకు లభించును.

విరునామా:—పేటియెస్వరస్వామిగారిని, గుంటూరు.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

288 24 జనరల్ పీటర్సురోడ్డు
మోటారురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.
మోటారుబండ్ల యంత్రవిద్యాగళును, సమపురిధానము
ను బోధనాభ్యాసముల గలపనులు. ప్రత్యేక గమనిక:—
అనుమానినిద్యార్థులకు ఉచితముగవసతియు, భోజనాదికములు
ను పీర్పాటుచేయబడును. ప్రతిపెలప్రథమమున క్లాసుప్రారంభ
కలదును, తయారైన వైద్యకరికి కళ్యాణ్యుచేయబడును. స్వల్ప
ముఖ్యము దీక్షికోనుడును. మేనేజరు గారికి ప్రాసీకోవలెను.

ఆయుర్వేద ఔషధములు

అగస్త్యులవారి ప్రక్రియలు.

“అంధగృధ్రి, బూరకాళ్ల తక్షణ పరిహారం”

7 పూటలలో మంచిగుణము. నిర్భయమైంది. ఇంకా
మేవానానోష్యులు, వాయువులు, వాపులు, నూతన నిలకడ
కీళ్లనోష్యులు, తిమిరము, అంధగృధ్రి కటిపాతములు, చిరకాలపు
నడుమనోష్యులు మొదలగు వాటి కమృత మిదియే? పుచ్చు
కొనిన వెంటనే గుణము తెలియనగును. వెల రూ. 3-8-0.

“సర్వమేహకుష్ట కురారము”

ఈ సిద్ధౌషధము, మేహవైశ్యవాలిమచ్చలు, గజచర్మ
ములు, కాళ్లచేతులు, ముక్కు, చెవులు, కండ్లు మొదలగు
అంగములను తినివేసేదీర్ఘములు, అడ్డకట్టలు, బిల్లెలు, సవ్యాయి
సంబంధముల కొలుకులు, పీట్లకు దివ్యామృతము. రక్తకుద్దికి
రాజుపంటిది. 10 రోజులలో అపరిమితమైన గుణ మిచ్చును.
10 రోజులకు, వెల రూ. 5-0-0 5 రోజులకు వెల రూ. 3.
వైద్యావధములచే గుణములేనియెడల సాము. వాదను
పంపబడును.

ఈ వైద్యముల క్రిందిపుస్తకాలయమున దొరకును.

శ్రీత్యాగరాజశతకీరన స్వరావళి

స్వర, తాళ, గమక, సంఖ్యాధానములతో కూడినది

చక్కనితెలుగు రూ. 3-8-0

గ్రంథకర్త “ప్రాచీన సంగీత పుస్తకశాల”

8/12, ఆలంగాట్రాపిల్లపేడి, తిరువల్లికేసే, మదరాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయు
ర్వేదీ యావధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి.

జాండా ఫార్మ్యూటికల్

వచ్చు.

—*—

లేహములు, బిల్లెలు, మాత్రలు మొద
లగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారంబున
సిద్ధపరుచుదురు. వెలపట్టికకై వ్రాయుడు.
ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాష
లోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధాని
లోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

వైద్యవిద్య

దీనియందు మొదలు వైద్యబోధనలు నిండియున్నవి.
144 పుటలుగల పుస్తకము మీ యింటివద్ద ఏ కర్మములేక
తిపోనేజి ఖర్చులు కూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లు వుండు.
తీసికొనుటకు నిష్ఠుమతేదా? నేడే ఒక పుస్తకమునకు
ప్రార్థించును. రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
188 20, చీనాబజారుగోడ్డు, మద్రాసు.

విక్టోరియా ఆసుపత్రి కాకినాడ

అంతరక్షణములు సమస్త
బహుచక్కగా శస్త్రోగములు
బాగుజేయబడును. వైద్యులగును.

తామర తైలము

డబ్బీ వెల 1-కి 0-4-0, 12-కి రూ. 2-10-0
అమృతాంజనము డిపో, 7, తంబుచెట్టిపేడి మదరాసు.